

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÀ RỊA - VŨNG TÀU

LÝ NGỌC ĐIỆP

**SỰ ẢNH HƯỞNG CỦA VĂN HOÁ TRUNG QUỐC ĐẾN
GIỚI TRẺ VIỆT NAM THÔNG QUA PHIM ẢNH VÀ
CÁC CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH
TRONG GIAI ĐOẠN TỪ NĂM 2010-2020**

LUẬN VĂN THẠC SĨ

Bà Rịa - Vũng Tàu, tháng 09 năm 2023

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC BÀ RỊA - VŨNG TÀU

LÝ NGỌC ĐIỆP

**SỰ ẢNH HƯỞNG CỦA VĂN HOÁ TRUNG QUỐC ĐẾN
GIỚI TRẺ VIỆT NAM THÔNG QUA PHIM ẢNH VÀ
CÁC CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH
TRONG GIAI ĐOẠN TỪ NĂM 2010-2020**

LUẬN VĂN THẠC SĨ

Ngành: Đông Phương Học

Mã số ngành: 8310608

**NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC:
TS. VÕ MINH HÙNG**

Bà Rịa - Vũng Tàu, tháng 09 năm 2023

LỜI CAM ĐOAN

Tôi tên là Lý Ngọc Diệp, tôi xin cam đoan rằng là công trình nghiên cứu này là của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của **TS. Võ Minh Hùng**. Các nội dung tôi đã tham khảo và trình bày trong luận văn đều được trích dẫn đầy đủ theo đúng quy định. Kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận văn này trung thực và chưa từng được công bố ở các nghiên cứu khác.

Tôi xin hoàn toàn chịu trách nhiệm về nghiên cứu của mình.

Bà Rịa – Vũng Tàu, ngày 10 tháng 09 năm 2023

Người thực hiện luận văn

Lý Ngọc Diệp

LỜI CẢM ƠN

Trong quá trình học tập và nghiên cứu đề tài, tôi đã nhận được sự hướng dẫn, góp ý nhiệt tình của quý thầy, cô tại Trường Đại học Bà Rịa - Vũng Tàu.

Đầu tiên, tôi xin gửi lời cảm ơn chân thành đến **TS. Võ Minh Hùng** người đã tận tình hướng dẫn, truyền đạt kinh nghiệm trong quá trình thực hiện luận văn để giúp tôi có thể hoàn thành bài luận văn này với kết quả tốt nhất.

Tôi cũng xin được gửi lời cảm ơn đến Ban Giám Hiệu trường, quý Thầy Cô Viện Đào Tạo Sau Đại học và Phát Triển Nhân Lực, quý thầy cô giảng viên đã rất tận tâm, tổ chức, giảng dạy, truyền đạt những kiến thức tốt nhất cho tôi trong quá trình học tập tại Trường.

Cuối cùng, tôi xin gửi lời cảm ơn tới gia đình, bạn bè đã luôn động viên, giúp đỡ về mặt tinh thần và vật chất trong suốt quá trình học tập.

Bà Rịa – Vũng Tàu, ngày 10 tháng 09 năm 2023

Người thực hiện luận văn

Lý Ngọc Diệp

MỤC LỤC

<i>LỜI CAM ĐOAN</i>	1
<i>LỜI CẢM ƠN</i>	2
<i>MỤC LỤC</i>	3
<i>DANH MỤC BẢNG</i>	5
<i>DANH MỤC HÌNH</i>	6
<i>MỞ ĐẦU</i>	7
1. Lý do chọn đề tài.....	7
2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	9
3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu.....	12
4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	12
5. Phương pháp nghiên cứu.....	13
6. Lịch sử nghiên cứu vấn đề.....	14
7. Cấu trúc luận văn.....	14
Chương 1 KHÁI QUÁT PHIM ẢNH VÀ CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHIM TRUYỀN HÌNH CỦA TRUNG QUỐC TRONG GIAI ĐOẠN TỪ 2010 – 2020 15	
1.1 Một số khái niệm	15
1.1.1 Giới trẻ.....	15
1.1.2 Truyền hình.....	16
1.1.3 Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình.....	18
1.1.4. Vai trò của phim truyền hình.....	19
1.1.5. Phim truyền hình với “sức mạnh mềm văn hóa” quốc gia.....	20
1.2 Khái quát phim ảnh truyền hình của Trung Quốc	22
Chương 2 QUÁ TRÌNH DU NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN PHIM ẢNH VÀ CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHIM TRUYỀN HÌNH TRUNG QUỐC TẠI VIỆT NAM.. 29	
2.1. Quá trình du nhập phim ảnh truyền hình Trung Quốc vào Việt Nam.....	29
2.1.1. Giai đoạn giao lưu văn hoá (1991-2000).....	29

2.1.2. Giai đoạn thương mại hoá (2000 - 2020).....	34
2.2. Phân loại phim truyền hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam.....	40
2.3. Đặc điểm phim truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam	49
2.4. Những thuận lợi và khó khăn trong việc du nhập phim ảnh Trung Quốc tại Việt Nam	51
2.4.1. Những thuận lợi	51
2.4.2. Những khó khăn, thách thức	54
<i>Chương 3 SỰ ẢNH HƯỞNG VĂN HÓA TRUNG QUỐC ĐẾN GIỚI TRẺ VIỆT NAM THÔNG QUA PHIM ẢNH VÀ CÁC CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH GIAI ĐOẠN TỪ 2010 – 2020</i>	58
3.1. Ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình	58
3.1.1 Ảnh hưởng đến hoạt động giải trí của giới trẻ	58
3.1.2 Ảnh hưởng đến các lĩnh vực đời sống xã hội của giới trẻ	61
3.2 Tác động của văn hoá Trung Quốc thông qua phim ảnh và chương trình truyền hình đến giới trẻ Việt Nam	66
3.2.1 Tác động tích cực	66
3.2.2 Tác động tiêu cực	74
3.3. Một số giải pháp phát huy mặt tích cực, hạn chế mặt tiêu cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình	78
3.3.1 Một số giải pháp nhằm hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình.....	80
3.3.2. Một số giải pháp nâng cao ảnh hưởng tích cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình	85
<i>TÀI LIỆU THAM KHẢO</i>	93
<i>PHỤ LỤC 1.....</i>	98

DANH MỤC BẢNG

BẢNG 1: Phân loại đề tài của phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc	23
BẢNG 2: Dữ liệu tăng trưởng của ngành xuất khẩu phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc (từ 2010 đến 2020).....	26
BẢNG 3: Sử dụng thời gian rảnh rỗi cho các hoạt động của giới trẻ.....	59
BẢNG 4: Các thể loại phim truyền hình Trung Quốc được giới trẻ Việt Nam yêu thích.....	48
BẢNG 5: Hoạt động của giới trẻ trong thời gian rảnh rỗi.....	59
BẢNG 6: Bạn cho biết bạn hay sử dụng thời gian	98
BẢNG 7: Mục đích xem truyền hình của bạn là gì?	99
BẢNG 8: Bạn thích xem các thể loại phim ảnh và các chương trình phim truyền hình gì?.....	100

DANH MỤC HÌNH

HÌNH 1: Tỷ lệ loại phim phát sóng truyền hình giai đoạn 1991-1999.....	35
--	----

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong thời đại toàn cầu hóa kinh tế quốc tế, văn hóa dần trở thành một động lực quan trọng để thúc đẩy sự hiểu biết, hợp tác lẫn nhau giữa các quốc gia, dân tộc trên thế giới. Văn hóa được xem là sức mạnh mềm của quốc gia, là yếu tố quan trọng góp phần vào sự phát triển kinh tế, xã hội. Do đó, việc xây dựng và quảng bá hình ảnh quốc gia ra bên ngoài được các nước đặc biệt quan tâm. Ngoại giao văn hóa đang là cách thức chủ đạo để phát huy sức mạnh mềm của các quốc gia trên chính trường quốc tế. Không thị uy và lấn lướt ngay lập tức như việc sử dụng các “quyền lực cứng”, làn sóng văn hóa – nghệ thuật có tính thu hút một cách đặc thù, dễ dàng lôi cuốn công chúng vào quỹ đạo mà người sản xuất mong muốn.

Trên thế giới, các cường quốc phương Tây đã dựa vào sức mạnh kinh tế, khoa học, công nghệ để đẩy mạnh bá quyền văn hóa ra bên ngoài, mở rộng phạm vi ảnh hưởng đến các khu vực. Ở châu Á, những cường quốc hàng đầu thế giới như Nhật Bản, Hàn Quốc, Trung Quốc cũng bắt đầu thực hiện chiến lược “xuất khẩu văn hóa” ra bên ngoài nhằm tăng cường ảnh hưởng và sự hiểu biết về đất nước, con người, văn hóa truyền thống của nước mình cho các nước bên ngoài, trong đó có Việt Nam. Nhiều quốc gia đặc biệt thành công trong việc phát triển các cuộc cách mạng về văn hóa như nền điện ảnh Hollywood của Hoa Kỳ hay “làn sóng Hàn lưu” của Hàn Quốc. Đặc biệt là Trung Hoa, cùng với nền văn hóa đặc sắc và nền điện ảnh đồ sộ, đã luôn ghi dấu được nhiều thành tựu trong lĩnh vực này, nổi bật nhất là dòng phim bộ truyền hình.

Việt Nam và Trung Quốc là hai quốc gia có nhiều điểm tương đồng về văn hóa, phong tục, tập quán và cũng có mối quan hệ đặc biệt trong lịch sử. Từ năm 1991, quan hệ Việt Nam – Trung Quốc trở lại bình thường, quan hệ hai nước cũng

đạt được nhiều thành tựu quan trọng về tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, xã hội. Đặc biệt, trong lĩnh vực văn hóa, chính quyền Bắc Kinh đã có nhiều hành động để truyền bá, lan tỏa những giá trị văn hóa Trung Quốc đến Việt Nam. Trong đó, truyền thông là phương tiện quan trọng để truyền tải những giá trị của văn hóa Trung Quốc đến với người dân một cách rộng rãi và hiệu quả nhất. Do đó, từ những năm 90 của thế kỉ XX, Trung Quốc sử dụng các chương trình truyền hình một cách triệt để nhằm tiến hành các hoạt động truyền bá văn hóa mang màu sắc chính trị vào đời sống văn hóa nước ta.

Thông qua thoả thuận hợp tác với các Đài Phát thanh và Truyền hình Việt Nam, Bộ Phát thanh - Truyền hình và Điện ảnh Trung Quốc đã đẩy mạnh quá trình đưa các phim truyền hình Trung Quốc vào thị trường Việt Nam. Hai con đường chủ yếu để phim truyền hình Trung Quốc vào thị trường Việt Nam là: tặng phim và nhập khẩu phim. Bộ phim “Tây Du Ký” (1986) của nữ đạo diễn Dương Khiết và “Khát vọng” của đạo diễn Lỗ Hiểu Oai là hai bộ phim truyền hình Trung Quốc đầu tiên du nhập theo con đường “tặng” vào Việt Nam. Tuy nhiên, số lượng phim “tặng” như vậy không nhiều. Trên thực tế, phim truyền hình Trung Quốc xâm nhập vào Việt Nam chủ yếu thông qua con đường nhập khẩu. Số liệu thực tế cho thấy, số phim truyền hình Trung Quốc được chiếu ở các đài truyền hình ở Việt Nam đã tăng lên trong những năm qua.

Trong hơn 10 năm trở lại đây, phim truyền hình Trung Quốc đã nhận được rất nhiều sự quan tâm của khán giả trên thế giới, đặc biệt là khán giả trẻ. Những bộ phim này từ khi lên ý tưởng kịch bản cho đến khi công chiếu đều nhận được sự quan tâm, theo dõi của công chúng trong và ngoài nước. Thông qua các phim bộ được phát sóng trên các đài truyền hình, văn hoá Trung Quốc dễ dàng định vị trong lòng công chúng Việt Nam, đặc biệt là giới trẻ và có những ảnh hưởng không nhỏ tới đời sống xã hội. Có thể nói truyền hình đã góp phần lớn tạo

lên làn sóng văn hoá Trung Quốc tại Việt Nam cũng như nhiều quốc gia trong khu vực Đông Nam Á. Truyền hình là một phương thức hữu ích cho việc gia tăng sức mạnh mềm văn hoá của Trung Quốc tại Việt Nam. Tuy nhiên, bên cạnh yếu tố lan tỏa văn hóa, việc dùng phim truyền hình lịch sử để định hướng dư luận cũng là một thành công của nền điện ảnh Trung Hoa tại Việt Nam. Thực trạng này đòi hỏi chúng ta cần có sự nghiên cứu, nhận định khách quan hơn về tình hình công chiếu các phim truyền hình Trung Quốc trên sóng các đài truyền hình Việt Nam. Vậy văn hoá Trung Quốc hiện diện như thế nào trong các bộ phim truyền hình phát sóng ở Việt Nam? Thực trạng này tác động gì đến giới trẻ Việt Nam? Những giải pháp nào có thể góp phần hạn chế những tác động tiêu cực của làn sóng văn hoá Trung Quốc đến giới trẻ?. Đây những là lý do thôi thúc tác giả lựa chọn đề tài nghiên cứu ***“Sự ảnh hưởng của văn hoá Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình trong giai đoạn từ năm 2010-2020”*** làm đề tài luận văn thạc sĩ của mình.

2. Lịch sử nghiên cứu vấn đề

Đề tài về văn hóa Trung Quốc thông qua các bộ phim truyền hình và những tác động của phim truyền hình đã thu hút được sự quan tâm, nghiên cứu của các nhà khoa học trên thế giới và Việt Nam như:

Về phim ảnh nói chung và ảnh hưởng của phim ảnh đến công chúng cũng được nghiên cứu bởi một số tác giả như: David Bordwell (1979), *Film Art: An Introduction* (tạm dịch: Nghệ thuật phim ảnh: một giới thiệu đại cương) đã đưa ra cái nhìn toàn cảnh trong nghệ thuật phim ảnh khi nhận định đó là một loại hình nghệ thuật có ngôn ngữ và thẩm mỹ riêng. Với nhiều ví dụ cụ thể từ nhiều thời kỳ và quốc gia, nhóm tác giả đã mang đến những tri thức điển hình trong việc làm phim, đồng thời giúp độc giả hiểu sâu hơn sự sáng tạo của các nhà làm phim đã hưởng thế nào đến trải nghiệm của người xem. Đinh Mỹ Linh (2016), *Ảnh hưởng*

của phim truyền hình trong đời sống người Việt qua hai thế kỷ 1990 và 2000 đã đưa ra những phân tích, đánh giá về những tác động của dòng phim truyền hình tại Việt Nam trong hai giai đoạn khác nhau. Trong khi thập niên 1990 là giai đoạn hút khán giả nhất của phim truyền hình. Nhưng đến thập niên đầu thế kỷ XXI, phim truyền hình lại chinh phục khán giả bằng cách “gieo rắc” cho họ những giấc mơ cổ tích giữa cuộc sống hiện đại ngọt ngào. Nguyên nhân sự mất khách của phim truyền hình hiện này là do thiếu vắng tác phẩm phản ánh kịp thời và hòa nhịp với thời cuộc, không tạo được hiệu ứng đồng hành, cổ vũ con người trong hiện thực cuộc sống đang diễn ra như phim truyền hình thập kỷ trước đã làm được.

Về phương diện truyền bá văn hóa thông qua phim ảnh, phim truyền hình của Trung Quốc ra bên ngoài cũng nhận được sự quan tâm nghiên cứu của: Nguyễn Thị Thu Phương với "*Sự trỗi dậy về sức mạnh mềm của Trung Quốc và những vấn đề đặt ra cho Việt Nam*" hay "*Các kênh tác động sức mạnh mềm ở khu vực Đông Nam Á*". Thông qua hai bài viết này, tác giả đã chỉ ra những chính sách văn hóa cũng như sự tác động của sức mạnh mềm văn hóa trên các phương diện, trong đó có đề cập đến truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam.

Bên cạnh đó, Bành Tân Lương (2008), *Ngoại giao văn hóa và sức mạnh mềm của Trung Quốc - Góc nhìn toàn cầu* hóa đã cho thấy, Trung Quốc là một trong số ít nước lớn có nền lịch sử văn hóa lâu đời. Và đề giữ gìn và phát huy điều đó, vấn đề ngoại giao văn hóa tại đây cũng được thúc đẩy mạnh mẽ qua nhiều chính sách của Nhà nước. Trong đó, tác giả cũng đã đề cập tới rất nhiều bộ phim điện ảnh kinh điển mang tính lịch sử, góp phần thúc đẩy văn hóa Trung Hoa phổ biến rộng rãi như hiện nay.

He Xiaoyan (2012), *A Research on the Cross-cultural Communication of Chinese TV Play in the Context of Globalization* (tạm dịch: Nghiên cứu về giao tiếp đa văn hóa trên truyền hình Trung Quốc trong bối cảnh toàn cầu hóa) đã cung

cấp một cái nhìn tổng quan lý thuyết về các đại diện truyền thông toàn cầu của Trung Quốc. Thực trạng cho thấy rằng có rất nhiều nhận định tiêu cực và chỉ trích đối với Trung Quốc trên các phương tiện truyền thông phương Tây.

Phạm Hồng Thái, Nguyễn Thị Thu Phương (2015) với bài viết *Các kênh tác động của sức mạnh mềm văn hóa Trung Quốc ở một số nước Đông Á* đã cho thấy rằng việc sử dụng sức mạnh mềm văn hóa khôn khéo thường là sự lựa chọn kết hợp giữa ít nhất hai kênh tác động chính là ngoại giao văn hóa và truyền thông. Từ đó, nhìn nhận một cách khách quan quá trình tác động của sức mạnh mềm văn hóa Trung Quốc đối với khu vực Đông Á trong những năm gần đây, đặc biệt là tại các thời điểm Trung Quốc áp dụng cách hành xử cứng rắn đối với các quốc gia láng giềng thuộc khu vực Đông Á.

Ngoài ra, Cát Song Song (2016), *Ảnh hưởng của làn sóng văn hóa Trung Quốc trên truyền hình tới giới trẻ Việt Nam* cũng đã nêu lên được thực trạng quá trình phát triển và ảnh hưởng của phim Trung Quốc đến sự tiếp nhận làn sóng văn hóa của giới trẻ qua đó đánh giá những tác động tích cực và tiêu cực, đồng thời đưa ra được các giải pháp định hướng giới trẻ trước những tác động tiêu cực đó đồng thời đề xuất cách phát triển giao lưu văn hóa truyền hình giữa hai nước.

Trần Thị Thủy (2022), *Điện ảnh Trung Quốc và những phương thức chiêm lĩnh thị trường điện ảnh toàn cầu* tập trung phân tích những nỗ lực của Trung Quốc để tham gia sâu hơn vào thị trường điện ảnh toàn cầu, qua đó đưa ra một số gợi mở đối với Việt Nam. Cụ thể, nhiều phương thức quốc tế hoá nền điện ảnh Trung Quốc đã được các nhà làm phim nước này áp dụng như khai thác các yếu tố văn hoá truyền thống, tạo dựng biểu tượng văn hoá và chuyển đổi mô hình sản xuất thông qua hợp tác với các nhà sản xuất và làm phim nước ngoài.

Như vậy, những công trình nghiên cứu trên đã khái quát được một số nội dung liên quan đến đề tài như: phim ảnh, phim truyền hình và ảnh hưởng của phim

ảnh Trung Quốc được phát sóng trên các đài truyền hình ở Việt Nam.... Những công trình nghiên cứu này góp phần cung cấp thêm cơ sở lý luận để chúng tôi kế thừa và tiếp tục phát huy các nội dung liên quan trong nghiên cứu của mình.

3. Mục tiêu, nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục tiêu nghiên cứu

Sự ảnh hưởng của văn hoá Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình công chiếu tại Việt Nam trong giai đoạn từ năm 2010-2020.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Nghiên cứu được thực hiện nhằm một số mục tiêu cụ thể như sau:

- (1) Khái quát phim ảnh và các chương trình truyền hình của Trung Quốc.
- (2) Quá trình du nhập, công chiếu phim ảnh truyền hình Trung Quốc trên các chương trình phim truyền hình của Việt Nam từ giai đoạn từ 2010 – 2020.
- (3) Ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh truyền hình được phát sóng trong trên các chương trình phim truyền hình của Việt Nam giai đoạn từ 2010 – 2020.
- (4) Đề xuất một số giải pháp nhằm phát huy những ảnh hưởng tích cực và hạn chế tác động tiêu cực của phim ảnh truyền hình Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam hiện nay.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1 Đối tượng nghiên cứu

Nghiên cứu tình hình phim ảnh truyền hình Trung Quốc phát sóng trên các chương trình phim truyền hình của Việt Nam và sự ảnh hưởng của văn hoá Trung

Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam.

Đối tượng khảo sát: Độ tuổi của các đối tượng khảo sát là từ 18 đến 23 tuổi.

4.2 Phạm vi nghiên cứu

Không gian nghiên cứu: Khảo sát tác động của phim ảnh truyền hình Trung Quốc đến giới trẻ của một số thành phố lớn của Việt Nam như: Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng, Cần Thơ.

Phạm vi thời gian: Dữ liệu về phim ảnh truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam được thu thập trong giai đoạn từ năm 2010 đến 2020 và dữ liệu sơ cấp thu được từ cuộc khảo sát từ tháng 1/2022 – 7/2022.

5. Phương pháp nghiên cứu

Để hoàn thành công trình nghiên cứu này tác giả đã sử dụng kết một một số phương pháp cơ bản như sau:

Phương pháp điều tra xã hội học: Cuộc điều tra được tiến hành với đối tượng khảo sát là các sinh viên thanh niên đã đi làm sinh sống và học tập tại một số thành phố lớn của Việt Nam bao gồm: Hà Nội, Thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng, Cần Thơ.

Phương pháp phỏng vấn cá nhân: Trên cơ sở những kết quả định lượng từ phương pháp xã hội học, tác giả luận văn tiến hành một số cuộc phỏng vấn ngắn với một số sinh viên được chọn ngẫu nhiên trong số những sinh viên đã tham gia khảo sát. Để phỏng vấn có hiệu quả cao trong việc đánh giá, các câu hỏi phỏng vấn được xây dựng dựa trên những câu hỏi trong bảng khảo sát điều tra xã hội học.

Phương pháp phân tích tổng hợp: Đây là phương pháp đóng vai trò quan trọng trong suốt quá trình nghiên cứu. Tác giả sẽ thực hiện việc phân tích tổng hợp

nội dung thu được cuộc điều tra xã hội học, phỏng vấn cá nhân và những thông tin trên tạp chí và báo cáo khoa học, tác phẩm khoa học và tài liệu lưu trữ thông tin đại chúng.

6. Đóng góp của đề tài

Về mặt khoa học, đề tài cung cấp các cơ sở lý luận về phim ảnh truyền hình Trung Quốc phát sóng trên đài truyền hình Việt Nam. Đề tài, góp phần làm giàu thêm kho tàng tri thức về những cách quảng bá giá trị văn hóa thông qua phim bộ truyền hình. Đề tài cung cấp thêm một góc nhìn về tác động, ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh truyền hình Trung Quốc phát sóng trên đài truyền hình Việt Nam.

Về mặt thực tiễn, đề tài là nguồn tài liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, tìm hiểu về cách thức truyền bá văn hóa thông qua phim ảnh của Trung Quốc ra bên ngoài. Đồng thời, đề tài cũng cung cấp một số giải pháp nhằm phát huy mặt tích cực và hạn chế mặt tiêu cực trong việc tiếp nhận, ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam.

7. Cấu trúc luận văn

Ngoài phần mở đầu luận văn bao gồm 03 chương chính như sau:

Chương 1

KHÁI QUÁT PHIM ẢNH VÀ

CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHIM TRUYỀN HÌNH CỦA TRUNG QUỐC

TRONG GIAI ĐOẠN TỪ 2010 – 2020

1.1 Một số khái niệm

1.1.1 Giới trẻ

Giới trẻ là một khái niệm liên quan đến độ tuổi và chưa được thống nhất về mặt nội hàm. Theo cách hiểu phổ biến, giới trẻ là khái niệm chỉ nhóm người đang ở độ tuổi trưởng thành, có thể là thanh thiếu niên (15-25 tuổi), hoặc thanh niên (16-30 tuổi). Thực tế khi nghiên cứu về số người sử dụng mạng xã hội với những mục đích khác nhau, quan niệm giới trẻ cũng có thể khác nhau. Giới trẻ mang một số điểm riêng là sự năng động, sáng tạo, thích khám phá, thậm chí là cả sự ham vui, sành điệu và chịu chơi...

Hiện nay, chúng ta vẫn chưa có một văn bản chi tiết nào giới hạn cụ thể về độ tuổi cho khái niệm này. Theo Từ điển tiếng Việt của Trung tâm Từ điển học biên soạn và xuất bản vào năm 2011 của Nhà xuất bản Đà Nẵng đã định nghĩa "Giới" có nghĩa là: "lớp người trong xã hội được phân theo một đặc điểm chung nào đó, về nghề nghiệp, địa vị xã hội, v.v"¹. Còn "Trẻ" mang ý nghĩa là: "ở vào thời kì còn ít tuổi, cơ thể đang phát triển mạnh, đang sung sức"². Như vậy, có thể hiểu "giới trẻ" là: một lớp người trong xã hội phân theo đặc điểm độ tuổi, họ đang ở vào thời kì còn ít tuổi và cơ thể của họ đang phát triển mạnh mẽ và sung sức với sự năng động, sáng tạo, thích khám phá.

¹ Hoàng Phê (2011), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng, tr.632.

² Hoàng Phê (2011), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng, tr.1063.

Trong nhiều công trình nghiên cứu, người ta thường giải thích khái niệm "giới trẻ" tương đương với khái niệm "thanh niên" hoặc "thanh thiếu niên". Thuật ngữ "tuổi thanh thiếu niên" có nguồn gốc từ động từ tiếng La tinh *adolescere* có nghĩa là lớn lên hoặc trưởng thành. Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) quy định thanh niên là lứa tuổi từ 19 - 24 tuổi. Còn chương trình Sức khỏe sinh sản & Sức khỏe tình dục vị thành niên - thanh niên của khối Liên minh châu Âu (EU) và Quỹ Dân số Liên Hiệp Quốc (UNFPA) đều lấy độ tuổi thanh niên là 15 - 24 tuổi. Còn ở Việt Nam, theo Luật Thanh niên, “Thanh niên là công dân Việt Nam từ đủ 16 tuổi đến 30 tuổi” và “Thanh niên là lực lượng xã hội to lớn, xung kích, sáng tạo, đi đầu trong công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa; có vai trò quan trọng trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, hội nhập quốc tế và xây dựng chủ nghĩa xã hội”³. Như vậy, tuy chưa có sự thống nhất nhau về độ tuổi của giới trẻ/ thanh niên nhưng tựu chung lại, giới trẻ trong nghiên cứu này là những thanh niên có độ tuổi trên 16 tuổi đến 30 tuổi. Ở công trình nghiên cứu này, tác giả sẽ giới hạn độ tuổi của các đối tượng khảo sát là từ 18 đến 25 tuổi, tức là khoảng vào lứa tuổi học đại học. Giới trẻ - thanh niên là rường cột của nước nhà, là chủ nhân tương lai của đất nước.

1.1.2 Truyền hình

Thuật ngữ truyền hình (Television, viết tắt TV) có nguồn gốc từ tiếng Latinh và tiếng Hy Lạp. Trong tiếng Hy Lạp "truyền hình" là "Television", viết tắt giống tiếng Anh là TV được ghép từ "tele" (ở xa) và "videre" (nhìn được) để chỉ sự truyền tin bằng cách kết hợp giữa hình ảnh và âm thanh thông qua công cụ chuyên đổi ánh sáng và âm thanh thành sóng điện tử rồi tái tạo chúng thành những tia sáng thấy được và những âm thanh nghe được. Truyền hình là một loại hình truyền thông đại chúng chuyên tải thông tin bằng hình ảnh và âm thanh về một vật thể

³ Quốc hội CHXHCNVN (2020). Luật Thanh niên, Luật số: 57/2020/QH14 ngày 16 tháng 06 năm 2020. Hà Nội.

hoặc một cảnh đi xa bằng sóng vô tuyến điện⁴. Những hình ảnh này có thể là hình ảnh tĩnh hoặc động của đối tượng hay vật thể. Nói chung, truyền hình được hiểu là thông tin kết hợp hình ảnh và âm thanh thông qua phát sóng hoặc các hình thức dẫn truyền khác và được người xem tiếp nhận trên truyền hình. Truyền hình là sự kết hợp của điện ảnh, sân khấu, văn hóa nghệ thuật... cũng chính là hình thức nghệ thuật được nhiều khán giả yêu thích nhất hiện nay.

Phim truyền hình thường được khán giả hiểu là các chương trình và phim được chiếu trên màn hình Ti vi. Trong tác phẩm *Film Art: An Introduction* (tạm dịch: *Nghệ thuật phim ảnh: một giới thiệu đại cương*) David Bordwell và Kristin Thompson, thuộc Trường đại học Wisconsin đã đưa định nghĩa: “Phim truyền hình là một thể loại phim được sản xuất và dùng để phát sóng trên hệ thống truyền hình” (tr.16). Trong Từ điển Collins cũng có định nghĩa phim truyền hình, tiếng Anh - Mỹ là “television drama” hay “television drama series”; còn tiếng Anh - Anh là “dramatic programming” dịch ra tiếng Việt có thể hiểu nôm na là “chính kịch truyền hình”. Đây là các thể loại phim được sản xuất khá đại trà và phát sóng rộng rãi trên hệ thống truyền hình. Nói tới xem truyền hình có nghĩa gần với xem phim ảnh và các chương trình phim truyền hình hoặc xem phim truyền hình.

Phim truyền hình đã trở thành một công cụ rất quan trọng để người dân hưởng thụ các sản phẩm văn hóa. Loại phim này dù không thu tiền trực tiếp từ người xem truyền hình nhưng người ta vẫn có thể kiếm được nhiều tiền bằng cách bán những quảng cáo giá cao xen kẽ trong thời gian chiếu phim. Ngoài ra, một phần trong doanh thu của phim truyền hình cũng đến từ cước phí truyền hình cáp. Ngày nay, cùng với sự bùng nổ của khoa học công nghệ thông tin, khán giả không nhất thiết phải ngồi tại nhà, trước màn hình TV để xem truyền hình. Dù ở bất kỳ nơi nào trên thế giới, chúng ta cũng có thể nắm được thông tin của cả thế giới.

⁴ Dương Xuân Sơn (2011), *Giáo trình báo chí truyền hình*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội. tr.9.

Truyền hình không chỉ là một phương tiện truyền thông, phương tiện giải trí thuần túy, truyền hình còn đáp ứng được các nhu cầu của người dân trong rất nhiều lĩnh vực. Ngày nay, truyền hình đã trở thành một phương tiện rất quan trọng để người dân hưởng thụ các sản phẩm văn hóa

1.1.3 Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình

Phim ảnh/ các chương trình phim truyền hình (gọi chung là phim truyền hình) là một thể loại phim được sản xuất và dùng để phát sóng trên hệ thống truyền hình. Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình được sản xuất với chuẩn mực riêng và phụ thuộc vào hệ thống truyền hình (có những định dạng khung hình khác nhau)⁵. Phim truyền hình được sản xuất với chuẩn mực riêng và phụ thuộc vào hệ thống truyền hình với những định dạng khung hình khác nhau. Với đặc điểm chung là khuôn hình hẹp, cỡ cảnh lớn hơn phim điện ảnh chiếu rạp do giới hạn về độ lớn và cả chiều sâu cũng như độ nét của màn ảnh tivi. Vì vậy, phim truyền hình cũng có những hạn chế về nghệ thuật thẩm mỹ nhất định so với phim điện ảnh.

Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình là một loại hình có tính hấp dẫn và đã được đón nhận một cách rộng rãi. Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình bao gồm các đề tài và thể loại phim khác nhau. Để thống nhất tiêu chuẩn sản xuất phim ảnh và các chương trình phim truyền hình các nước đều đưa ra những quy định riêng của mình. Tại Việt Nam, việc sản xuất phim truyền hình được quy định tại Điều 25 *Luật Điện ảnh* sửa đổi năm 2009 quy định: “Việc sản xuất phim truyền hình của Đài truyền hình Việt Nam, đài truyền hình, đài phát thanh - truyền hình được cấp giấy phép hoạt động báo chí (sau đây gọi chung là đài truyền hình, đài phát thanh - truyền hình) do người đứng đầu đài truyền hình, đài phát thanh - truyền hình quyết định đầu tư và tổ chức sản xuất phim để phát sóng trên truyền hình, phù hợp với quy định của pháp luật”. Như vậy, phim truyền hình

⁵ Dương Xuân Sơn (2011), *Giáo trình báo chí truyền hình*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội. tr.16.

được sản xuất theo những chủ đề, nội dung do nhà sản xuất lựa chọn phù hợp với quy định của pháp luật. Phim truyền hình được công chiếu trên các chương trình truyền hình phát sóng tại Việt Nam.

1.1.4. Vai trò của phim truyền hình

Kể từ khi có sự xuất hiện của các phương tiện giải trí, việc chăm sóc đời sống tinh thần của con người ngày càng trở nên quan trọng. Từ đó, phim truyền hình đã gây được nhiều sự chú ý khi đáp ứng được nhu cầu này của các khán giả trên khắp thế giới. Đa số mọi người thường xem phim truyền hình để giảm căng thẳng, hay đơn giản là để tận hưởng những giây phút thư giãn bên cạnh gia đình của mình trước màn ảnh nhỏ. Những buổi xem phim truyền hình sẽ là chất xúc tác để gắn kết các thành viên trong gia đình khi họ không phải suy nghĩ về công việc và thoải mái bàn luận, trải qua đủ loại cảm xúc với các nhân vật, tình tiết trong phim.

Bên cạnh những lợi ích về mặt tinh thần, việc xem phim truyền hình còn giúp não bộ con người tăng khả năng xử lý vấn đề. Bởi khi chúng ta xem một tập phim, não bộ phải tìm cách xâu chuỗi các mạch phim trước đó và thậm chí còn đưa ra những dự đoán trước cho những tập phim sau, đó cũng là một bài luyện tập tốt cho tư duy trí não vì “*người xem phim vừa là đối tượng thụ hưởng vừa là đối tượng được điều chỉnh hành vi xã hội một cách tế nhị thông qua các hình tượng nhân vật, các tình huống kịch*”⁶(). Từ đó ta nhận thấy, qua những thông điệp mà một bộ phim chuyên tải, phim truyền hình thường có tác dụng định hướng xã hội mạnh mẽ, đồng thời cũng là phương tiện quảng bá văn hoá, truyền thống dân tộc, lịch sử đất nước ra thế giới. Ngoài ra, Nghiên cứu của trường Đại học College London (Anh), cho thấy: “*Khi người xem đã bắt đầu thực sự chìm đắm vào phim, họ sẽ có khoảng 45 phút nhịp tim được đẩy lên nhanh hơn, tương tự như việc đang*

⁶ Đinh Mỹ Linh. *Ảnh hưởng của phim truyền hình trong đời sống người Việt qua hai thế kỷ 1990 và 2000*. Tr.71.

thực hiện một hoạt động thể chất nhẹ nhàng⁷” (Báo Dân trí, 2020, *Xem phim cũng là một “hoạt động thể thao”*). Thực tế, việc xem phim và chìm đắm vào phim còn giúp sự tập trung và khả năng giải quyết vấn đề của một người được tăng lên. Như vậy, phim truyền hình vốn có ý nghĩa rất quan trọng đối với đời sống tinh thần của mỗi con người. Có thể nói, một bộ phim truyền hình có thể thay đổi tư duy nhìn nhận cuộc sống của một con người.

1.1.5. Phim truyền hình với “sức mạnh mềm văn hóa” quốc gia

Theo Joseph S. Nye, sức mạnh mềm là sự hấp dẫn và mê hoặc chứ không phải cưỡng chế hay ép buộc. Một quốc gia có thể khiến đối tượng có hành vi học tập và làm theo những điều mình mong muốn thông qua sức lan tỏa về văn hóa, hình thái ý thức và chế độ, từ đó thực hiện mục tiêu chiến lược của quốc gia⁸. Một quốc gia xây dựng nguồn sức mạnh mềm thành công là dựa trên sức hấp dẫn của văn hóa, quan điểm chính trị và chính sách ngoại giao đủ sức lôi cuốn nước khác đi theo mình⁹. Như vậy, khác với “sức mạnh cứng” (sử dụng tiềm lực về kinh tế, quân sự, khoa học kỹ thuật và nguồn tài nguyên để chi phối các quan hệ quốc tế), sức mạnh mềm là chủ yếu dựa vào sự lan tỏa về văn hóa của dân tộc đến các dân tộc khác. Văn hóa vừa là phương tiện, vừa là nội dung để quốc gia thể hiện sức mạnh mềm trên trường quốc tế. Nền văn hóa của một quốc gia có sức hấp dẫn đối với các quốc gia khác sẽ là nguồn lực tạo nên sức mạnh mềm. Trong bối cảnh nhất định, văn hóa có thể được coi như một nguồn lực quan trọng của sức mạnh mềm và tạo thành “sức mạnh mềm văn hóa” của quốc gia.

Sức mạnh mềm văn hóa là một loại sức mạnh mềm, có sức hấp dẫn, thu phục, có khả năng ảnh hưởng và lôi cuốn của một quốc gia đối với các quốc gia

⁷ Báo Dân trí, 2020, *Xem phim cũng là một “hoạt động thể thao”*

⁸ Nguyễn Thị Thu Phương (2013), *Sự trỗi dậy về sức mạnh mềm của Trung Quốc và những vấn đề đặt ra cho Việt Nam*, Nxb. Từ điển Bách Khoa, Hà Nội. tr.14.

⁹ Joseph S.Nye, Jr.:*Bound to Lead - The Changing Nature of American Power*, New Yourk: Basic Books, Inc., Publisher,1990. p.26.

khác bằng các giá trị văn hóa, tinh thần, hệ tư tưởng được thực hiện thông qua các phương thức mang tính phi cưỡng chế và nhằm đạt được các mục tiêu chiến lược quốc gia đó trong quan hệ quốc tế¹⁰.

Trong bối cảnh toàn cầu hóa như hiện nay, ngày càng nhiều quốc gia sử dụng “sức mạnh mềm văn hóa” trong các chính sách ngoại giao của mình. Truyền hình cũng từ đó trở thành một vũ khí quan trọng trong việc quảng bá hình ảnh đất nước, con người cũng như văn hóa dân tộc của một quốc gia. Vì vậy, việc xuất khẩu phim truyền hình đã trở thành một phương thức giao lưu văn hóa phổ biến được nhiều quốc gia áp dụng. Mỹ, Trung Quốc, Hàn Quốc và Nhật Bản đều là những nước rất thành công khi truyền bá văn hóa của mình thông qua phim truyền hình. Một ví dụ thành công nhất ở những năm gần đây phải kể đến Hàn Quốc, khi các bộ phim truyền hình của nước này đã gây được nhiều tiếng vang lớn trên thế giới. Hiện tượng này không những tạo cho Hàn Quốc một bộ mặt mới trên sân khấu quốc tế còn tạo cơ hội cho các doanh nghiệp Hàn Quốc tìm cách thâm nhập vào thị trường các nước rất thuận lợi và thành công.

Nếu như trước đây, người ta nói tới mỹ phẩm là nhắc tới kinh đô Paris và trang phục đẹp và không nơi nào hơn Italy thì ngày nay, Hàn Quốc đã trở thành một địa chỉ sang trọng của các mặt hàng này, nhờ phim ảnh. Ví dụ như bộ phim *Hậu duệ mặt trời*, phim truyền hình dài tập được chiếu vào năm 2016 trên kênh KBS của Hàn Quốc đã gây sốt không chỉ khán giả tại Hàn Quốc mà còn lan tới nhiều nước châu Á: Trung Quốc, Thái Lan, Nhật Bản, Việt Nam... với lượng người xem tăng lên theo cấp số nhân theo từng tập phát sóng. Với chiến lược tài trợ cho các phim truyền hình, các thương hiệu tiêu dùng Hàn Quốc như Lock & Lock, hay mỹ phẩm như Ohui, Innisfree, The Face Shop,... và đặc biệt là các nhà hàng mang

¹⁰ *Sức mạnh mềm văn hóa và lựa chọn của Việt Nam*. <http://www.vhnt.org.vn/tin-tuc/y-kien-trao-doi/27721/suc-manh-mem-van-hoa-va-lua-chon-chinh-sach-cua-viet-nam>

tên thịt nướng Hàn Quốc, lẩu Hàn Quốc, mì Hàn Quốc đều thường nằm tại các vị trí nổi bật.

Tóm lại, với những lợi thế riêng như phạm vi tác động rộng rãi, có khả năng gây ảnh hưởng vượt ra khỏi khuôn khổ quốc gia và lan rộng trên quy mô toàn cầu, phim truyền hình đang ngày càng tỏ rõ vai trò to lớn của mình trong việc thực hiện chức năng văn hóa. Trong quá trình hội nhập quốc tế ngày nay, phim truyền hình đã ngày càng khẳng định vị thế của mình với những bước đi ấn tượng. Nói chung, phim truyền hình là phương tiện hữu hiệu để tuyên truyền văn hóa và góp phần tăng cường sức mạnh mềm của nhà nước.

1.2 Khái quát phim ảnh truyền hình của Trung Quốc

Phim bộ truyền hình là dòng phim dài tập có cốt truyện dàn trải ra thành các tập liên tiếp nhau, kết nối với nhau thành một bộ (tức là được làm theo bộ, theo phần), được quay chủ yếu để trình chiếu trên các kênh truyền hình đại chúng. Suốt những năm qua, phim truyền hình Trung Quốc vẫn “xung vương” ở nhiều khu vực với đủ thể loại từ kiếm hiệp, ngôn tình, cổ trang, lịch sử... Theo đó, SCMP đã mở đầu bài viết nói về đường hướng phát triển của phim ảnh Trung Quốc rằng: “Trung Quốc đang nhanh chóng trở thành cường quốc giải trí toàn cầu khi liên tục sản xuất phim truyền hình dài tập với chất lượng ổn định và kinh phí khủng”. (Theo Trạch Dương, 2021, *Sự trỗi trêu của phim Trung Quốc*). Từ đó nhận thấy, một trong những yếu tố khiến cho dòng phim truyền hình Trung Quốc được đông đảo khán giả đón nhận là nhờ vào mức độ hoành tráng của bộ phim. Có thể kể đến *Hậu cung Như Ý Truyện* - một bộ phim được giới chuyên môn đánh giá là “bộ phim cung đấu đỉnh chiu và tỉ mỉ bậc nhất” với mức kinh phí đầu tư rất lớn: 43,3 triệu USD cả về phục trang, hậu kỳ cùng dàn diễn viên nổi tiếng. Bên cạnh đó, *Diên Hy Công Lược* cũng không hề kém cạnh với độ chịu chi. Vì thế, các bộ phim truyền hình Trung Hoa luôn tạo được “độ nóng” trên thị trường phim ảnh trong giai đoạn phát sóng.

Về phân loại, Trung Quốc có lợi thế là quốc gia đông dân nhất thế giới với nền văn hóa truyền thống lâu đời, mang nhiều nét đặc sắc.. nên thể loại phim truyền hình Trung Quốc rất phong phú, đa dạng. Năm 2012, Tổng cục Phát thanh Điện ảnh và Truyền hình Quốc gia Trung Quốc đã phân loại phim ảnh và các chương trình phim truyền hình thành 5 đề tài (phân theo thời gian lịch sử):

BẢNG 1. Phân loại đề tài của phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc

Tên đề tài	Thời gian
Đề tài cổ đại	Trước năm 1911 (Thời phong kiến Trung Quốc kết thúc)
Đề tài cận đại	Từ 1911 - 1949 (từ Cách mạng Tân Hợi đến Nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa thành
Đề tài hiện đại	Từ 1949 - 1979 (từ khi Nước Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa thành lập đến khi Chính phủ Trung Quốc đưa ra Chính sách Cải cách mở cửa)
Đề tài đương đại	Từ 1979 - nay (Từ Cải cách mở cửa đến nay)
Đề tài trọng đại	Những phim sáng tạo từ các sự kiện

Nguồn: Zhang Zhihua (2012). *Phân loại phim truyền hình*. NXB Đại học Sư phạm Bắc Kinh.

Từ 5 đề tài trên, phim ảnh và các chương trình phim truyền hình lại được phân thành các thể loại khác nhau. Theo thống kê của các nhà truyền thông, phim ảnh và các chương trình phim truyền hình tại Trung Quốc đại thể bao gồm 12 thể loại, gồm phim thần tượng, phim hài ngắn tập, phim hài loại thường, phim võ thuật kiếm hiệp, phim hình sự phá án, phim hành động, phim ngôn tình, phim gia đình,

phim viễn tưởng, phim thần thoại, phim lịch sử, phim cổ trang, phim quân sự. Có thể thấy, chính sự đa dạng về thể loại, phong phú về nội dung truyền tải, hấp dẫn với trình độ diễn xuất của các diễn viên mà phim truyền hình Trung Quốc khẳng định được vị thế và ngày càng phát triển.

Để cấu thành một bộ phim thành công về vang như vậy thì mặt hình ảnh, âm thanh, kỹ thuật quay phim tất cả phải thật chỉnh chu và có đầu tư chuyên sâu. Phim bộ truyền hình Trung Quốc nắm chắc được yếu tố này. Về công nghệ và kỹ thuật làm phim sẽ có những yêu cầu và cách dựng cảnh và lựa chọn phim trường sao cho phù hợp với nội dung của bộ phim. Lấy ví dụ, nếu nhà sản xuất chọn làm về phim cung đấu thì sẽ lựa chọn “*cảnh thật*” là các cung điện, hoàng thành, hoặc lựa chọn các “*phim trường*” tái hiện, mô phỏng lại khung cảnh của tác phẩm. Trung Quốc có những phim trường nổi tiếng và là nơi cho ra những bộ phim đình đám như phim trường ChenDun (*Tân dòng sông ly biệt, Bến Thượng Hải*), phim trường Hoành Điếm (*Thần thoại, Bộ Bộ Kinh Tâm, Võ Tắc Thiên Bí sử, Chân Hoàn truyện,...*), phim trường Trác Châu (*Tây Du Ký, Đường Minh Hoàng*),...

Để sản xuất ra một bộ phim với độ chỉnh chu về nội dung lẫn hình ảnh, buộc những nhà sản xuất phim đưa ra khoản đầu tư rất cao về tiền bạc và chất xám. Vì thế, có thể nói rằng những bộ phim có thể đem tên tuổi của mình vươn tầm quốc tế thì công lao khá lớn thuộc về các nhà sản xuất. Nhìn chung, tất cả các khâu sản xuất là một quy trình rất công phu. Để từ đó, có rất nhiều bộ phim nhận được phản ứng rất tốt từ khán giả trong nước lẫn quốc tế, tạo được tiếng vang cho dòng phim bộ truyền Trung Quốc. Mặt khác, chính phủ Trung Quốc cũng dành sự quan tâm đầu tư cho việc phát triển phim truyền hình để truyền bá văn hóa Trung Quốc ra bên ngoài.

Từ đầu thế kỷ XXI, Bắc Kinh đẩy mạnh thực hiện các chính sách thúc đẩy xuất khẩu sản phẩm văn hóa ra bên ngoài. Ngày 1/4/2006, tại cuộc họp Nhóm lãnh

đạo các vấn đề đối ngoại Trung ương, Chủ tịch nước Hồ Cẩm Đào đã nêu rõ: "Sự gia tăng vị thế và ảnh hưởng quốc tế của Trung Quốc thể hiện ở sức mạnh cứng như kinh tế, khoa học - công nghệ, quốc phòng và sức mạnh mềm văn hóa"¹¹. Năm 2012, Đại hội Đại biểu Toàn quốc Trung Quốc lần thứ XVIII cũng xác định việc phải tăng cường sức mạnh mềm văn hóa của Trung Quốc.

Ngày 26/8/2010, Tổng cục Phát thanh Điện ảnh và Truyền hình Quốc gia Trung Quốc đã ký thỏa thuận hợp tác với Ngân hàng EximBank Trung Quốc với thời gian 5 năm. Theo đó, Ngân hàng EximBank Trung Quốc có kế hoạch hỗ trợ khoảng 20 tỷ nhân dân tệ hoặc ngoại tệ tương đương cho các công ty làm trong lĩnh vực phát thanh và truyền hình, cung cấp các sản phẩm tài chính và dịch vụ cho công cuộc quảng bá văn hóa phim ảnh. Thỏa thuận này được ký kết nhằm phát triển việc xuất khẩu văn hóa ngành phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc và tăng cường sức mạnh mềm văn hóa của nhà nước ra hải ngoại.

Năm 2014, Tổng Bí thư Tập Cận Bình trong Hội nghị Ngoại giao đã yêu cầu phải nâng cao sức mạnh mềm văn hóa, cố gắng làm tốt việc truyền bá văn hóa Trung Quốc ra hải ngoại để nâng cao vị thế và ảnh hưởng của Trung Quốc ra bên ngoài. Với quyết tâm của chính phủ, sản phẩm văn hóa Trung Quốc được xuất khẩu tăng nhanh đột biến. Theo thống kê của Tổng Cục Thống kê Trung Quốc, năm 2014 tổng số lượng xuất khẩu về các loại sách văn hóa - giáo dục đào tạo là 2,162,200 với trị giá 9,406,800 USD; năm 2015, tổng giá trị về xuất khẩu truyền hình là 513,319,100 RMB¹²... Nhờ đó, việc xuất khẩu sản phẩm văn hóa đang liên tục tăng trưởng. Đặc biệt, về phương diện truyền thông, Trung Quốc đang tận dụng một cách triệt để phương tiện này để quảng bá hình ảnh đất nước, con người của quốc gia này. Năm 2015, Bộ Tài chính và Tổng cục Thuế Trung Quốc phát hành

¹¹ Nguyễn Thị Thu Phương (2013), *Sự trỗi dậy về sức mạnh mềm của Trung Quốc và những vấn đề đặt ra cho Việt Nam*, Nxb. Từ điển Bách Khoa, Hà Nội. tr.23.

¹² Cục Thống kê Quốc gia Trung Quốc.

<http://data.stats.gov.cn/search.htm?s=%E6%96%87%E5%8C%96%E5%87%BA%E5%8F%A3>.

"Thông cáo về việc áp dụng chính sách miễn thuế VAT cho các dịch vụ xuất khẩu như phim ảnh", quyết định áp dụng miễn thuế dịch vụ với dịch vụ phim ảnh.

Có thể nói, những chính sách hỗ trợ về kinh phí, đầu tư khoa học công nghệ sản xuất sản phẩm văn hóa nói chung và phim ảnh truyền hình nói riêng của chính phủ Trung Quốc đã tạo điều kiện thuận lợi để các nhà sản xuất, các nhà làm phim truyền hình Trung Quốc có thể gia tăng số lượng, chất lượng các bộ phim truyền hình. Hàng loạt phim truyền hình Trung Quốc được truyền bá, công chiếu ở hải ngoại như "*Tam quốc diễn nghĩa*", "*Tây du ký*", "*Hoàn Châu cách cách*", "*Danh gia vọng tộc*", "*Hiếu Trang bí sử*", "*Khang Hy vương triều*", "*Bao Thanh Thiên*"... Các bộ phim này đều được phát sóng ở Nhật Bản, Hàn Quốc và các nước Đông Nam Á, thậm chí ở hơn 40 Quốc gia và khu vực ở châu Âu và nhận được sự chào đón và tiếp nhận của người dân bản địa. Từ năm 2010 đến năm 2020, số lượng phim truyền hình Trung Quốc xuất khẩu ra bên ngoài tăng đều qua các năm.

BẢNG 2. Dữ liệu tăng trưởng của ngành xuất khẩu phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc (từ 2010 đến 2020)

Năm	Kim ngạch xuất khẩu phim (mười nghìn tệ)	Số lượng phim (bộ)	Số tập phim (tập)
2010	1,639	111	3,685
2011	2,435	89	6,625
2012	7,525	149	3,453
2013	3,584	128	5,825
2014	7,484	288	12,362

2015	14,649	298	14,001
2016	15,020	326	15,329
2017	9,249	243	11,180
2018	20,795	296	13,824
2019	37,704	381	15,902
2020	41,345	402	16,709

Nguồn: Niên giám Cục thống kê Quốc gia Trung Quốc (2010-2020)

Theo bảng số liệu 1.2, số lượng phim truyền hình của Trung Quốc xuất khẩu ra bên ngoài đã tăng liên tục từ 89 bộ (năm 2011) lên 402 bộ (năm 2020). Như vậy, trong vòng 10 năm, số lượng phim truyền hình Trung Quốc xuất khẩu tăng lên gần 5 lần. Nhờ đó, văn hóa Trung Quốc cũng được truyền bá rộng rãi đến các quốc gia, khu vực trên thế giới.

Tiểu kết

Trong bối cảnh toàn cầu hóa đang diễn ra mạnh mẽ, Trung Quốc cũng như các nước khác trên thế giới đều đang dành nhiều sự quan tâm đến việc gia tăng sức mạnh mềm để tăng cường ảnh hưởng quốc tế của quốc gia. Trung Quốc là cường quốc thứ hai thế giới về kinh tế nên cũng đang tiến hành triển khai sức mạnh mềm, đặc biệt là sức mạnh mềm văn hóa ra bên ngoài bằng rất nhiều phương thức khác nhau, trong đó có phương thức xuất khẩu văn hóa. Chính phủ Trung Quốc hỗ trợ hàng loạt các ấn phẩm văn hóa Trung Quốc như sách báo, điện ảnh, truyền hình với những chính sách ưu đãi để đẩy mạnh xuất khẩu sức mạnh mềm văn hóa sang các nước khác.

Trong việc xuất khẩu văn hóa của Trung Quốc, phim truyền hình dành được sự quan tâm và chiếm ưu thế lớn. Với lợi thế hiện có như dân số đông nhất thế giới, có nền văn hóa lâu đời, đặc sắc cùng sự ưu đãi, bảo hộ từ chính quyền, phim truyền hình Trung Quốc được sản xuất ngày càng tăng với sự đầu tư cao về công nghệ, phong phú về nội dung và đa dạng về hình thức. Nhờ đó, phim truyền hình Trung Quốc đã được đón nhận và phát sóng trên kênh truyền hình của các quốc gia tiếp nhận, trong đó có Việt Nam. Phim truyền hình là một trong các loại sản phẩm văn hóa và được chính phủ Trung Quốc khuyến khích xuất khẩu. Vì vậy, phim truyền hình giữ vai trò quan trọng đặc biệt trong việc truyền bá văn hóa và góp phần vào việc tăng cường sức mạnh mềm của Trung Quốc.

Chương 2

QUÁ TRÌNH DU NHẬP VÀ PHÁT TRIỂN PHIM ẢNH VÀ CÁC CHƯƠNG TRÌNH PHIM TRUYỀN HÌNH TRUNG QUỐC TẠI VIỆT NAM

2.1. Quá trình du nhập phim ảnh truyền hình Trung Quốc vào Việt Nam

2.1.1. Giai đoạn giao lưu văn hoá (1991-2000)

Việt Nam – Trung Quốc là hai quốc gia có chung đường biên giới trên bộ lẫn trên biển, có nhiều nét tương đồng về văn hóa nhưng lịch sử quan hệ hai nước luôn trải qua những biến động, thăng trầm. Tháng 11/1991, nhận lời mời của Đảng và Chính phủ Trung Quốc, Đoàn đại biểu cấp cao Đảng và Chính phủ ta do Tổng Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam - Đỗ Mười và Chủ tịch Hội đồng Bộ trưởng - Võ Văn Kiệt thăm Trung Quốc, đánh dấu chính thức quá trình bình thường hóa quan hệ giữa hai quốc gia. Sự kiện này mở ra chương mới trong quan hệ hai nước về mọi mặt. Từ sau khi bình thường hóa năm 1991, quan hệ Việt Nam và Trung Quốc đã phát triển nhanh chóng, toàn diện và sâu rộng trên nhiều lĩnh vực cả chính trị - ngoại giao, kinh tế, văn hóa, khoa học, quốc phòng và an ninh. Qua đó góp phần củng cố và phát huy truyền thống hữu nghị của nhân dân hai nước, tăng cường sự tin cậy chính trị giữa hai Đảng, hai nước.

Trong đó, lĩnh vực hợp tác văn hóa cũng được chính phủ hai nước quan tâm từ rất sớm. Năm 1992, Thủ tướng Trung Quốc Lý Bằng sang thăm Việt Nam. Hai bên đã ký kết Hiệp định Hợp tác Văn hóa Việt – Trung. Theo đó, hai bên khuyến khích giao lưu trên nguyên tắc bình đẳng; tăng cường hợp tác trên các lĩnh vực như văn hóa, nghệ thuật, thể thao, tin tức, phát thanh truyền hình, điện ảnh, sách báo, di tích văn hóa; thúc đẩy sự giao lưu hợp tác trong các lĩnh vực biểu diễn nghệ thuật,

triển lãm, xuất bản sách vở và trao đổi kinh nghiệm giữa các cán bộ làm trong lĩnh vực văn hóa. Năm 1993, Trung Quốc tổ chức "Tuần lễ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc" tại Việt Nam và gửi tặng cho Đài Truyền hình Việt Nam (VTV) bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình dài tập "Khát vọng". Đây được coi là bộ phim Trung Quốc đầu tiên được xuất khẩu sang Việt Nam. *Khát vọng* là bộ phim do Trương Khải Lệ và Lý Tuyết Kiện thủ vai. Phim kể sự lưỡng lự của cô gái xinh đẹp Lưu Huệ Phương trước sự theo đuổi của hai chàng trai: một người là Tống Đại Thành - phó chủ nhiệm công xưởng, một người là Vương Hồ Sinh - sinh viên mới ra trường tới xưởng lao động, từ đó thể hiện tình yêu, tình thân và tình bạn cùng những khát vọng đẹp trong cuộc sống. Khi được phát sóng vào năm 1990, bộ phim đã khiến hàng ngàn khán giả phải xúc động và đạt thang điểm đánh giá tới 98%. *Khát vọng* được mệnh danh là một thần thoại của thời đại, là bia đánh dấu sự chuyển mình của lịch sử phim ảnh Trung Quốc¹³. Sau khi chiếu trên VTV1 (năm 1992), bộ phim này được nhiều người Việt Nam yêu thích và tỷ lệ người xem đã lên tới 90,78%. Lúc đó, rất nhiều khán giả Việt Nam có thể hát theo ca khúc của bộ phim và Đại Sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam còn nhận được hơn 1000 lá thư của khán giả nói về cảm nhận bộ phim này.

Sau đó, bộ phim "Tây du ký" - bộ phim cổ trang thần thoại, lần đầu tiên được phát sóng tại Việt Nam năm 1992 trên kênh VTV1. *Tây du ký* là một bộ phim truyền hình Trung Quốc được chuyển thể từ tiểu thuyết cùng tên của nhà văn Ngô Thừa Ân. Nội dung phim kể về nhà sư Huyền Trang đã trải qua 81 kiếp nạn, dưới sự bảo vệ của ba vị đồ đệ là Tôn Ngộ Không, Chư Bát Giới, Sa Ngộ Tĩnh để lấy được kinh Phật trở về truyền bá ở quê hương. Với những tình tiết ly kỳ, hấp dẫn, *Tây du ký* được xem là bộ phim truyền hình Trung Quốc hay nhất mọi thời đại. Phim nhiều lần được phát sóng lại trên các kênh sóng truyền hình quốc gia. Theo

¹³ Tiên Phùng (05/05/2017). 10 bộ phim có rating cao nhất lịch sử phim ảnh Trung Quốc. <https://ngoisao.vnexpress.net/10-bo-phim-co-rating-cao-nhat-lich-su-phim-anh-trung-quoc-3579410.html>

thống kê, từ năm 1993 đến năm 2000, Đài truyền hình Hà Nội đã phát sóng 4 lần; từ năm 1994 đến năm 1999, Đài truyền hình Thành phố Hồ Chí Minh đã phát sóng 6 lần. Hơn nữa, bộ phim này đều phát sóng vào giờ vàng của kỳ nghỉ hè. Cứ đến mùa hè, để thu hút học sinh, sinh viên, bộ phim Tây du ký đều được phát sóng lại nhiều lần nên luôn duy trì được lượng người xem khá cao. Sau đó, nhiều bộ phim truyền Trung Quốc lần lượt được phát sóng trên các đài truyền hình trung ương lẫn đại phương của Việt Nam như:

Bộ phim Hồng Lâu Mộng được khởi chiếu trên kênh VTV1 từ năm 1992 đã lập tức thu hút được đông đảo lượng khán giả theo dõi. Hồng lâu mộng luôn được coi là bộ phim kinh điển được nhiều thế hệ khán giả yêu mến. Phim có kinh phí đầu tư 6,8 triệu Nhân dân tệ thời điểm năm 1987. Đoàn phim ghi hình trong thời gian 3 năm, đi qua 41 địa phương có thắng cảnh đẹp ở 10 tỉnh, thành của Trung Quốc. Từ khi ra mắt đến nay, phim đã được phát sóng lại hơn 1.000 lần.

Bộ phim truyền hình "*Tình Châu Giang*" - được sản xuất năm 1994 cũng được trình chiếu tại Việt Nam. Phim kể về một giai đoạn với đầy những biến động và hỗn loạn trong xã hội Trung Quốc diễn ra trong 10 năm (1966 - 1976) với biết bao thăng trầm, biến cố, gây tác động về cả chiều rộng lẫn chiều sâu lên mọi mặt cuộc sống từ kinh tế, chính trị, cho tới văn hóa, xã hội. Sau cuộc cách mạng này, Trung Quốc đã chứng kiến nhiều sự thay đổi trong đời sống kinh tế, xã hội và cả những quan niệm đạo đức của người dân một cách sâu sắc và toàn diện.

Bộ phim "*Tể tướng Lưu gù*" được công chiếu năm 1996 cũng gây được tiếng vang lớn. Nội dung của bộ phim nói về câu chuyện đầu đời nhà Thanh có chàng thanh niên ở Sơn Đông tên là Lưu Thạch Am, lên kinh thành ứng thí. Chàng trai trẻ với hình hài kỳ dị chính là Lưu Dung, tuy mang tấm lưng gù nhưng bên trong là một tấm lòng trong sáng và trí tuệ hơn người. Ông có lòng yêu nước, thương dân, thanh liêm lại có tài văn chương, thơ phú nên dần dần được thăng tiến lên chức tể

tướng. Trái ngược với Lưu Dung là đại gian thần Hòa Thân luôn tìm cách vơ vét cho mình và lấy lòng hoàng thượng. Cuộc đối đầu giữa Lưu Dung và Hòa Thân đã làm nảy sinh nhiều tình huống kinh điển trên phim, là yếu tố kích thích người xem. Tính khí trung trực, cương trường, thông minh của Lưu Dung đã tạo nên những tình tiết hấp dẫn, bất ngờ đối với khán giả. Cuộc đối đầu giữa Lưu Dung và Hoà Thân đã làm nảy sinh nhiều tình huống dở khóc dở cười khi bộ phim được xây dựng theo dụng ý hình thức hóm hỉnh nhưng nội dung lại ẩn tàng những vấn đề về xã hội rất thâm trầm sâu sắc. Với thể loại hài hước, chính kịch, cổ trang bộ phim kể về những lần phá án, những vụ xử lý tham quan vừa hài hước vừa châm biếm của vua Càn Long cùng với hai vị quan dưới trướng của mình. Do đó, bộ phim cũng nhận được đón nhận từ khán giả Việt Nam

Ngoài ra, nhiều bộ phim truyền hình của Trung Quốc cũng lần lượt được phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam và nhận được sự yêu thích của khán giả như: "Ba chị em nhà họ Tống", "Vòng đời", "Nghịệt trái", "Một gia đình Thượng Hải".... Theo tài liệu ghi chép của Lý Gia Trung - cựu Đại sứ Trung Quốc tại Việt Nam, chỉ trong vòng 4 năm ông đảm nhận vị trí Đại sứ ở Việt Nam (từ năm 1995 tới tháng 7 năm 2000), Việt Nam đã phát sóng hơn 40 bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc. Trong 5 năm (1993 - 1998), số phim Trung Quốc được chiếu ở Việt Nam lên tới con số hơn 200 bộ, gồm đủ các loại. Năm chiếu nhiều nhất là năm 1998, có đến 84 bộ phim các loại (bình quân 7 phim mới cho 1 tháng)¹⁴. Trong giai đoạn đó, phần lớn phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc đều là do Đại sứ quán Trung Quốc tặng cho Đài Truyền hình Việt Nam, Đài Truyền hình Hà Nội và các kênh truyền hình Việt Nam. Nhiều bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc được chiếu đi chiếu lại ở các đài truyền hình khác nhau và đều trở thành các bộ phim

¹⁴ Nguyễn Thị Thu Phương (2013), *Sự trỗi dậy về sức mạnh mềm của Trung Quốc và những vấn đề đặt ra cho Việt Nam*, Nxb Từ điển Bách Khoa, Hà Nội, tr.188.

kinh điển. Phim truyền hình Trung Quốc được đón nhận mạnh mẽ ở Việt Nam vì sự gần gũi về văn hóa và tương đồng trong nhân sinh quan. Những câu chuyện tình yêu, tình thân, tình người kể về sự trọn tình, vẹn nghĩa đến hơi thở cuối cùng phù hợp với truyền thống đạo lý sắt son của triết lý Nho giáo. Phim truyền hình Trung Quốc gần như không bỏ qua một đối tượng khán giả nào, đáp ứng đầy đủ nhu cầu văn hóa tinh thần của người xem.

Từ năm 1995, Đài Truyền hình Việt Nam bắt đầu đưa chương trình chuyên dạy tiếng Trung vào lịch phát sóng. Ngay từ khi ra đời, chương trình này đã thu hút được nhiều người Việt Nam học tiếng Trung thông qua ti vi. Nhờ đó, người Việt Nam có thể tự học Tiếng Hoa tại nhà và có thể dễ dàng giao lưu văn hóa với người Trung Quốc. Không những thế, Việt Nam và Trung Quốc cũng có nhiều hoạt động thúc đẩy hợp tác văn hóa giữa hai nước. Năm 1997, Đài Truyền hình Trung ương Trung Quốc, Đài truyền hình Vân Nam, Đài truyền hình Tứ Xuyên cùng các đài truyền hình Trung Quốc khác đã phối hợp với Bộ Thông tin và Truyền thông Việt Nam sản xuất bộ phim tài liệu "Sông Hồng". Hiệp hội Nhà văn Trung Quốc, Hiệp hội Nhà văn Vân Nam hợp tác với Hiệp hội Nhà văn Việt Nam để sản xuất bộ phim tài liệu "Bác Hồ ở Vân Nam". Rõ ràng, sự hợp tác văn hóa giữa Việt Nam và Trung Quốc đã phát triển theo hướng ngày càng chặt chẽ. Trong những năm 90 của thế kỉ XX, Việt Nam chỉ có những đài truyền hình lớn mới phát sóng chương trình Trung Quốc như Đài Truyền hình Việt Nam (VTV1, VTV2, VTV3), Đài Truyền hình Hà Nội (Hanoi TV), Đài Truyền hình Hồ Chí Minh (HTV), Đài Truyền hình Hải Phòng (HTP) và một số đài hình truyền địa phương lớn khác. Các Đài truyền hình Việt Nam chủ yếu phát sóng các phim lịch sử - cổ trang Trung Quốc. Do có nguồn gốc lịch sử văn hóa tương đồng cho nên khán giả Việt Nam rất thích phim cổ trang Trung Quốc.

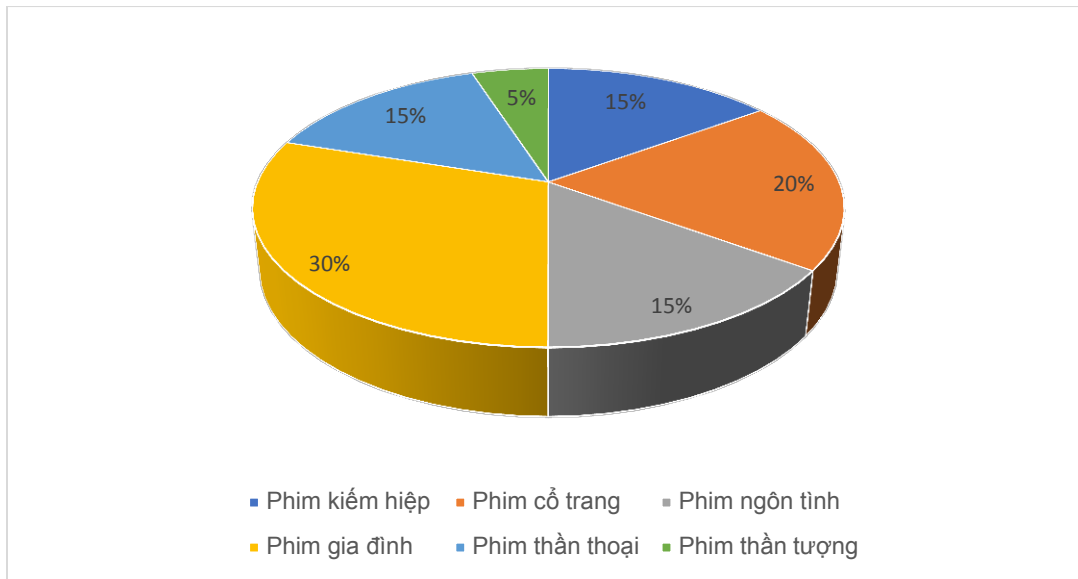
2.1.2. Giai đoạn thương mại hoá (2000 - 2020)

Đầu thế kỉ XXI, quan hệ Việt Nam – Trung Quốc từng bước được cải thiện và nâng cao hơn. Để tăng cường hợp tác toàn diện giữa hai nước, tháng 12/2000, hai bên ký “Tuyên bố chung về hợp tác toàn diện trong thế kỷ mới”, đề ra những biện pháp cụ thể phát triển quan hệ hai nước trên tất cả các lĩnh vực. Đây là bước tiến quan trọng trong quan hệ hai nước từ sau khi bình thường hóa quan hệ năm 1991. Năm 2002, trong chuyến thăm chính thức Việt Nam và phát biểu với sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội, Tổng Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Trung Quốc, Chủ tịch nước Cộng hòa nhân dân Trung Hoa Giang Trạch Dân nhấn mạnh: *“phát triển mối quan hệ Việt- Trung phải lấy tin tưởng lẫn nhau làm cơ sở, ổn định lâu dài là tiền đề, láng giềng hữu hảo là sự đảm bảo, hợp tác toàn diện là mấu chốt, cùng nhau phát triển phồn vinh là mục tiêu”*¹⁵. Có thể thấy, Trung Quốc cũng nhìn nhận và đánh giá cao việc tác với Việt Nam trên tất cả các lĩnh vực. Năm 2005, hai bên thỏa thuận đưa quan hệ hai nước phát triển trên phương châm “bốn tốt”: *“láng giềng tốt, bạn bè tốt, đồng chí tốt, đối tác tốt”*. Đặc biệt, tháng 5/2008, trong chuyến thăm chính thức Trung Quốc của Tổng Bí thư Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam Nông Đức Mạnh, hai bên thống nhất nâng tầm quan hệ thành “quan hệ đối tác và hợp tác chiến lược toàn diện”, đồng thời nhất trí thiết lập đường dây nóng giữa lãnh đạo cấp cao hai nước. Như vậy, Trung Quốc đã trở thành một trong những nước thiết lập quan hệ đối tác chiến lược toàn diện với Việt Nam. Đây là nền tảng quan trọng để quan hệ văn hóa hai nước được đẩy mạnh và nâng tầm cao mới. Từ đó, hoạt động giao lưu văn hóa nghệ thuật Việt -Trung bắt đầu phát triển nhanh chóng, trong đó có lĩnh vực phim truyền hình của Trung Quốc. Tuy nhiên, điểm khác biệt trong giai đoạn này là Trung Quốc không còn tài trợ các bộ phim truyền hình cho Việt Nam. Hợp tác giao

¹⁵ Báo Nhân dân, ngày 29-02-2002.

lưu văn hóa thông qua phim truyền hình giữa hai nước chính thức bước vào giai đoạn thương mại hóa. Thậm chí có rất nhiều phim mới viết xong kịch bản còn chưa quay nhưng Việt Nam đã mua bản quyền phát sóng, ví dụ như "Tân Hoàn Châu cách cách", "Tân hồng lâu mộng",... Cũng có nhiều bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình mà Trung Quốc mới phát sóng và Việt Nam cũng phát sóng luôn, ví dụ "Ba thiên kim nhà họ Hạ" phát sóng vào đầu năm 2011 tại Trung Quốc, tới tháng 4 Việt Nam đã phát sóng trên kênh VTV9 và thu được lượt xem cao đến 1,9%¹⁶.

HÌNH 1. Thể loại phim truyền hình Trung Quốc phát sóng ở Việt Nam từ năm 2000 đến nay

Nguồn: Thống kê năm 2021

Theo Hình 2.1, phim Trung Quốc được chiếu ở Việt Nam rất đa dạng về thể loại như phim kiếm hiệp, phim thần thoại, phim cổ trang, ngôn tình, gia đình.... Tuy nhiên tỷ lệ các loại phim gia đình và phim cổ trang vẫn chiếm tỷ lệ lớn lần

¹⁶ Ha Thi Thao (2012), 中国电视剧在越南发展之路初探；电视研究·2012(4):79.

lượt là 30% và 20%. Trên thực tế, phim truyền hình Trung Quốc xâm nhập vào Việt Nam chủ yếu thông qua con đường nhập khẩu. Cụ thể, chỉ tính riêng kênh VTV3 của Đài truyền hình Việt Nam, từ năm 2010 đến năm 2020 số lượng phim Trung Quốc được nhập khẩu bản quyền và phát sóng trên VTV3 là 19 phim, chiếm tỷ lệ 25% trong tổng số phim nhập khẩu bản quyền được phát sóng trên VTV3. Nhiều bộ phim đã thu hút được đông đảo công chúng theo dõi và đón nhận như:

Bộ phim “*Bản lĩnh Kỳ Hiệu Lam*” công chiến và thu hút sự quan tâm của khán giả Việt Nam. *Bản lĩnh Kỳ Hiệu Lam* của đạo diễn Lưu Gia Thành là một bộ phim cổ trang hài hước được trình làng với khán giả Việt Nam vào tháng 4/2002 đến tháng 3/2010, trên kênh trình chiếu TVB Jade và VTV3 qua 4 phần với năm câu chuyện khác nhau gồm:

- *Tiểu Nguyệt trở lại*: kể về việc vua Càn Long và Kỳ Hiệu Lam vi phục xuất tuần đến Cam Túc điều tra ngọn ngành chuyện ai đứng sau khiến Đỗ Tiểu Nguyệt người đã mai danh ẩn táng trở về kinh thành lật lại vụ án cho chồng mình.

- *Cáo mượn oai hùm*: Càn Long và Kỳ Hiệu Lam trong quá trình điều tra tấm bảng giả mạo bút ký của hoàng đế được treo ở kinh thành để lừa gạt dân lành thì bị lộ thân phận, nguy hiểm đến tính mạng.

- *Bút đàm kỳ án*: Trong chuyến tuần du Càn Long nảy sinh với Mai cô nương trong quán trà, và vị cô nương này lại kêu Càn Long đi hành thích hoàng thượng.

- *Trung nghĩa tù*: Kỳ Hiệu Lam phát hiện điều đáng ngờ trong việc tu sửa Trung Nghĩa Tù do tướng quân Phúc Quý của Thịnh Kinh đảm nhiệm.

- *Người trong cây cỏ*: Trong lần đến kinh dự hội thi đấu trà Hoà Thân bị Thiên Thiên hiểu lầm là Kỳ Hiệu Lam nhưng ông không giải thích. Sau khi biết

được sự thật và lời khuyên giải từ Kỷ Hiểu Lam, vị phu nhân thứ 13 của Hoà Thân quyết định vạch trần các tội chứng tham quan của Hoà Thân.

Trong các tình tiết của bộ phim, Vua Càn Long không hiểu vô tình hay hữu ý luôn tạo ra những sóng gió khiến cho Kỷ Hiểu Lam và Hoà Thân liên tục đấu trí trong những lần đối phó lẫn nhau. Xen lẫn những pha đấu trí là lối châm biếm lúc ẩn dụ, lúc thẳng thừng với quan trường thời nhà Thanh lúc bấy giờ. Do đó, bộ phim mang màu sắc hài hước nhẹ nhàng nhưng không kém phần thâm thúy, đây chính là yếu tố hút khán giả.

Bộ phim *Hậu cung Chân Hoàn truyện* công chiếu tại Việt Nam vào năm 2013, phủ sóng rộng rãi trên các kênh truyền hình Việt Nam như *Truyền hình Vĩnh Long 1-THVL1*, *Truyền hình Hà Nội*, *VTVcab*, *Giải trí-TV*, *HTV3* vào những khung giờ vàng quen thuộc. Phim được chuyển thể từ tiểu thuyết ngôn tình cùng tên của nhà văn trẻ Lưu Liễm Tử. Nội dung phim xoay quanh những cuộc tranh đấu quyền lực và tình yêu của những nữ nhân trong chốn thâm cung, các phi tần lập mưu kế để tranh đấu nhau nhằm có được quyền lực cũng như sự sủng ái của hoàng đế, tất cả các tình tiết gói gọn trong 76 tập phim với thường lượng mỗi tập là 45 phút. phim *Hậu cung Chân Hoàn truyện* được mệnh danh là nội gót *Tây Du Ký* trở thành phim truyền hình kinh điển được chiếu lại mỗi dịp hè về. Trong suốt 10 năm nay, *Chân Hoàn truyện* là một tượng đài mà khó có bộ phim cùng thể loại nào có thể vượt qua cả về kịch bản, diễn viên, khả năng hóa thân xuất sắc vào từng nhân vật dù là chính hay phụ.

Năm 2018, bộ phim truyền hình *Diên Hi công lược* cũng được phát sóng trên khắp các kênh truyền hình trong nước như *HTV7*, *Đài truyền hình Hà Nội*, *VTCT1*, *QTV1*,...được chiếu độc quyền trên ứng dụng *IQIYI* và nhận được sự quan tâm rất lớn từ khán giả Việt Nam. *Diên Hi công lược* được chuyển thể từ tiểu thuyết cùng tên của tác giả Chu Mạt, do Vu Chính sản xuất. Sau khi phát sóng

thành công tại Trung Quốc, bộ phim còn được phân phối tới hơn 70 quốc gia trên thế giới. Bộ phim là câu chuyện kể về Ngụy Anh Lạc, từ một nô tì nơi hậu cung mà dần trải qua bao nhiêu biến cố nơi hậu cung và trở thành Lệnh quý phi - mỹ nhân được Càn Long yêu thương nhất đến cuối đời. Bộ phim còn là câu chuyện đấu đá tranh giành sủng ái từ bậc đế vương của những mỹ nhân đến “kẻ sống người chết”, trong đó còn có những câu chuyện đáng để người xem suy ngẫm.

Cũng năm 2018, bên cạnh Diên Hi công lược thì Bộ phim *Hậu cung Như Ý truyện* được chiếu trên các kênh truyền hình trong nước như HTV7, LA34 và được phát sóng độc quyền trên FPT Play. Phim cũng được chiếu song song với các đài truyền hình của Trung Quốc như Đài Đông Phương, Đài Giang Tô. Nội dung chính của phim là câu chuyện về nàng Như Ý thuộc dòng dõi Ô Lạp Na Lạp Thị trải qua bao nhiêu sóng gió chốn hậu cung, đấu đá biết bao nhiêu trận chiến khốc liệt mới giành lấy được ngôi vị cao nhất chốn hậu cung trở thành Kế hoàng hậu, nhưng rồi vẫn đi đến kết cục bi thảm. Bộ phim nhận được sự yêu mến từ khán giả mộ điệu phim truyền hình Việt Nam.

Ngoài ra, rất nhiều phim truyền hình Trung Quốc cũng liên tục xuất hiện trên sóng truyền hình Việt Nam như: *Tân Thần Điêu Đại hiệp* (2015), *Giang nam tứ đại tài tử* (2015), *Tân Tiêu Thập Nhất Lang* (2016), *Tình thiên thu* (2017), *Khúc ca Hạnh phúc* (2018) và *Vũ Động Càn Khôn* (2019) và *Ký ức tình yêu* (2020). Từ năm 2020 đến nay, các bộ phim truyền hình Trung Quốc nổi tiếng (chủ yếu thuộc dòng phim cổ trang)...đã thu hút hàng tỷ lượt xem trên các trang web phát video phổ biến nhất của Trung Quốc như: iQiyi, Youku và QQ Video. Một vài bộ phim phổ biến và được đón nhận rộng rãi đến mức còn được làm lại thành nhiều phiên bản ngôn ngữ khác nhau cũng như làm phiên bản kế tiếp.

Như vậy, trong bối cảnh nhu cầu về văn hóa giải trí của người dân đòi hỏi phải được nâng cao hơn. Những “món ăn tinh thần” như phim ảnh đến từ bên

ngoài được người dân hết sức đón nhận. Tham tán văn hóa Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam Trịnh Quốc Tiến nói rằng: “Đài truyền hình của Việt Nam về cơ bản mỗi ngày đều phát sóng phim truyền hình hoặc các tác phẩm điện ảnh khác của Trung Quốc”. Theo thống kê, năm 2009, có 348 bộ phim truyền hình nước này được phát sóng trên các kênh của truyền hình trung ương và địa phương ở Việt Nam. Năm 2010, cứ 8 phim được chiếu trên VTV3 thì 6 phim sản xuất tại Trung Quốc với 304 phim được chiếu. Tiếp tục các công trình nghiên cứu đi trước, chúng tôi đã tiếp tục thống kê số lượng phim truyền hình Trung Quốc trên các kênh sóng của Việt Nam và thấy rằng: năm 2011, tổng số bộ phim truyền hình Trung Quốc được chiếu tại các kênh V (1,2,3,4,6) là 40 bộ phim với tổng số 1 459 tập, 65 655 phút phát sóng. Song sự góp mặt ở các đài địa phương của phim truyền hình Trung Quốc vẫn đáng kể hơn với 369 lượt bộ phim được phát sóng trong khung giờ từ 1h15 sáng đến 23h đêm tại 16 kênh truyền hình địa phương. Tiếp đó, trong 4 tháng đầu năm 2012, đã có 200 phim truyền hình Trung Quốc được phát sóng trên các kênh truyền hình ở Việt Nam. Còn trên kênh truyền hình đài truyền hình Việt Nam, trong 6 tháng cuối năm 2012, đã có 41 bộ phim truyền hình Trung Quốc được lên sóng. Con số này đã giảm chút ít vào năm 2013 nhưng vẫn ở mức cao với 33 bộ¹⁷.

Có thể nói, các bộ phim ra đời với một thể loại riêng biệt, cụ thể như tình cảm lãng mạn, phim hài, kinh dị, phim gia đình, thể thao hoặc hỗn hợp các thể loại này trong bối cảnh cổ đại, lịch sử, Dân quốc hay hiện đại để nêu bật lên chủ đề và phù hợp với sở thích, thị hiếu của khán giả. Phim truyện truyền hình Hoa ngữ thường được phân loại theo khu vực mà nó được sản xuất, ví dụ như phim truyền hình đại lục, phim truyền hình Đài Loan, phim truyền hình Hồng

¹⁷ Trần Thu Hà (2014), “*Trung Quốc gia tăng truyền bá những giá trị văn hóa truyền thống trên các kênh truyền hình Việt Nam*” Luận văn tốt nghiệp Khoa Đông phương học, Trường ĐH Khoa học xã hội và Nhân văn Hà Nội, tr.27.

Kông và phim truyền hình Singapore. Mỗi nơi, mỗi quốc gia lại khác nhau ở phong cách quay phim và khuôn mẫu hiệu chỉnh, biên tập phim. Hầu hết đều hàm chứa các yếu tố tình cảm lãng mạn, gia đình và bạn bè với sự kết hợp của các chủ đề văn hóa đại chúng.

Cùng với sự phát triển kinh tế xã hội của Trung Quốc, nền điện ảnh cũng phát triển theo, do đó ngày càng nhiều nhà làm phim, chuyên viên điện ảnh, đạo diễn và tài tử Hồng Kông, Đài Loan chuyển sang thị trường Trung Quốc tập trung lập nghiệp, trong đó những trường hợp tài năng của họ một số người không được phát triển đúng mức ở môi trường cũ, khi sang đại lục thì trở thành minh tinh hạng A nổi tiếng, như trường hợp của ca sĩ Đài Loan Hoắc Kiến Hoa. Hiện tượng này góp phần làm thăng tiến cho phim ảnh Trung Quốc đại lục, nhưng đồng thời cũng khiến cho nền điện ảnh các quốc gia và vùng lãnh thổ Hoa ngữ khác bị thoái trào, bởi các tài năng đều chuyển sang Trung Quốc lập nghiệp, dẫn đến hiện tượng chảy máu chất xám trong lĩnh vực điện ảnh. Một trường hợp khác là nhà sản xuất, đạo diễn nổi tiếng Lý Quốc Lập của đài TVB Hồng Kông từ chối ký gia hạn hợp đồng mà chuyển sang làm việc cho hãng phim Ảnh thị Thượng Hải ở Trung Quốc, sau nổi danh với loạt phim Tiên Kiếm Kỳ Hiệp truyện. Hiện tại, các dòng phim mang đậm bản sắc của phim truyền hình đại lục là dòng phim chính kịch (thường là các đề tài chống tham nhũng tiêu cực, hình sự phá án, chiến tranh tình báo, chiến tranh kháng Nhật với bối cảnh thời Dân quốc), phim thần tượng, phim thanh xuân, phim dã sử cung đấu (đấu tranh trong cung đình), và dòng phim ngôn tình, vốn xưa kia thuộc sở trường của điện ảnh Đài Loan.

2.2. Phân loại phim truyền hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam

Trung Quốc với những lợi thế về dân số, nền văn hóa đặc sắc cùng chính sách hỗ trợ của Nhà nước đã giúp cho các nhà làm phim truyền hình sản xuất ra rất nhiều thể loại khác nhau. Mỗi thể loại có những nội dung khác nhau để phản ánh

các mặt hoạt động của xã hội, của con người. Đối với người dân Việt Nam, các tác phẩm truyền hình Trung Quốc đều phản ánh một khía cạnh nào đó trong sống như: lịch sử, văn hóa, xã hội, gia đình... Ví dụ, phim truyền hình về chủ đề Lịch sử thường trích dẫn hoặc mô tả về lịch sử một triều đại, một giai đoạn lịch sử trong một khoảng thời gian cụ thể. Điều này khiến những người Việt Nam đã quen thuộc với lịch sử Trung Quốc càng cảm thấy vô cùng thích thú. Hiện nay, phim truyền hình Trung Quốc được công chiếu tại Việt Nam xoay quanh những thể loại sau:

Phim cổ trang

Phim cổ trang là một thể loại phim được lấy một bối cảnh lịch sử cụ thể trong thời kỳ cổ đại hoặc phong kiến với đặc trưng là các trang phục, dụng cụ,... phù hợp với thời đại đó. Trong phim, diễn viên mặc trang phục cổ, đi đứng và hành xử như những người ở thời đại mà bộ phim mô tả. Hiện nay, phim cổ trang ngày càng phát triển và có sự đầu tư lớn về trang phục, bối cảnh,... nên được rất nhiều bạn trẻ yêu thích. Có thể chia thành 03 loại phim cổ trang như sau:

+ Phim cổ trang lịch sử là một nhánh nhỏ của thể loại phim cổ trang mà trong đó, nội dung phim được xây dựng hoàn toàn dựa trên các sự kiện, nhân vật lịch sử có thật. Những bộ phim này thường tái hiện rõ nét những việc đã diễn ra trong quá khứ và không được bịa thêm hay bớt các tình tiết, làm xuyên tạc lịch sử. Phim cổ trang lịch sử chủ yếu dựa trên các sự kiện lịch sử có thật và miêu tả quá trình lịch sử từ thời nô lệ đến các triều đại phong kiến, có nội dung đem lại nhiều giá trị cho người xem, như phim truyện "Tam Quốc diễn nghĩa", "Hán Vũ đại đế", "Võ Tắc Thiên", "Thủy hử", "Hiếu Trang bí sử"...

+ Phim cổ trang lịch sử hư cấu là những nhà làm phim có thể biến tấu nội dung theo ý muốn dựa trên những sự kiện, nhân vật có thật trong lịch sử. Thông thường, các bộ phim này sẽ có nhân vật lịch sử nhưng cốt truyện hư cấu hoàn toàn hoặc thêm thắt chi tiết để tạo sự hấp dẫn người xem. Hoặc ngược lại, một số phim

cổ trang lịch sử hư cấu có thể kể về một sự kiện có thật nhưng các nhân vật trong phim được hư cấu.

+ Phim cổ trang hư cấu hoàn toàn là dòng phim lấy bối cảnh ở thời kỳ cổ đại, phong kiến nhưng cốt truyện và các nhân vật đều được biên kịch viết ra, không có thật trong lịch sử. Hiện nay, thể loại phim này vô cùng phổ biến và ngày càng có nhiều tác phẩm chất lượng.

Như vậy, Phim cổ trang Trung Quốc cũng rất đa dạng, mỗi dòng phim lại có những đặc điểm riêng biệt. Tuy nhiên, điểm chung của phim cổ trang là tái hiện lại cuộc sống của con người ở những thời kỳ xa xưa, bao gồm cả thời Dân quốc. Trong đó, dòng phim cung đấu với bối cảnh cung đình, xoay quanh cuộc sống hoàng tộc phong kiến được rất nhiều người yêu thích. Với sự phong phú về thể loại phim cổ trang Trung Quốc, khán giả Việt Nam có thể lựa chọn những bộ phim mà mình yêu thích. Những bộ phim cổ trang nổi tiếng một thời như "Dương môn nữ tướng", "Tiểu Lý phi đao", "Thất tiên nữ", "Huyện thái gia chín tuổi", "Bảo liên đăng", "Trung Nguyên kiếm khách", "Anh Hùng xạ điêu"... có thể cho khán giả Việt Nam trở về tuổi thơ những năm 90 của thế kỉ trước.

Những năm gần đây, nhiều phim Trung Quốc có vai chính cải biên từ nhân vật hư cấu trong lịch sử tại Việt Nam cũng thu hút được nhiều khán giả, như "Lục Trinh truyền kỳ", "Sở Kiều truyền", "Chân Hoàn truyền", "Bộ bộ kinh tâm" v.v. Các nhân vật trong phim này đều do tác giả hư cấu mà trong sử sách không tồn tại. Hiện nay, Trung Quốc lại rộ lên phim cổ trang hư cấu theo thể loại phim xuyên không về thời cổ đại của các nhân vật hiện đại. Thể loại phim này còn khá mới nhưng cũng đã thu hút được sự yêu thích từ khán giả.

Phim cổ trang Trung Quốc thu hút được khán giả vì có sự đầu tư công phu, kết hợp một cách hài hòa, khéo léo giữa lịch sử và hiện đại; có thời lượng phim phù hợp với thị hiếu của khán giả thể hiện qua những nội dung chi tiết, những phân cảnh khác nhau trong phim. Ngoài ra, phim cổ trang có thể quy tụ được dàn diễn

viên trẻ có ngoại hình xinh đẹp, tên tuổi và đặc biệt là lượng fan ổn định. Các diễn viên đảm nhận vai chính trong phim hầu hết là các đại hoa đán, tiểu sinh quen mặt với phần ngoại hình thì lại là điểm cộng tuyệt đối. Theo thông kê về "Những bộ phim Hoa ngữ có rating cao nhất trong vòng 5 năm trở lại đây" của Báo Thể thao Văn hóa Việt Nam vào năm 2020, trong đó có 4 bộ phim là "Cung tở tâm ngọc", "Võ My Nương truyền kỳ", "Hậu cung Chân Hoàn truyện" và "Hoa Thiên Cốt" đều thuộc về phim cổ trang.

Phim ngôn tình

Phim ngôn tình là thể loại phim tình cảm ấn tượng, đem lại cho người xem cảm giác ngọt ngào và lãng mạn. Phim ngôn tình đặc trưng bởi câu chuyện tình yêu lãng mạn, ủy mị và nhẹ nhàng, được xây dựng theo có những tình huống đáng yêu, lãng mạn và cảm động. Nội dung xoay quanh những câu chuyện tình yêu đầy cảm xúc nên đã chinh phục được rất nhiều khán giả trên toàn thế giới. Những bộ phim ngôn tình Trung Quốc đặc sắc, với diễn xuất ấn tượng và cốt truyện đầy mê hoặc, đã trở thành niềm yêu thích của rất nhiều người, đặc biệt là các fan yêu thích thể loại tình cảm ủy mị.

Ở Việt Nam, các bộ phim Trung Quốc được chuyển thể từ tiểu thuyết ngôn tình được nhiều người yêu thích. Những bộ phim này đã truyền tải được đầy đủ những ý nghĩa sâu sắc về tình yêu và cuộc sống, phản ánh được nhu cầu tâm lý và những mong muốn về mặt tinh thần của giới trẻ, rất phù hợp với thị hiếu của thanh niên hiện nay. Trong các bộ phim ngôn tình, diễn viên chính đều là trai xinh gái đẹp và nội dung phim đều xoay quanh câu chuyện tình yêu nên khiến giới trẻ rất thích thú. Những bộ phim này thể hiện cuộc sống đời thường của những thanh niên để họ nhìn thấy được bóng hình mình trong đó. Chẳng hạn như "Người phiên dịch", "Sam Sam đến rồi", "Chung cư tình yêu", "Tiểu thời đại", "Chuyện tình Bắc

Kinh",... đều là những bộ phim ngôn tình Trung Quốc rất được các bạn trẻ Việt Nam yêu thích.

Phim kiếm hiệp

Phim kiếm hiệp là phim đặc trưng có nguồn từ văn học của Trung Quốc. Nội dung phim là những câu chuyện xoay quanh võ thuật, các trận đấu võ thuật. Phim kiếm hiệp Trung Quốc cũng có nhiều thể loại như: phiêu lưu võ thuật của các nhân vật bí ẩn võ thuật chống lại các thế lực tà ác; Kiếm hiệp lãng mạn thể hiện những câu chuyện tình yêu lãng mạn xen lẫn các mối quan hệ phức tạp giữa các nhân vật chính... Nhìn chung, nét đặc trưng của phim kiếm hiệp là các màn đấu kiếm đẹp mắt. Phim kiếm hiệp chủ yếu miêu tả về các nhân vật hành hiệp trượng nghĩa và các màn đấu võ điêu luyện. Ân oán trên giang hồ cũng là đặc điểm nổi bật của phim kiếm hiệp (khác với các thể loại phim khác).

Đối với nhiều người Việt Nam của các thế hệ 8x, 9x, tuổi thơ là những ngày tan trường, về nhà ôm tivi chờ đợi từng tập phim truyền hình kiếm hiệp dài tập như: Ý thiên Đồ long ký; Thần điêu đại hiệp; Trung Nguyên kiếm khách... Thông qua các bộ phim kiếm hiệp, khán giả có thể kể rõ ràng từng nhân vật và diễn biến trong đó, rồi ôm ấp lý tưởng một ngày có thể hành tẩu giang hồ, lại giỏi võ như những "thần tượng" trong phim. Các bộ phim này chủ yếu là dựa theo các tiểu thuyết kiếm hiệp, mô tả về các cuộc tranh đấu giữa các môn phái trên giang hồ. Trong đó một số tác phẩm được chuyển thành phim là của tác giả tiểu thuyết kiếm hiệp nổi tiếng như Kim Dung, Cổ Long... Đặc biệt là các tiểu thuyết của nhà văn Kim Dung rất được các giới trẻ Việt Nam yêu thích như "Anh hùng xạ điêu", "Thiên long bát bộ", "Lộc đỉnh ký", "Tiểu ngạo giang hồ", "Bích huyết kiếm",... Tên của nam chính và nữ chính trong phim "Thần điêu đại hiệp" cũng thành những câu nói đùa của các bạn trẻ Việt Nam, xưng hô nhau bằng tên gọi là Cô Cô và Quá Nhi. Bảy người vợ của Vi Tiểu Bảo trong "Lộc đỉnh ký", cũng hay được mọi người

nhắc tới. Có rất nhiều bạn trẻ có thể kể vanh vách tên của bảy bà vợ và bàn luận xem nếu mình là Vi Tiểu Bảo thì sẽ chọn ai làm vợ cả.

Phim thần thoại

Phim thần thoại cũng là một loại phim ảnh truyền hình được người Việt Nam yêu thích. Phim thần thoại có cốt truyện được xây dựng từ những câu chuyện thần thoại, kể về các vị thần, anh hùng,... phản ánh đậm nét quan niệm của người xưa về nguồn gốc của thế giới và đời sống của con người. Nội dung phim thần thoại thường xoay quanh các câu chuyện dân gian, nhân vật trong phim đều là thần tiên, yêu quái,... Các bộ phim thần thoại chủ yếu có nguồn từ kho tàng truyện thần thoại dân gian. Các bộ phim thần thoại dân gian có nội dung phong phú và cũng có nhiều phiên bản khác nhau. Kho tàng dân gian phong phú từ những câu chuyện lưu truyền trong dân gian đã tạo nên một lượng lớn khán giả cho các bộ phim truyền hình như:

Bộ phim "Tây du ký" là câu chuyện huyền thoại về khả năng phi phàm của con người đã được Ngô Thừa Ân dùng trí sáng tạo của mình để viết nên một tác phẩm kinh điển. Tác phẩm thể hiện một con đường cầu kinh gian nan, nhân vật sống động đại diện cho những loại người khác nhau trong xã hội trở nên sinh động, độc đáo kết hợp giọng văn uyển chuyển tạo nên tác phẩm với dung lượng đồ sộ, trí tưởng tượng siêu việt và rất hấp dẫn đối với khán giả

Hay như bộ phim Hoa Thiên Cốt là câu chuyện về nữ nhân vật mang dòng máu có thể thu hút được mọi yêu ma - Hoa Thiên Cốt. Hoa Thiên Cốt lớn lên trong sự ghê lạnh của dân làng, thậm chí khi cha nàng lâm bệnh nặng sắp chết, dân làng đòi phóng hỏa thiêu rụi cả hai cha con. Phim còn là câu chuyện oan nghiệt giữa Hoa Thiên Cốt với sư phụ là Trường Lưu thượng tiên Bạch Tử Họa - mối tình của chàng môn nhân, người mang trọng trách bảo vệ bình an của tam giới và đồ đệ

Hoa Thiên cốt, người mang trong mình dòng máu yêu ma đã mang lại cho người xem nhiều thương cảm.

Bộ phim Phong Thần Bảng không chỉ dung nạp và chọn lọc những yếu tố lịch sử kết hợp với những hư cấu, truyền thuyết và tôn giáo để tạo nên một câu chuyện độc đáo và đậm nét. Nội dung phim ca ngợi hành động chính nghĩa, trừ ác cứu dân của Vũ Vương nhà Chu. Bên cạnh đó, một số quan niệm dân chủ cũng được bộc lộ rõ phim như cha sai, vua sai thì con, bề tôi cũng có thể chống lại như hai nhân vật Na Tra và Hoàng Phi Hổ.

Ngoài ra, còn rất nhiều bộ phim thần thoại Trung Quốc được công chiếu như: "Truyện thuyết Thanh xà Bạch xà", "Bảo liên đăng", "Ngưu Lang Chức Nữ", "Sưu thần ký",... Có thể nói, phim thần thoại Trung Quốc được đầu tư công phu, diễn viên xinh đẹp, nội dung xoay quanh vào những chuyện tình ngang trái thương tâm giữa tiên với người, giữa người với yêu ma, quái vật...nên rất được khán giả Việt Nam yêu thích.

Trong bản khảo sát của chúng tôi có câu hỏi: "Hãy viết ra 1-3 bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc bạn biết và thích". Có 129 bản trong 220 bản khảo sát có câu trả lời là Tây Du Ký. Những năm gần đây, phim cổ trang thần thoại mới của Trung Quốc cũng đang tạo cơn sốt tại Việt Nam, như "Hoa thiên cốt", "Tam sinh tam thế thập lý đào hoa", "Tiên kiếm kỳ hiệp truyện" v.v. Ngôi sao mới Triều Lệ Dĩnh - một diễn viên do đóng nhiều phim cổ trang thần thoại mà nổi lên cũng có được nhiều fans tại Việt Nam. Nhiều fans gọi Triều Lệ Dĩnh là Tiểu Cốt, Sở Kiều là tên của nhân vật trong phim mà ít gọi tên thật của cô ấy ở ngoài đời.

Phim gia đình

Phim gia đình là các phim có nội dung hướng đến đối tượng là mọi thế hệ trong gia đình. Kịch bản phim thường nhẹ nhàng, giải trí có kết cục có hậu. Những bộ phim khai thác về tình cảm gia đình của Trung Quốc thường mang nhiều thông điệp ý nghĩa khiến khán giả vừa khóc, vừa cười luôn nhận được nhiều sự quan tâm đặc biệt. Kết quả khảo sát cho thấy, giới trẻ Việt Nam cũng thích xem thể loại phim gia đình của Trung Quốc. Phim gia đình của Trung Quốc chiếu ở Việt Nam chủ yếu miêu tả cuộc sống hàng ngày một cách chân thực và gần gũi nên rất dễ được đón nhận. Sự sáng tạo của các tác phẩm này dựa trên nền văn hóa truyền thống của Trung Quốc, thể hiện cuộc sống hàng ngày và đời sống tinh thần của các nhân vật. Qua các tác phẩm đó có thể thấy các nhân vật có nhiều nét tương đồng với cuộc sống hàng ngày của người xem. Tiêu biểu cho phim gia đình đã được công chiếu ở Việt Nam như:

Bộ phim *Anh chị em tôi* (bắt đầu phát sóng lúc 17 giờ trên HTV7 từ ngày 2/8/2005) đã khắc họa cuộc đời của bốn anh chị em Tề Úc Khổ (Hà Băng đóng), Tề Tư Diễm (Dương Cung Như), Tề Thiên (Thôi Lâm) và Tề Diệu (Châu Vận) từ khi còn là những đứa trẻ cho đến lúc trưởng thành. Nội dung phim kéo dài từ thời kỳ cách mạng văn hóa vào thập niên 70 tại Trung Quốc cho đến ngày nay với một cốt truyện sâu sắc và nhiều chi tiết đầy xúc động.

Bộ phim *Lấy Danh Nghĩa Người Nhà* xoay quanh gia đình “đặc biệt” của Lý Tiêm Tiêm cùng 2 người anh và 2 ông bố đã lấy đi hàng triệu giọt nước mắt của khán giả. Nói là anh em nhưng Lăng Tiêu, Tử Thu và Lý Tiêm Tiêm đều không chung dòng máu. Ba người, ba gia đình nhưng được vận mệnh gắn kết và trở thành người thân của nhau.

Bộ phim *Gia Đình Tiểu Mẫn* là một tác phẩm chuyên thể nổi tiếng xoay quanh gia đình của bà Lưu Tố Mẫn, người phụ nữ vất vả một mình nuôi lớn hai

đưa con gái. Nhìn các con trưởng thành, kết hôn, rồi cả ly hôn, mọi quyết lựa chọn trong cuộc đời của các con đều được bà chứng kiến và ủng hộ hết mình.

Ngoài ra, còn nhiều phim truyền hình Trung Quốc về gia đình đã được phát sóng như “Nửa đường phu thê”, “Người đàn bà không khóc”.... Những bộ phim gia đình rất dễ được khán giả quan tâm và đồng cảm. Cùng với sự phát triển của xã hội hiện đại, nội dung các bộ phim gia đình ngày càng phong phú, sâu sắc, giá trị văn hóa và giá trị nghệ thuật ngày càng được nâng cao và được khán giả Việt Nam đón nhận nhiều hơn nữa.

Tóm lại, phim truyền hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam vô cùng phong phú về nội dung, đa dạng về thể loại. Mỗi thể loại chứa đựng những khía cạnh riêng của cuộc sống. Do đó, đối với giới trẻ Việt Nam, trên màn ảnh tivi có đầy đủ các thể loại phim ảnh nên họ có thể thoải mái lựa chọn thể loại phim mà mình yêu thích. Để hiểu sâu hơn về các thể loại mà giới trẻ Việt Nam yêu thích, chúng tôi đã lựa chọn một số thể loại tiêu biểu phù hợp với giới trẻ để làm khảo sát và kết quả thu được như sau:

***BẢNG 4. Các thể loại phim truyền hình Trung Quốc
được giới trẻ Việt Nam yêu thích***

Thể loại phim ảnh	Mức độ yêu thích			
	Rất thích	Thích	Bình thường	Không thích
Phim ngôn tình	35.50%	34.50%	20.50%	10.50%
Phim kiếm hiệp	20.90%	44.50%	9.10%	25.50%
Phim gia đình	10.90%	21.80%	46.80%	20.50%

Phim cổ trang	61.40%	32.70%	5.50%	0.50%
Phim hành động	14.50%	33.60%	11.60%	20.50%
Phim thần tượng	2.30%	43.60%	47.30%	6.80%

Nguồn: Khảo sát của tác giả

Qua kết quả khảo sát trên, thể loại phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc mà giới trẻ Việt Nam ưa thích nhất là phim cổ trang mang tính lịch sử (chiếm 61.4%) và phim ngôn tình (chiếm 35.54%) với mức độ “Rất thích”. Còn các thể loại khác, ví dụ như phim thần thoại, phim kiếm hiệp và phim gia đình cũng đạt mức độ "Thích". Như vậy, thể loại phim truyền hình với đề tài lịch sử vẫn chiếm ưu thế. Theo số liệu thống kê, trong năm 2011 có 17/40 phim bộ phát sóng trên các kênh của đài truyền hình Việt Nam và 103/369 phim bộ phát sóng tại các kênh truyền hình địa phương là phim cổ trang lịch sử. Chỉ tính riêng trong tháng 4/2014, đã có tới 99 bộ phim truyền hình lịch sử/182 bộ phim truyền hình Trung Quốc được phát trên 65 đài truyền hình từ trung ương đến địa phương. Như vậy, dù có nhiều thể loại phim truyền hình phát sóng trên truyền hình Việt Nam nhưng dòng phim cổ trang lịch sử vẫn được giới trẻ quan tâm. Đây là cơ sở để Việt Nam chọn lọc những bộ phim truyền hình Trung Quốc nhập khẩu về công chiếu cho khán giả trong tương lai.

2.3. Đặc điểm phim truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam

Thứ nhất, phim truyền hình luôn tạo cho khán giả cảm giác chờ đợi trong khi theo dõi. Với số lượng tập phim khá “thoải mái”, không bị hạn chế quá nhiều về thời lượng, phim truyền hình luôn giữ được sự hấp dẫn khi tạo cho người xem cảm giác tò mò để đón xem tập tiếp theo, từ đó gia tăng cảm xúc của công chúng trong quá trình trải nghiệm với bộ phim đó. Ví dụ như bộ phim Hoàn Châu cách cách có

tới 112 tập phim nhưng vẫn luôn khiến các khán giả thích thú khi chờ đợi để xem diễn biến các tập tiếp theo; hay như Diên Hi công lược với 80 tập phim nhưng vẫn tạo được nhiều kỷ lục xem qua từng tập được chiếu,...

Thứ hai, thời lượng phát sóng cố định sẽ dễ tiếp cận khán giả và thói quen xem phim truyền hình của các hộ gia đình đã giúp cho phim truyền hình được phổ biến rộng rãi với nhiều lứa tuổi hơn. Ở Việt Nam hay tại khá nhiều quốc gia khác, chúng ta đã quá quen với hình ảnh một gia đình quây quần bên mâm cơm và theo dõi những bộ phim truyền hình ưa thích. Theo đó, các bộ phim truyền hình đều sẽ có lịch phát sóng cố định, được tính toán trước để phù hợp với giờ giải trí của đối tượng xem mà phim nhắm đến, từ đó mỗi bộ phim đều có thể dễ tiếp cận đến đối tượng của mình. Ví dụ, hai bộ phim Tể tướng Lưu Gù và Bản lĩnh Kỳ Hiệu Lam được rất nhiều hộ gia đình đón xem vì tính chất hài hước cũng như việc phát sóng định kỳ của hai bộ phim này đều nằm trong thời gian giải trí của mỗi hộ gia đình. Do đó, số lượng khán giả tiếp cận với các bộ phim truyền hình này khá tốt.

Thứ ba, phim truyền hình có cốt truyện được thể hiện rõ nét, kết cấu nội dung khá chặt chẽ và hấp dẫn cả về hình thức. Phim truyền hình là sự lồng ghép rất nhiều câu chuyện khác nhau, mang đến cho khán giả cái nhìn đa chiều hơn sau nhiều tập phim. Có thể nhắc tới Hậu cung Như Ý truyện và Diên Hi công lược đã thành công rực rỡ trong năm 2018, khi bên cạnh câu chuyện đấu đá hậu cung, các nhà làm phim cũng lồng ghép rất nhiều chân lý trong cuộc sống, khiến nhiều khán giả thích thú đăng tải những trích dẫn về các câu nói trong cả hai bộ phim trên.

Thứ tư, chi phí làm phim truyền hình rẻ hơn khá nhiều so với phim điện ảnh. Về mặt chi phí dựng phim, để sản xuất một bộ phim điện ảnh luôn ở mức trăm triệu USD, chưa kể chi phí dành cho marketing phim sau đó. Trong khi đó, phim truyền hình thì có giá thành rẻ hơn phim điện ảnh chiếu rạp nhiều lần do công nghệ - kỹ thuật chế tác đơn giản, gọn nhẹ và nhanh hơn. Một tác phẩm điện ảnh là một

bộ phim kể bằng hình ảnh. Những bộ phim điện ảnh thì luôn được các nhà sản xuất đầu tư với mức chi phí “khủng” nên kỹ xảo cũng sẽ lung linh, đẹp mắt hơn trong từng thước phim.

Thứ năm, phim truyền hình được phát trên màn ảnh nhỏ nên đòi hỏi công nghệ ghi hình đơn giản hơn. Với độ dài phim khá “thoải mái” (có phim lên đến hàng trăm tập phim), các tình tiết hay các mâu thuẫn kịch sẽ được mô tả kỹ lưỡng, chi tiết hơn nhằm phân tích, lý giải các nguyên cơ hành động của nhân vật một cách dễ hiểu, dung dị và gần nhất với đời sống thường nhật. Đồng thời, do phim truyền hình dành cho đại công chúng với nhiều tầng lớp xã hội, nhiều thế hệ trong gia đình... nên tính chất giáo dục cụ thể và trực tiếp lại được coi trọng hơn. Thông qua tỷ lệ đối thoại nhiều hơn, hoặc hành động nhân vật cụ thể trực tiếp hơn mà các khán giả dễ dàng nắm bắt được nội dung hay đôi khi còn có thể đoán trước được diễn biến tâm lý của nhân vật.

2.4. Những thuận lợi và khó khăn trong việc du nhập phim ảnh Trung Quốc tại Việt Nam

2.4.1. Những thuận lợi

Trước hết, phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc mang nhiều tình tiết hấp dẫn, câu chuyện dễ hiểu với nội dung đa dạng phong phú nên thu hút được sự yêu thích của khán giả Việt Nam. Đặc biệt, giá cả bản quyền các bộ phim Trung Quốc khá rẻ so với bản quyền truyền hình Âu Mỹ. Đây là một trong những lợi thế quan trọng để phim truyền hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam mạnh mẽ trong thời gian qua. Theo Ohay TV, 5 Lý do khiến phim truyền hình Trung Quốc đang dần chiếm được tình cảm của khán giả Việt là: thể loại đa dạng, nội dung kịch tính; diễn viên nam sở hữu gương mặt chuẩn nam thần và phong cách soái ca nam tính; trào lưu chuyển thể từ những tiểu thuyết ngôn tình

nổi tiếng; cảnh quay ấn tượng, công nghệ hiện đại... Những yếu tố này là điều kiện thuận lợi cho truyền hình Trung Quốc phát triển tại thị trường Việt Nam.

Thứ hai, yếu tố lịch sử văn hóa giữa hai quốc gia cũng là nguyên nhân thúc đẩy phim truyền hình Trung Quốc du nhập mạnh mẽ vào Việt Nam trong thời gian qua. Sự tương đồng về văn hóa giữa Việt Nam với Trung Quốc là nền tảng quan trọng để phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc được yêu thích ở Việt Nam, nó cũng là điều kiện thuận lợi của truyền hình Trung Quốc phát triển tại thị trường Việt Nam. Một bộ phim được yêu thích bởi số đông thì nó phải phù hợp với nhân sinh quan và tư duy của người tiếp nhận hay nói cách khác là cần có sự tương đồng về tâm lý và phong văn hóa¹⁸. Ví dụ, trong phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, Hoàng đế thường mặc áo long bào thêu hình con rồng và đa số đồ dùng khác của vua đều vẽ, thêu hoặc khắc hình dáng của con rồng. Rồng là biểu tượng văn hóa Trung Hoa và ở các triều đại phong kiến Việt Nam, rồng là tượng trưng cho quyền uy tuyệt đối của các đấng vua chúa. Rồng là hình tượng của mưa thuận gió hòa, là linh vật đứng vào hàng bậc nhất trong tứ linh "long, lân, quy, phượng". Nhưng theo quan niệm của người Phương Tây, con rồng là một sinh vật gớm guốc và thường đại diện cho những sức mạnh xấu xa. Vì vậy, nhiều người phương Tây tỏ ra vô cùng ngạc nhiên khi họ biết rằng, rồng lại được tôn sùng như một biểu tượng cho uy quyền, sức mạnh bậc nhất tại Trung Quốc. Việt Nam chịu ảnh hưởng bởi văn hóa, văn học, lịch sử và những tư tưởng đạo đức của Trung Quốc không xa lạ với người Việt Nam. Thông qua những phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, khán giả Việt Nam tìm thấy được những điểm tương đồng ấy trong cuộc sống của mình. Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc dễ đáp ứng được yêu cầu giải trí của khán giả Việt Nam.

¹⁸ 李家忠 (2005), 中国电视剧在越南深受欢迎; 对外传播 · 2005 (10):24

Thứ ba, chính sách hợp tác của Việt Nam và Trung Quốc là nhân tố quyết định mở đường cho phim ảnh truyền hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam. Từ những năm 90 của thế kỷ XX, cùng với việc quan hệ Việt - Trung được bình thường hóa trở lại, các tác phẩm truyền hình Trung Quốc bắt đầu tiến vào thị trường Việt Nam và ngày càng giữ vai trò quan trọng. Điều này không chỉ là do sự tương đồng về văn hóa mà còn là nhờ vào chính sách hỗ trợ của chính phủ. Việt Nam và Trung Quốc cùng là những nước đang phát triển, đi theo con đường xã hội chủ nghĩa và thực hiện chính sách cải cách mở cửa, xây dựng nông thôn mới,... nên các bộ phim về chủ đề xây dựng Đảng và nông thôn mới như "Trưởng thôn", "Đảng viên Nhị Lăng Ma", "Bí thư tỉnh ủy", "Hố đen", "Danh nghĩa nhân dân" .. chỉ được đón nhận ở Việt Nam, các nước khác đều không có phản hồi tốt về các bộ phim này.

Bước sang thế kỷ XXI, việc chống tham nhũng càng được chính phủ hai nước quan tâm. Đề đảng viên và quần chúng nhân dân nhận thức rõ tầm quan trọng của việc phòng chống tham nhũng và thực sự phát huy vai trò, trách nhiệm trong đấu tranh phòng chống tham nhũng, năm 2005 đạo diễn Trung Quốc Thích Vạn Đạt bắt đầu quay phim chuyển thể từ tiểu thuyết cùng tên của nhà văn Trương Bình "Cán bộ nhà nước". Trong phim này, một bên là những đảng viên luôn hết lòng vì dân, dành hết tâm huyết vào việc xây dựng thành phố, một bên là những cán bộ biến chất, tha hóa nhân cách bởi những đồng tiền không trong sạch. Hai tuyến nhân vật cho thiện - ác luôn đối đầu nhau, triệt tiêu lẫn nhau. Từ ngày 18 tháng 9 năm 2006, bộ phim này đã được phát sóng tại kênh VTV1 và nhận được nhiều phản hồi tốt từ phía khán giả truyền hình. Phóng viên Phương Anh trong bài bình luận phát biểu tại Báo Thanh niên về cảm nhận của phim này viết rằng: “29 tập phim có ý nghĩa không chỉ ở Trung Quốc mà có lẽ còn là bài học mang tính thời sự đối với Việt

Nam khi mà chúng ta đang kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, tiến tới loại trừ tiêu cực, tham nhũng ra khỏi đời sống xã hội...”¹⁹.

Như vậy, Việt Nam có nhiều điều kiện thuận lợi để phim ảnh truyền hình Trung Quốc có thể du nhập và cạnh tranh được với các phim truyền hình các nước khác. Thậm chí, những yếu tố lịch sử, văn hóa... lại trở thành nhân tố quan trọng để phim truyền hình Trung Quốc giữ vai trò chủ lực tại Việt Nam. Nó là cơ sở quan trọng để Trung Quốc thực hiện sức mạnh mềm văn hóa của họ. Tuy nhiên, bên cạnh thuận lợi thì vẫn còn tồn tại một số khó khăn nhất định.

2.4.2. Những khó khăn, thách thức

Thứ nhất, thể loại và nội dung của các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc vào Việt Nam được phát sóng tại Việt Nam chủ yếu là phim truyền hình. Mặt khác, các bài hát trên truyền hình cũng đều là các bài hát nhạc phim, còn những bài hát thịnh hành khác không đủ phát triển, các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình thực tế đều rất ít. Do thể loại phim Trung Quốc chủ yếu tập trung về cổ trang dẫn đến việc nhiều khán giả xem qua sẽ có cảm giác thấy phim nào cũng giống nhau, không có tính sáng tạo. Theo điều tra của chúng tôi, có một lượng khán giả đáng kể sẽ nhầm lẫn các nhân vật chính trong các bộ phim cổ trang chiếu vào những năm gần đây, vì bất luận là tạo hình trang phục hay là tình tiết câu chuyện đều có nét giống nhau, khiến người xem cảm thấy rối mắt.

Thứ hai, phim truyền hình Trung Quốc chịu sự cạnh tranh mạnh mẽ bởi các đối thủ phim truyền hình khác, đặc biệt là Hàn Quốc. Từ sau năm 2000, thị trường truyền hình nước ngoài tại Việt Nam ngày càng đa dạng và sự lựa chọn của khán giả cũng phong phú hơn. Xuất khẩu phim ảnh và các chương trình phim truyền

¹⁹ Phương Anh, *Phim "Cán bộ nhà nước": Nóng hổi cuộc chiến chống tiêu cực, tham nhũng*.
<http://thanhnien.vn/van-hoa/phim-can-bo-nha-nuoc-nong-hoi-cuoc-chien-chong-tieu-cuc-tham-nhung-158137.html>

hình đã trở thành một phương thức xuất khẩu văn hóa phổ biến được nhiều quốc gia áp dụng. Mỹ, Hàn Quốc và Nhật Bản đều là những nước rất thành công về truyền bá văn hóa của mình qua truyền hình. Đặc biệt là Hàn Quốc, được nhiều người nói rằng là chinh phục thế giới bằng truyền hình. Một trong những trường hợp điển hình là từ vài năm nay, các bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình của Hàn Quốc gây được nhiều tiếng vang lớn trên thế giới và tạo cho đất nước này một hình ảnh đẹp ở nước ngoài. Các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Hàn Quốc sau khi lên sóng luôn trở thành chủ đề cuộc sống và được nhiều người nhắc đến. Một số chương trình giải trí Hàn Quốc còn tạo nên làn sóng tại Việt Nam như Running man. Rõ ràng, sự cạnh tranh khốc liệt của phim ảnh truyền hình các nước là rào cản rất lớn đối với quá trình du nhập phim truyền hình Trung Quốc vào Việt Nam.

Thứ ba, những mâu thuẫn về mặt chính trị ảnh hưởng ít nhiều đến tình cảm của khán giả Việt Nam. Do ảnh hưởng của việc hai nước trên biển, có một số tác phẩm do nội dung nhạy cảm nên không được chiếu tại Việt Nam. Ví dụ như năm 2015, Đài Truyền hình Bình Thuận dừng chiếu bộ phim truyện Tân bến Thượng Hải của Trung Quốc sản xuất và đang được phát sóng vì lý do các diễn viên đã lên tiếng chỉ trích phán quyết của tòa án PCA đối với Trung Quốc về chủ quyền lãnh hải. Hiện nay, sau những diễn biến căng thẳng và phức tạp trên Biển Đông thời gian vừa qua, sức ảnh hưởng và lan tỏa của văn hóa Trung Quốc tại khu vực và thế giới đã có sự suy giảm đáng kể. Số lượng phim Trung Quốc phát trên sóng truyền hình Việt Nam đã được các nhà đài thu hẹp lại.

Thứ tư, nhiều kênh truyền hình Việt Nam phát sóng phim ảnh và các chương trình phim truyền hình chưa theo đúng quy định của Chính phủ Việt Nam. Năm 2010, Chính phủ Việt Nam ban hành Nghị định số 54/2010/ NĐ-CP ngày 21 tháng 5 năm 2010 về việc quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Điện ảnh số

62/2006/QH11 và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Điện ảnh số 31/2009/QH12. Theo Điều 17: Tỷ lệ thời lượng phát sóng phim truyện Việt Nam của mỗi đài truyền hình đạt ít nhất 30% so với tổng số thời lượng phát sóng phim, trong tỷ lệ đó phim truyện Việt Nam phải được phát sóng vào khoảng thời gian từ 20 giờ đến 22 giờ trong ngày, ngoài ra còn có thể phát sóng vào các giờ khác. Thời lượng phát sóng phim dành cho trẻ em dưới 16 tuổi đạt ít nhất 5% so với tổng số thời lượng phát sóng phim; giờ phát sóng phim dành cho trẻ em dưới 16 tuổi kết thúc trước 22 giờ hàng ngày. Rõ ràng, việc quy định tỷ lệ và khung giờ phát sóng các phim truyện hình Việt Nam và các chương trình phục vụ cho trẻ em trong những khung giờ bắt buộc đã phần nào làm hạn chế “đất diễn” của phim truyện hình nước ngoài nói chung và phim truyện hình Trung Quốc nói riêng.

Tiểu kết

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và sự mở rộng giao lưu hợp tác quốc tế, Trung Quốc đã thông qua "sức mạnh mềm văn hóa" để quảng bá hình ảnh đất nước con người và văn hóa dân tộc ra thế giới. Trong đó, phim truyện hình đã trở thành một vũ khí quan trọng của Trung quốc trong việc truyền bá văn hóa, tăng lên sức mạnh mềm vì các ưu thế của mình. Trong chiến lược “xuất khẩu văn hóa” của Trung Quốc, Việt Nam giữ vai trò quan trọng vì hai quốc gia, dân tộc có nhiều điểm tương đồng nhau. Từ khi bình thường hóa quan hệ (1991) đến nay, quan hệ hợp tác văn hóa giữa hai nước đã đạt nhiều thành tựu quan trọng. Trong lĩnh vực phim truyện hình, Trung Quốc cũng gia tăng triển khai đưa các phim bộ vào công chiếu trên sóng truyền hình Việt Nam.

Quá trình du nhập phim truyện hình Trung Quốc vào Việt Nam chủ yếu qua hai giai đoạn là: giao lưu văn hóa (1991-2000) và thương mại hóa (2000-2020). Phim truyện hình Trung Quốc du nhập vào Việt Nam chủ yếu thông qua con đường nhập khẩu. Số liệu thực tế cho thấy, số phim truyện hình Trung Quốc được

chiếu ở các đài truyền hình ở Việt Nam đã tăng nhanh trong những năm gần đây. Theo thống kê chưa đầy đủ, năm 2011, có 369 bộ phim Trung Quốc được phát sóng trên 15 kênh truyền hình địa phương. Trong 6 tháng cuối năm 2012, có 41 bộ phim Trung Quốc được chiếu trên các kênh truyền hình VTV1, VTV2, VTV3, VTV4, VTV6 và VTV9 của Đài truyền hình Việt Nam²⁰. Mật độ xuất hiện phim Trung Quốc trên sóng truyền hình Việt Nam khá dày đặc. Chỉ tính riêng tháng 4 năm 2014 (trước thời điểm Trung Quốc hạ đặt giàn khoan HD 981 vào vùng đặc quyền kinh tế của Việt Nam), đã có tới tổng 182 bộ phim truyền hình Trung Quốc được phát trên 65 đài truyền hình khắp từ trung ương đến địa phương của Việt Nam. Sự ưu thế của phim truyền hình Trung Quốc trên sóng đài truyền hình Việt Nam đã góp phần đưa những giá trị văn hóa Trung Quốc vào Việt Nam. Từ đó, Việt Nam hiểu rõ hơn về đất nước, con người Trung Hoa, góp phần thúc đẩy quan hệ hai nước ngày càng tốt đẹp hơn.

²⁰ Số liệu thống kê dựa trên chương trình phát sóng của Đài truyền hình Việt Nam đăng tải trên Tạp chí Truyền hình.

Chương 3

SỰ ẢNH HƯỞNG VĂN HÓA TRUNG QUỐC ĐẾN GIỚI TRẺ VIỆT NAM THÔNG QUA PHIM ẢNH VÀ CÁC CHƯƠNG TRÌNH TRUYỀN HÌNH GIAI ĐOẠN TỪ 2010 – 2020

3.1. Ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình

3.1.1 Ảnh hưởng đến hoạt động giải trí của giới trẻ

Việt Nam là quốc gia có cơ cấu dân số trẻ với lực lượng thanh niên đông đảo. Theo Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam năm 2015, dân số thanh niên tính đến năm 2014 là 25.078.764 người, chiếm 27,7% dân số cả nước; trong đó nam thanh niên là 12.756.842 người, nữ thanh niên là 12.321.922 người; thanh niên khu vực nông thôn là 17.797.550 người, thanh niên khu vực đô thị là 7.281.214 người. Hiện có khoảng hơn 16 triệu thanh niên tham gia hoạt động kinh tế, chiếm 38,7% lực lượng lao động xã hội; hơn 6,5 triệu thanh niên trong độ tuổi đi học, chiếm 27,6%. Việt Nam đang ở thời kỳ “cơ cấu dân số vàng” với tỷ lệ thanh thiếu niên cao nhất trong lịch sử, nhóm dân số từ 10 đến 29 tuổi chiếm khoảng 33% dân số²¹. Do đó, việc xây dựng và định hướng hành vi cho giới trẻ là rất quan trọng.

Ngày nay, cùng với sự phát triển nhanh chóng của xã hội hiện đại, con người ngày càng bận rộn với cuộc sống hàng ngày và đang phải đối mặt với áp lực công việc mỗi ngày một nhiều hơn, mối quan hệ cá nhân cũng dần trở nên phức tạp hơn, gánh nặng tinh thần ngày càng trở nên nặng nề hơn. Vì vậy, việc tìm cách giải tỏa

²¹ Bộ Nội vụ - Quỹ Dân số Liên hợp quốc tại Việt Nam (2015). *Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam*, tháng 6-2015, tr. 9-10.

áp lực cuộc sống đang trở thành vấn đề cấp thiết. Trong hoàn cảnh này, truyền hình trở thành sự lựa chọn hợp lý nhất của người dân. Đối với giới trẻ, đặc biệt là các bạn sinh viên, nhìn chung họ không cần lo lắng quá nhiều về kiếm sống và nhiệm vụ của họ chủ yếu là học tập nên họ có khá nhiều thời gian rảnh rỗi.

Tác giả đã phát phiếu khảo sát 300 phiếu để khảo sát về việc sử dụng thời gian rảnh rỗi cho hoạt động của giới trẻ. Kết quả thu được như sau:

BẢNG 5. Hoạt động của giới trẻ trong thời gian rảnh rỗi

Hoạt động	Tỷ lệ
Xem truyền hình	84%
Xem phim ở rạp	15.90%
Đọc sách báo	55.40%
Chơi điện thoại	91%
Họp mặt bạn bè	47.70%
Chơi game	59%
Tập gym	45.50%
Dạo phố mua sắm	60.50%
Đi làm thêm	38.60%
Hoạt động khác	5.40%

Nguồn: Khảo sát của tác giả

Theo Bảng 3.1, trong thời gian rảnh rỗi, hoạt động được các bạn trẻ thực hiện nhiều nhất là sử dụng điện thoại (chiếm 91%). Đây cũng là điều dễ hiểu vì trong thời đại Cách mạng công nghiệp 4.0 đang diễn ra mạnh mẽ, việc sở hữu một chiếc điện thoại thông minh (Smartphone) là rất đơn giản. Điện thoại được tích hợp rất nhiều chức năng giải trí khác nhau nên giới trẻ dành nhiều thời gian sử dụng điện thoại là điều dễ hiểu. Xếp sau sử dụng điện thoại, hoạt động xem truyền hình (chiếm 84.0%) đứng thứ hai. Như vậy, có thể thấy rằng truyền hình đã chiếm ưu thế tương đối trong việc sử dụng thời gian rảnh rỗi của giới trẻ. Chơi điện thoại và xem truyền hình là một cách thức phổ biến và nó đang trở thành một xu hướng chính trong thời gian rảnh rỗi của các bạn trẻ. Ngoài ra, kết quả khảo sát cũng cho thấy các hoạt động khác như: dạo phố mua sắm (60.5%), chơi game (59%), đọc sách báo (55.4%), họp mặt bạn bè (47.7%), tập gym (45.5%), đi làm thêm (38.6%), xem phim ở rạp (15.9%), hoạt động khác (5.4%). Ngoài sử dụng điện thoại, xem truyền hình, mua sắm dạo phố là lựa chọn đầu tiên đối với các cô gái trẻ. Còn chơi game là cách thức giải trí "hot" nhất của các bạn trai. Tập gym ngày càng được các bạn trẻ yêu thích. Các hoạt động truyền thống vẫn thu hút được nhiều bạn trẻ ưu thích, như đọc sách báo, đi làm thêm và gặp gỡ bạn bè. Tuy nhiên trong các loại phương thức hoạt động giải trí vào thời gian rảnh rỗi, xem truyền hình vẫn được nhiều thanh niên lựa chọn.

Ở Việt Nam gia đình cũng có ít nhất 01 chiếc tivi và mỗi khi làm việc trở về nhà, mọi người đều bật tivi lên, mở kênh yêu thích của mình, vừa xem tivi vừa dọn nhà, nấu cơm, giặt quần áo hoặc làm các việc khác. Trong nhà lúc nào cũng nghe thấy tiếng tivi đang phát về một chương trình hoặc một Game show, một bộ phim mà mọi người yêu thích. Tivi đã trở thành một bộ phận không thể thiếu của đa số các gia đình, không đơn thuần chỉ là một vật dụng trong nhà. Mặc dù, công nghệ hiện đại ngày càng phát triển hơn, sự lựa chọn của mọi người lúc rảnh rỗi đã đa

dạng hơn, nhưng các chương trình truyền hình vẫn là sự lựa chọn đầu tiên của giới trẻ hiện nay.

3.1.2 Ảnh hưởng đến các lĩnh vực đời sống xã hội của giới trẻ

Thông qua các phim ảnh truyền hình Trung Quốc phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam thời gian qua, văn hóa Trung Quốc đã tiến vào thị trường Việt và phát triển mạnh mẽ. Do đó, việc xuất hiện nhiều loại sản phẩm văn hóa Trung Quốc trên thị trường Việt Nam là điều tất yếu. Trong đó ẩm thực, thời trang, âm nhạc, du lịch, Đông y, hàng tiêu dùng, hội họa, trò chơi điện tử, các tác phẩm văn học,...là những sản phẩm mang tính biểu trưng đặc biệt cho văn hóa Trung Quốc nhất. Trong giới hạn nghiên cứu này, chúng tôi tập trung tìm hiểu bốn lĩnh vực có ảnh hưởng tương đối lớn với giới trẻ Việt Nam là ẩm thực, hàng tiêu dùng, điện thoại di động và trò chơi điện tử.

3.1.2.1. Về mặt ẩm thực

Thông qua các bộ phim truyền hình Trung Quốc, nền ẩm thực Trung Quốc rất được người Việt Nam ưa thích. Theo thống kê của VOV (Đài Tiếng nói Việt Nam), người Việt Nam rất ưu chuộng 15 món ăn của Trung Hoa là: bánh kẹp hành, vịt quay, Yu xiang rou si, thịt kho Đông Pha, gà xào ớt, bánh mì kẹp thịt lợn băm, súp bánh bao, mì sốt Zha jiang mian, gà "ăn mây", bánh bao xá xíu, đậu hũ Tứ Xuyên, kẹo râu rồng, quẩy nóng, trứng đen thế kỷ và xíu mại. Đây là những món ăn ngon khó cưỡng của ẩm thực Trung Quốc được du nhập vào Việt Nam.

Năm 2014, phim tài liệu Ẩm thực Trung Hoa (*A bite of China*) - một phim ảnh và các chương trình phim truyền hình chuyên giới thiệu về món ăn Trung Quốc bắt đầu chiếu trên truyền hình khiến nhiều người Trung Quốc say mê và được người Việt Nam vô cùng thích thú. Vịt quay Bắc Kinh, cơm chiên Dương Châu, Đậu hũ hôi Trường Sa, bún qua cầu Vân Nam, lẩu Tứ Xuyên, ốc kho Sơn

Đông, phở ốc Liễu Châu, Phật nhảy tường Quảng Đông, bánh quế hoa Hàng Châu, nữ nhi hồng Thiệu Hưng,...đều là những món ăn truyền thống và mang đặc sắc địa phương của các vùng Trung Quốc đều thu hút được nhiều bạn trẻ Việt Nam.

Ngày nay, chúng ta dễ dàng nhận thấy các quán ăn Trung Quốc ở Hà Nội luôn tấp nập. Rất nhiều bạn trẻ Việt Nam chưa từng ăn đồ ăn Trung Quốc, họ thấy thực đơn món ăn cũng rất lạ lẫm, không biết nên gọi món thế nào. Lúc đó một loạt các món ăn trong phim Trung Quốc luôn xuất hiện như: món Gà ăn mỳ thường xuyên xuất hiện trong phim "Anh hùng xạ điêu" và "Hoàn Châu cách cách"; món Súp bánh bao trong "Hoan lạc tụng"; món Mì vằn thắn trong "Thiếu niên Hoàng Phi Hồng",... Tại Hà Nội, quán Tân Lương Sơn Quán (quận Cầu Giấy) là " Quán nhậu phong cách Lương Sơn Bạc dành cho các anh hùng hảo hán". Đó là một nhà hàng rất đông khách không những vì khẩu vị ngon miệng đặc sắc mà còn vì khung cảnh thiết kế đậm chất cổ trang, kiêu hiệp như phim truyện "Thủy Hử". Đến với Nhà hàng Tân Lương Sơn, chúng ta có cảm giác như bước vào một quán rượu xưa giữa núi rừng Lương Sơn huyền thoại.

Không những tập trung vào các món ăn, giới trẻ Việt Nam còn tập trung vào tìm hiểu và yêu thích các loại nước uống của Trung Quốc. Nhiều quán trà sữa, hãng trà sữa, nước giải khát của Trung Quốc được các bạn trẻ Việt Nam yêu mến như Coco, Royal Tea, Ding Tea, Heekca... đã phát triển rất mạnh mẽ ở thị trường Việt Nam. Từ đầu năm 2017, thương hiệu Royal Tea chính thức bước vào thị trường Việt Nam. Chỉ trong vòng 10 tháng, hãng này đã mở được 20 quán trà sữa tại 9 thành phố từ Nam đến Bắc Việt Nam. Có thể thấy, ở khắp mọi nơi trên đường phố Việt Nam, từ chiều tới tối luôn có rất nhiều người xếp hàng chờ mua trà sữa. Giống như những cảnh trong các bộ phim thần tượng của Trung Quốc, nam chính và nữ chính sau khi tan làm sẽ chạy đến quán trà sữa và chọn một cốc trà sữa mà mình yêu thích, hai người vừa đi vừa nói chuyện, nhìn vào mắt nhau rồi cùng cười

rạng rỡ. Nó giống một câu chuyện thật đẹp trên màn ảnh mà được xuất hiện trong cuộc sống hiện thực. Trong phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, trà sữa chính là biểu trưng của văn hóa ẩm thực Trung Hoa.

3.1.2.2. Về mặt hàng tiêu dùng

Trong các bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, các đồ tiêu dùng rất gần gũi với cuộc sống thường ngày. Trung Quốc là một nước có lượng sản xuất và xuất khẩu hàng tiêu dùng lớn nhất thế giới và các sản phẩm văn hóa đi ra từ các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc chính là hàng tiêu dùng. Phim cổ trang Trung Quốc được yêu thích tại Việt Nam khiến cho các đạo cụ trong phim cổ trang trở thành những món đồ yêu thích của giới trẻ, tiêu biểu nhất là túi thơm. Túi thơm ở Trung Quốc thời xưa dùng làm tín vật gửi gắm tình yêu giữa các đôi trai gái, nhưng tới nay đa phần các bạn nữ không thể tự tay khâu túi thơm. Thị trường Trung Quốc xuất hiện các loại túi thơm có những ô chữ thập giúp các cô gái có thể dễ dàng khâu hình... và lập tức khâu chữ thập được du nhập vào Việt Nam. Các cửa hàng trên phố đều có thể dễ dàng nhìn thấy các bản khâu chữ thập. Các cô gái trẻ thường thích mua các loại túi thơm khâu thập để tập khâu và sau khi thành thạo sẽ khâu một bức tranh thật to.

Ngoài ra, dưới tác động của văn hóa Trung Quốc, các loại văn phòng phẩm kiểu Trung Quốc cũng được giới trẻ Việt Nam yêu thích. Như trường hợp của thương hiệu Deli. Tập đoàn Văn phòng phẩm Deli Trung Quốc là một công ty chuyên sản xuất và buôn bán về các thiết bị văn phòng và văn phòng phẩm. Từ năm 2010, tập đoàn này bắt đầu kinh doanh hoạt động tại thị trường Việt Nam. Tại Hội nghị Tổng kết công tác năm 2015 của Tập đoàn Deli có hơn 30 nhà phân phối Việt Nam tham gia. Họ giới thiệu các loại mặt hàng của Deli như máy bấm kim, máy đục lỗ, dao kéo cắt giấy, kẹp bướm và văn phòng phẩm Deli khác đều đã vào thị trường Việt Nam và được người tiêu dùng tiếp nhận. Có thể thấy, do ảnh hưởng

của phim kiếm hiệp, các loại sổ tay in hình tên các loại bí kíp võ công Trung Quốc là một trong những văn phòng phẩm đặc biệt được giới trẻ Việt Nam yêu thích.

3.1.2.3. Về Điện thoại di động thông minh (Smartphone)

Việt Nam là quốc gia đứng thứ 22 trên thế giới về số lượng người sử dụng mạng xã hội, thứ 6 trong top 10 nước châu Á về sử dụng internet. Theo số liệu thống kê cho thấy, nếu tính theo đối tượng và lãnh thổ địa lý của mạng xã hội, đã có 72% số người sử dụng internet hiện đang hoạt động trên các mạng xã hội, số người sử dụng mạng xã hội trong độ tuổi 18-29 tuổi là 89%, 30-49 tuổi là 72%, 50-60 tuổi là 60%, trên 65 tuổi là 43%; 71% số người dùng truy cập mạng xã hội từ thiết bị di động²². Còn theo dữ liệu của IDC Việt Nam (Internet Data Center In Vietnam), hơn 14 triệu chiếc smartphone đã được bán tại Việt Nam vào năm 2016. Samsung đứng đầu về số lượng, với thị phần 28%, thứ nhì là Oppo với 25% sau đó là Apple với 7%, tiếp theo là Xiaomi, Vivo và Huawei²³. Trong đó, Oppo, Xiaomi, Vivo và Huawei là 4 hãng của Trung Quốc.

Hiện nay, Oppo là một thương hiệu điển hình đã đi vào thị trường qua phương thức tài trợ chương trình truyền hình. Oppo đã liên tục 6 năm tài trợ chương trình "*Happy camp* (Doanh trại vui vẻ)" - một chương trình thực tế Trung Quốc được khán giả theo đuổi nhiều nhất trên thế giới, trong đó có nhiều fans Việt Nam. Các khán giả Việt Nam không những có thể xem được quảng cáo của thương hiệu này trong các chương trình thực tế Trung Quốc mà còn có thể xem qua các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Việt Nam. Năm 2016, Oppo đã tài trợ *The Face*, *The Voice Kid* và *The Remix* (ba chương trình thực tế rất ăn khách) trên sóng truyền hình. Với nhiều người lời quảng cáo "OPPO hân hạnh tài trợ

²² Quý Minh: "*Mạng xã hội và người sử dụng*", <http://ictvietnam.vn/mang-xa-hoi-va-nguoi-su-dung-4983-bcv.html>.

²³ *Thị trường Smartphone Việt Nam: Apple đứng thứ 3 thì ai nhất ai nhì?*

<https://www.thegioididong.com/tin-tuc/thi-truong-smartphone-viet-nam-apple-dung-thu-3-ai-nhat-nhi-98386>

chương trình..." cũng rất quen tai. Giới trẻ chiếm phần lớn khán giả của các chương trình thực tế trong và ngoài nước nên họ sẽ là người tiếp nhận đầu tiên của các sản phẩm văn hóa đi ra từ truyền hình và người tiêu dùng của điện thoại thông minh cũng chủ yếu là các bạn trẻ. Đây là lý do quan trọng vì sao hãng Oppo được nhiều bạn trẻ Việt Nam quan tâm.

3.1.2.4. Về Game online

Game online hay Game trực tuyến là trò chơi trên mạng internet, trong đó nhiều người có thể chơi cùng nhau. Game online được xem như là một trong nhiều công cụ giúp bạn trẻ có thể giải trí sau những giờ học căng thẳng và mệt mỏi. Ngành game online Trung Quốc cũng đang phát triển rất mạnh với những đặc sắc riêng và được nhiều game thủ Việt Nam thích chơi. Game online Trung Quốc chủ yếu lấy nội dung từ tiểu thuyết và phim truyện cổ trang kiếm hiệp. Những game online đang "hot" trên internet đa số có nguồn từ phim truyện hình, như "Cửu âm chân kinh", "Tiểu ngạo giang hồ", "Cổ kiếm kỳ đàm"... Đây cũng là một sản phẩm văn hóa.

Đối với các game thủ Việt Nam, hầu như ai cũng biết game "Tam Quốc truyền kỳ", một game được cải biên từ tiểu thuyết lịch sử "Tam Quốc Diễn Nghĩa" của La Quán Trung. Trò chơi diễn giải lại những sự kiện lịch sử trong sử sách và có kết hợp thêm nhiều yếu tố huyền ảo thú vị khác. Vào game, người chơi sẽ được trải qua một đoạn cắt cảnh mở đầu để hiểu khái quát về bối cảnh lịch sử thời đại, nhìn thấy hình ảnh của vị tể tướng tài ba Gia Cát Lượng và các vị anh hùng nổi tiếng trong lịch sử khác như Quan Vũ, Tào Tháo, Tư Mã Ý v.v. Trong quá trình chơi game, các bạn game thủ không chỉ có thể giải tỏa áp lực mà còn tăng thêm nhiều hiểu biết về lịch sử. Những Game phổ biến nhất hiện nay: (1) Tân Long Chi Truyền Kỳ; (2) Tướng Tinh Quyết (3) Trần Ma Khúc (4). Thần Tiên Liên Minh (5) Vương Giả Vinh Diệu (King of Glory)

3.2 Tác động của văn hoá Trung Quốc thông qua phim ảnh và chương trình truyền hình đến giới trẻ Việt Nam

3.2.1 Tác động tích cực

3.2.1.1. Tiếp nhận các yếu tố văn hóa Trung Hoa

Việc yêu thích xem phim truyền hình Trung Quốc khiến hình ảnh đất nước Trung Quốc trở nên thân thuộc và gần gũi với khán giả Việt Nam, từ đó góp phần tăng cường sự hiểu biết và yêu mến đất nước này trong lòng công chúng Việt. Điều này thể hiện ở một số mặt tiêu biểu như: số người học tiếng Hán, số người đi du lịch Trung Quốc ngày càng tăng lên, hình thành cộng đồng người hâm mộ và yêu thích phim và diễn viên Trung Quốc, hay số lượng sách, tiểu thuyết đang bán chạy, đặc biệt là tiểu thuyết ngôn tình, tiểu thuyết kinh điển. Truyện ngôn tình Trung Quốc trở thành một trong những đầu sách bán chạy nhất hiện nay ở Việt Nam và có lượt đọc online vượt xa sách truyện của Việt Nam và cũng nổi tiếng trong một số nước ngoài khác.

Phim Trung Quốc trên các kênh truyền hình chính thống cũng cung cấp các bài học nhân văn, giàu tình giáo dục. Ngoài ra, nó còn góp phần định hướng thẩm mỹ, đem lại hình thức giải trí lành mạnh cho khán giả Việt. Ví dụ như hai bộ phim “*Tây du ký*”, “*Hoàn Châu Cách Cách*”... cứ đến dịp hè là sẽ được phát sóng trên các kênh truyền hình trung ương và địa phương, cung cấp một phương thức giải trí cho công chúng.

Khi dòng phim truyền hình Trung Quốc được yêu thích, cũng kéo theo một loạt sản phẩm ăn theo phim truyền hình như đồ chơi, đồ hóa trang trẻ em trong các bộ phim như “*Tây du ký*”, “*Hoàn Châu cách cách*”,... Hơn nữa, giới truyền thông báo chí Việt Nam cũng quan tâm, đưa tin liên tục các tin tức về phim truyền hình Trung Quốc, cập nhật các bộ phim mới, hay đăng tin về các diễn viên Trung Quốc.

Điều đó cho thấy sức sống mạnh mẽ riêng biệt của phim truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam.

Thông qua truyền hình và tiếp cận với nền văn hóa Trung Quốc, chúng ta sẽ có thêm cơ hội để mở rộng hệ quy chiếu về văn hóa, làm giàu thêm văn hóa bản địa. Đồng thời, việc gia tăng các giá trị truyền thống cũng giúp cho mọi người được hoàn thiện hơn. Cùng với các kiến thức về đất nước Trung Hoa, Việt Nam có thêm chỗ dựa để bảo vệ giá trị riêng về dân chủ, nhân quyền... Mối quan hệ hợp tác hiểu biết và tin cậy giữa Trung Quốc và Việt Nam chính là nhân tố có ý nghĩa quan trọng về việc củng cố hòa bình, an ninh và phát triển ở khu vực Đông Nam Á.

3.2.1.2. Tăng cường sự giao lưu, hữu nghị giữa hai nước

Việc phim truyền hình Trung Quốc ngày càng phủ sóng rộng rãi trên các đài truyền hình Việt Nam chứng tỏ hoạt động giao lưu giữa Trung Quốc và Việt Nam ngày càng tăng lên mạnh mẽ. việc phim Trung Quốc được chiếu dày đặc trên các kênh truyền hình Việt Nam trong thời gian qua cũng bởi vì nguồn phim này có chi phí bản quyền rẻ hơn so với nguồn phim tới từ các nước khác.

Mặt khác, việc yêu thích xem phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc khiến hình ảnh đất nước Trung Quốc trở nên thân thuộc và gần gũi với khán giả Việt Nam - một quốc gia có nền văn hóa, văn minh nổi bật trong lịch sử, cũng như với tư cách một quốc gia láng giềng phát triển bên cạnh mình. Từ đó góp phần tăng cường sự hiểu biết và yêu mến đất nước này. Thời gian qua, số người học tiếng Hán, số người đi du lịch Trung Quốc tăng lên là biểu hiện của sự hiểu biết lẫn nhau của hai dân tộc. Đồng thời, việc hình thành cộng đồng người hâm mộ và yêu thích phim và diễn viên Trung Quốc, số lượng sách, tiểu thuyết, đặc biệt là tiểu thuyết ngôn tình, tiểu thuyết kinh điển đang bán rất chạy ở Việt Nam, chứng tỏ nhân dân hai nước đã có sự hiểu biết, chia sẻ với nhau. Truyện ngôn tình Trung Quốc trở thành một trong những đầu sách bán chạy nhất hiện nay

ở Việt Nam và có lượt đọc online vượt xa sách truyện của Việt Nam và nổi tiếng trong một số nước ngoài khác. Phim Trung Quốc trên các kênh truyền hình chính thống cũng cung cấp các bài học nhân văn, giàu tình giáo dục. Các bộ phim về chủ đề cải cách mở cửa của Trung Quốc vào những năm 90 hay các bộ phim phản ánh cuộc sống hiện thực của Trung Quốc ngày nay. Thông qua sự trao đổi, hiểu biết giữa chính phủ và nhân dân hai nước, quan hệ hai quốc gia, dân tộc sẽ ngày càng bền vững hơn trong tương lai.

Bên cạnh đó, truyền thông báo chí Việt Nam cũng quan tâm đưa tin liên tục các tin tức về phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, cập nhật các bộ phim mới, đăng tin về truyện của các diễn viên Trung Quốc. Điều đó cho thấy sức sống riêng của phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam. Thông qua truyền hình và tiếp cận với nền văn hóa Trung Quốc, chúng ta sẽ có thêm cơ hội để mở rộng hệ quy chiếu về văn hóa, làm giàu thêm văn hóa bản địa. Đồng thời, việc gia tăng các giá trị truyền thống cũng giúp cho mọi người được hoàn thiện hơn. Cùng với các kiến thức về đất nước Trung Hoa, Việt Nam có thêm chỗ dựa để bảo vệ giá trị riêng về dân chủ, nhân quyền...

3.2.1.3. Thu hút, quảng bá và phát triển du lịch

Ngày nay ngành công nghiệp du lịch Trung Quốc phát triển nhanh chóng, số lượng khách du lịch các nước tới Trung Quốc không ngừng tăng lên. Việt Nam là láng giềng của Trung Quốc, mỗi năm số lượng khách Việt Nam tới Trung Quốc du lịch đều được tăng thêm, bởi người Việt Nam thích đến Trung Quốc du lịch là vì:

1. Hai nước gần nhau, giao thông thuận tiện.
2. Phong tục tập quán có nhiều điểm tương đương, dễ thích nghi.
3. Hai nước duy trì quan hệ chính trị khá tốt.
4. Trung Quốc không ngừng mở rộng thị trường du lịch.

Trong quá trình mở rộng thị trường du lịch, chính phủ Trung Quốc không ngừng quảng bá qua truyền hình và lợi dụng ưu thế của truyền hình. Tiêu biểu nhất là phim trường *Hoành Điểm* thuộc tỉnh Chiết Giang, Trung Quốc, nơi được mệnh danh là Hollywood của phương Đông. Nơi đây được chọn là bối cảnh của hơn 1.000 phim điện ảnh và truyền hình nổi tiếng như *Thiên địa anh hùng*, *Ngoạ hổ tàng long*, *Hoàng kim giáp*, phim về triều đại vua Càn Long thì có cả *Hậu cung Chân Hoàn truyện*, *Hậu cung Như Ý truyện*, *Bộ Bộ Kinh Tâm*,... Mang dáng vẻ của một Đại Thanh thu nhỏ, phim trường Hoành Điểm bao gồm các công trình được xây dựng theo tỉ lệ 1:1 so với nguyên bản của Tần Vương Cung, Tử Cấm Thành. Một điều thú vị của Hoành Điểm là không thu phí cảnh quay như các phim trường khác vì vậy mà du khách có thể vào đây tham quan, chụp ảnh và may mắn hơn là có thể bắt gặp các đoàn phim, các minh tinh, diễn viên điện ảnh nổi tiếng. Bên cạnh đó, phim trường Vô Tích là địa điểm lãng mạn và đẹp nhất Trung Quốc với hơn 2 triệu lượt khách du lịch ghé qua mỗi năm. Hay trong chương trình "Bỏ ơi, mình đi đâu thế", mỗi một tập đều chọn các địa điểm quay khác nhau. Chương trình đã giới thiệu về tuyệt hương (thị trấn tuyệt) ở Hắc Long Giang, Phở Giã Hắc ở Vân Nam, Nhà đất của người Hakka ở Phúc Kiến, Phụng Hoàng Cổ Trấn ở Hồ Nam, hầm Diên An ở Thiểm Tây... Đặc biệt là Phở Giã Hắc ngày xưa chỉ là địa điểm được ít người biết đến, sau khi chương trình phát sóng thì đã thu hút rất nhiều khách du lịch trên thế giới đến thăm quan.

Theo số liệu thống kê cuối tháng 12 năm 2021 cho thấy, số người du lịch nhập cảnh vào Trung Quốc liên tục tăng trưởng trong năm qua, trong đó đứng đầu là Nhật Bản, Hàn Quốc và Việt Nam. Như năm 2020, số người Việt Nam đến Trung Quốc du lịch đã hơn 3,5 triệu lượt và du khách Việt Nam đã chi tiêu hơn 3 tỷ rưỡi USD tại Trung Quốc. Đối với người Việt Nam, những điểm du lịch quen thuộc và yêu thích nhất là Ô Trấn của Triết Giang, Phụng Hoàng Cổ Trấn,

Trương Gia Giới của Hồ Nam, Đại Lý, Lệ Giang, Thạch Lâm của Vân Nam,... Những địa điểm này nổi tiếng ở Việt Nam đều có liên quan chặt chẽ tới việc quảng bá văn hóa Trung Quốc.

Các danh lam thắng cảnh trong các tác phẩm truyền hình Trung Quốc đều là những vùng đất rộng lớn, vô cùng đẹp để khiến khán giả đều ao ước được tới thăm. Giang Nam được vua Càn Long mê đắm như vậy đều có lý do hết, địa danh này được ví như một biểu tượng sắc đẹp thời xưa, nơi đó có Tây Thi - một trong tứ đại mỹ nhân cổ đại Trung Hoa. Có những ngôi nhà mang kiến trúc xa xưa, những lâm viên cỏ trăn, thiên nhiên của Giang Nam vẫn giữ được sự trong lành vốn có không xe cộ ồn ào, không khói bụi du khách đến đây như du hành thời gian về Trung Quốc thời xưa.

Khoai môn Lệ Phố là tên gọi cho giống củ khoai môn Bắc Cạn có nguồn gốc các tỉnh biên giới Trung Quốc, với nhiều tích truyện dân gian hay và hấp dẫn như tích: "Luu Dung muốn giúp người dân hàng năm không phải chở khoai sọ lên kinh tiến vua nữa. Nên ông nghĩ ra cách lấy củ nân thay cho củ khoai sọ dâng lên nhà vua. Vua Càn Long ăn củ nân thấy chát xít trong cổ lại nghĩ là đang ăn khoai sọ, nên từ đó miễn cho dân không phải đem khoai tiến kinh nữa. Khoai môn Lệ Phố không chỉ là một món ăn ngon, nó còn được coi là một món ăn vặt nổi tiếng được giới trẻ yêu thích. Có thể thấy, việc khai thác, tận dụng các cơ sở vật chất của phim truyền hình để phát triển du lịch của Trung Quốc được thực hiện rất tốt. Nhờ đó, du khách nói chung và du khách Việt Nam đến Trung Quốc ngày càng nhiều. Ngày nay, nhiều người Việt Nam đi du lịch đã chuyển từ du lịch theo đoàn thành du lịch tự do. Ở Việt Nam đang rất thịnh hành phong trào đi phượt và đang có rất nhiều người Việt Nam thích đi du lịch Trung Quốc theo cách này. Một chiếc balo to, thêm vài vật dụng đi du lịch là có thể bắt đầu chuyến đi được rồi. Họ có thể thoải

mái chiêm ngưỡng các phong cảnh mà mình đã từng xem trên truyền hình Trung Quốc.

3.2.1.4. Về việc học tiếng Trung

Thông qua các phim truyền hình, văn hóa Trung Quốc được tiếp nhận khá tốt ở Việt Nam. Trong đó, việc tìm hiểu, học tập tiếng Hoa được giới trẻ Việt Nam thực hiện mạnh mẽ. Theo những ý kiến có được thông qua điều tra của chúng tôi, đa số giới trẻ Việt Nam tiếp cận nói tiếng Trung một cách tích cực, xuất phát từ việc yêu thích phim ảnh và các chương trình phim truyền hình và văn hóa Trung Quốc.

Từ các chương trình, phim truyền hình Trung Quốc phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam, đa số các bạn trẻ Việt Nam đều biết vài câu tiếng Trung cơ bản, như " nǐ hǎo" (xin chào), "wǒ ài nǐ"(anh yêu em/ em yêu anh), "xiè xiè"(cảm ơn), "zài jiàn"(tạm biệt), "chī fàn"(ăn cơm), "hē shuǐ" (uống nước)... Với một số bạn cực kỳ say mê phim cổ trang Trung Quốc, họ sẽ trang bị một số từ vựng cung đình như "gū niang"(cô nương), "gé ge"(cách cách), "à gē"(á ca), "jiě jie" (chị gái), "āi jiā"(ai gia: tiếng thái hậu tự xưng), "chén qiè"(nô tì), "fēi zǐ"(phi tử, phi tần)...²⁴ Trong giới trẻ Việt Nam, khi các bạn đùa nhau cũng hay xưng nhau là "đại ca", và đây là một từ thường xuất hiện trong phim cổ trang và phim hành động của Trung Quốc. Còn có một số bạn hay sử dụng tên gọi từ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình vào cuộc sống hàng ngày, ví dụ như khi nói "cảm ơn" họ sẽ dùng "tà chủ long ân" (đây là kiểu nói của đại thần hoặc phi tần nói với Hoàng đế).

Từ năm 2017, Bộ Giáo dục Việt Nam quyết định đưa việc dạy tiếng Trung và tiếng Nga cho học sinh từ lớp 3 trên toàn quốc. Đối với người Việt, học tiếng

²⁴ Trịnh Vĩnh Niên, 2012. Trung Quốc liệu có thể mang đến lựa chọn mới cho văn hóa thế giới, Mạng cộng thức.

Trung có rất nhiều điều kiện thuận lợi vì Việt Nam và Trung Quốc đều có lối tư duy Á Đông, hơn nữa người Việt chịu nhiều ảnh hưởng văn hóa Trung Quốc, tiếng Việt có một lượng từ Hán - Việt khá lớn (khoảng 60%). Vì vậy khi học tiếng Trung, người Việt Nam không gặp khó khăn về khía cạnh đơn âm và thanh điệu (bởi tiếng Việt còn có nhiều thanh điệu hơn). Những điều trên đã ảnh hưởng nhiều đến giới trẻ khi họ lựa chọn học tiếng Trung.

Ngày nay, trên phố phường Hà Nội xuất hiện rất nhiều Trung tâm đào tạo tiếng Trung. Đồng thời, cơ hội được học tập và nghiên cứu tại các trường đại học lâu đời và nổi tiếng của Trung Quốc đối với du học sinh Việt Nam cũng được mở rộng hơn. Những năm gần đây, du học Trung Quốc đã trở thành trào lưu mới trong giới trẻ, số lượng du học sinh của Việt Nam sang Trung Quốc ngày càng tăng lên, đặc biệt tại các tỉnh biên giới Việt - Trung như Vân Nam, Quảng Tây, Quảng Đông, Hồ Nam, Hồ Bắc... Theo thống kê của Bộ Giáo dục Trung Quốc năm 2021, số du học sinh Việt Nam tại Trung Quốc là 10,051, xếp thứ 11 về số lượng du học sinh các nước tại Trung Quốc. Trong quá trình giao lưu văn hóa và hợp tác giáo dục này, số người du học sinh Trung Quốc tại Việt Nam cũng được tăng dần, Mỗi năm có hơn 1000 sinh viên Trung Quốc tới Việt Nam du học.

3.2.1.5. Về việc xây dựng các thần tượng trong lòng giới trẻ Việt Nam

Thần tượng là trạng thái tinh thần quý trọng hay tôn sùng một người nào đó một cách say mê. Người được thần tượng là những cá nhân hay tập thể có năng lực đặc biệt, có nhiều phẩm chất ưu tú trong lòng người hâm mộ. Ở họ có một sức lôi cuốn mãnh liệt, khiến người khác say mê. Ngày nay, hình ảnh các ca sĩ, diễn viên, người mẫu, vận động viên... xuất hiện khắp mọi nơi từ màn ảnh truyền hình, Internet, đến các trang báo, khu mua sắm, làm cho hoạt động nghệ thuật của họ đến gần công chúng hơn, nhưng đồng thời cũng dẫn đến sự tăng cao của hiện tượng tôn sùng người nổi tiếng. Thông qua các phim truyền hình Trung Quốc phát sóng ở

Việt Nam, một số diễn viên đã trở thành thần tượng trong lòng giới trẻ Việt Nam. Những ngôi sao thần tượng thường cố gắng tạo dấu ấn tốt trong lòng người hâm mộ. Thần tượng không chỉ thành công trên sân khấu mà còn khích lệ và cổ vũ tinh thần học tập của giới trẻ. Ví dụ, Lưu Huệ Phương, nữ chính trong phim Khát vọng. Sau khi bộ phim chiếu ở Việt Nam, có rất nhiều bạn nữ thời đó đều coi Lưu Huệ Phương là người mẫu lý tưởng, cần cù chất phát, hiếu thuận với bố mẹ, chung thủy với chồng.

Hay như trường hợp Lục Tiểu Linh Đồng, diễn viên đóng vai Tôn Ngô Không trong Tây du ký. Ông sinh ra trong một gia đình các thế hệ đều hát kịch và đóng vai hầu vương (vua của khi). Ông làm việc rất chăm chỉ, cẩn thận tỉ mỉ và là một nghệ sỹ vừa có tài, vừa có đức. Ông đến Việt Nam tính đến nay là 6 lần và mỗi lần đến thăm Việt Nam đều được khán giả Việt Nam chào đón nồng nhiệt. Đồng thời ông đã nhiều lần đến Đại Lễ đường Nhân dân Trung Quốc tham gia Giao lưu văn Hóa Việt - Trung (do lãnh đạo nhà nước của hai nước chủ trì). Có thể nói Lục Tiểu Đồng là thần tượng ở Việt Nam lâu nhất, và có vị trí vững vàng nhất.

Tương tự, sau tiếng vang của Hoàn Châu Cách Cách, bộ ba diễn viên Triệu Vy, Lâm Tâm Như, Phạm Băng Băng trở thành những cái tên được khán giả săn đón, đặc biệt là thế hệ nữ giới 8x, 9x rất ngưỡng mộ về nhan sắc và tài năng của bộ ba diễn viên này. Ngay tại thời điểm bộ phim được công chiếu, hình ảnh của cả ba diễn viên xuất hiện khắp nơi trên các tạp báo, ấn phẩm khác của phim như poster, bìa lịch treo tường, trên những quyển sổ ghi chép nhỏ được bán rộng rãi trên thị trường. Ngoài ra, xu hướng thời trang của bộ ba này cũng được “lãng xê” và trở thành trào lưu mà giới trẻ không thể bỏ qua: phong cách ngây thơ, tươi sáng của Triệu Vy, kiểu thời trang sang trọng của Phạm Băng Băng hay phong cách thanh lịch như Lâm Tâm Như.

Chúng ta cũng không thể không nhắc đến Trương Thiết Lâm, khán giả màn ảnh nhỏ đều biết đến ông với danh xưng người chuyên “trị” vai hoàng đế Càn

Long qua rất nhiều tác phẩm điển hình là Hoàn Châu Cách Cách. Giọng nói hào sảng cùng với gương mặt anh tuấn vừa nghiêm nghị vừa hiền từ khiến ông trở thành ứng cử viên sáng giá cho vai diễn thiên tử. Tính đến năm 2015, Trương Thiết Lâm đã đảm nhận hơn 40 vai quân vương và trở thành diễn viên được làm vua nhiều nhất trên màn ảnh Hoa Ngữ. Sau sự thành công của Hoàn Châu Cách Cách và cho đến hiện nay, khán giả thường gọi ông với danh xưng là “HoàngA Mã”.

Tóm lại, hầu hết các tác phẩm truyền hình đều truyền tải những thông điệp cao đẹp, hy vọng mọi người cố gắng phấn đấu làm việc tốt hơn. Vì vậy, những diễn viên đều ý thức được vai trò của các nhân vật trong phim. Những bạn trẻ lấy những nhân vật này làm hình mẫu lý tưởng sẽ giúp họ hoàn thiện bản thân, làm phong phú thêm đời sống tinh thần của mình.

3.2.2 Tác động tiêu cực

Ngày nay, truyền thông, trong đó có truyền hình đang có vai trò ngày càng quan trọng hơn và tác động đến mọi mặt của đời sống. Bên những ảnh hưởng tích cực, chúng ta cũng phải bàn đến những mặt tiêu cực của nó. Nhà văn Ron Kaufman từng nhấn mạnh: cho rằng: “Trong thiên niên kỷ mới trẻ em bị bao vây bằng các chương trình truyền hình, cable, mạng truyền hình, trò chơi điện tử. Nếu họ giành nhiều thời gian cho truyền hình và các trò chơi điện tử thì sẽ còn ít thời gian để đọc và viết, vì thế kỹ năng viết sẽ bị giảm sút”²⁵. Do đó, văn hóa Trung Quốc cùng với các chương trình truyền hình vào Việt Nam cũng còn có nhiều ảnh hưởng tiêu cực về kinh tế và văn hóa (như mê tín, dị đoan, bạo lực, yêu sớm, ngoại tình... và từ đó còn dẫn đến sống ảo, nghiện game trốn học và rất nhiều những biểu hiện tiêu cực khác).

3.2.2.1. Về mặt kinh tế

²⁵ Ron Kaufman, 1984, *The impact of television & video entertainment on student achievement in reading and writing*, trang 63

Khi các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc có mật độ phủ sóng dày đặc trên các kênh truyền hình Việt Nam thì khán giả trong nước sẽ không còn hứng thú nhiều, thậm chí là không có cơ hội để xem những bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình trong nước. Từ đó, phim nội địa sẽ mất dần sức hút, làm giảm doanh thu nội địa. Nó sẽ gây ra những thiệt hại về kinh tế cũng như đặt ra yêu cầu nâng cao chất lượng truyền hình - điện ảnh trong nước và vấn đề bảo vệ bản sắc văn hóa cũng như hoạt động quản lý việc cho du nhập truyền hình - điện ảnh vào Việt Nam. Hơn nữa, việc để cho các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc tràn vào Việt Nam thể hiện sự yếu kém của ngành truyền hình trong nước cả về số lượng lẫn chất lượng. Qua khảo sát cho thấy, giới trẻ thích xem phim nước ngoài hơn phim Việt Nam. Trong quá trình điều tra của chúng tôi, anh Dũng (25 tuổi) chia sẻ "xem phim võ hiệp thì phải xem phim Trung Quốc, xem phim hành động thì phải xem phim Mỹ". Chỉ có một số người thích xem phim Việt Nam nếu có diễn viên mà họ yêu thích. Lý do chính mà giới trẻ lựa chọn xem phim nước ngoài là do kỹ xảo phim và nội dung sâu sắc hơn so với phim Việt Nam.

3.2.2.2. Về mặt văn hóa - xã hội

Phim ảnh truyền hình Trung Quốc, nhất là các bộ phim cổ trang được trình chiếu rộng rãi trên sóng các đài truyền hình Việt Nam đang vô hình chung giúp người Việt Nam "thuộc lòng" lịch sử Trung Quốc hơn lịch sử Việt Nam. Đây là một vấn đề nan giải hiện nay đối với Việt Nam. Hơn nữa, các bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình còn kể chi tiết về cuộc sống, xã hội Trung Quốc, tuyên truyền cho giới trẻ về xã hội Trung Quốc. Điều này có thể gây ra những vấn đề xã hội nghiêm trọng. Đặc biệt, đối tượng quan tâm nhiều nhất tới truyền hình lại chính là giới trẻ, tầng lớp dễ bị ảnh hưởng và dễ dàng tiếp nhận những yếu tố văn hóa mới.

Ngoài ra, việc Trung Quốc đang theo hướng phát triển dòng phim ngôn tình - những bộ phim này đang rất được lòng khán giả trẻ Việt Nam bởi những câu chuyện lãng mạn, cảm động, lấy bối cảnh từ thời trung học, đại học... cũng sẽ tác động tiêu cực đến nhận thức và hành động của giới trẻ. Dưới tác động của hiện trạng "dịch chuyển tâm lý", trong quá trình xem phim ảnh và các chương trình phim truyền hình - quá trình tâm lý khán giả tự mình trải nghiệm những cảm xúc cùng nhân vật đã ảnh hưởng không ít đối tư duy, quan điểm thẩm mỹ, nhận thức về tình yêu cuộc sống của thanh niên Việt Nam. Khi tiếp xúc, theo dõi những bộ phim chuyển thể từ tiểu thuyết không lành mạnh, mang tính bạo lực, khiêu dâm, giới trẻ dễ dàng bị ảnh hưởng và bắt chước theo. Đây là một vấn nạn nhức nhối của xã hội Việt Nam hiện đại. Ngoài ra, theo dõi các bộ phim dịch vietsub không chính thống trên các trang mạng video dẫn đến việc ảnh hưởng đến ngôn ngữ của khán giả trẻ vì chất lượng dịch kém, từ ngữ không chuẩn, xuất hiện những từ ngữ mới như: soái ca (những anh chàng đẹp trai), tiểu thịt tươi (chàng trai trẻ trung), biến thái (tâm lý bất thường)..

3.2.2.3. Lối sống bạo lực

Trong các thể loại phim truyền hình của Trung Quốc, phim kiếm hiệp và phim hành động được nhiều khán giả Việt Nam yêu thích. Tuy nhiên, các tác phẩm này thường có hành vi đánh nhau và xu hướng bạo lực và điều đó sẽ ảnh hưởng đến tính cách của giới trẻ. Trong những phim cổ trang, các tiểu thư trong phim Trung Quốc cứ nổi giận là bạt tai người khác. Còn trong những bộ phim kiếm hiệp Trung Quốc, mỹ nhân phái đẹp cũng hay đánh nhau long trời lở đất bằng các đường võ công "hoa bay bướm lượn". Những phim cổ trang kiếm hiệp thường theo chủ đề trả thù. Họ đều là người có sứ mệnh trả thù. Ví dụ như Dương Quá (Quá nhi) trong phim "Thần điêu đại hiệp", ngay từ tập đầu tiên bố bị người khác giết hại nên anh ấy phải cố gắng tập võ để giết sát thủ, trả thù, bảo vệ thành... Hiện nay,

số lượng phim bộ theo theo chủ đề bạo lực còn rất nhiều. Trong những phim hành động của Trung Quốc hay lấy bối cảnh của xã hội đen như: đánh nhau, chơi bạc, say rượu, hút thuốc lá, ăn trộm, dọa dẫm và bắt cóc là những trường cảnh thường hay xuất hiện. Do đó, khi các bạn trẻ xem phim thì sẽ dễ dàng bị tác động và bắt chước các nhân vật trong phim và sẽ thúc đẩy họ thử thực hiện những điều họ chứng kiến trong phim. Nếu các bạn trẻ nghĩ bạo lực là chuyện gì đó rất đương nhiên, gần gũi với chúng thì rất nguy hiểm.

3.2.2.4. Hình thành tư tưởng cực đoan

Tác động của phim ảnh và các chương trình phim truyền hình đến tư tưởng giới trẻ rất lớn. Đặc biệt, khi thần tượng một nhân vật bất kì trong phim, họ hay lấy các nhân vật trên phim làm hình mẫu để học hỏi cũng như xử lý các mối quan hệ xã hội. Ở Việt Nam, phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc chuyển thể từ tiểu thuyết ngôn tình đặc biệt thu hút giới trẻ. Những phim ngôn tình này được nhiều nhà giáo dục cho rằng, các nhân vật hiện nay quá "sến sảm", siêu thực có thể khiến khán giả trẻ dễ có cách nhìn thiếu thực tế, thậm chí sai lệch về tình yêu và cuộc sống.

Bên cạnh đó, việc nhiều đạo diễn thường đưa yếu tố tình dục vào tác phẩm như một gia vị không thể thiếu nhằm tăng thêm tính kích thích, thu hút, gia tăng số lượng người xem tác phẩm của mình. Những tác phẩm này dễ dẫn đến tình trạng không lành mạnh, không khác gì phim khiêu dâm. Đây chính là mầm mống của những hành động bạo hoại đạo đức, làm mất đi những ý niệm đẹp về tình yêu, hôn nhân và gia đình. Những bộ phim có chuyện tình đẹp lung linh, những nhân vật đẹp hoàn hảo dễ khiến bạn trẻ vì quá "thần tượng" nhân vật và thế giới trong truyện mà buông mình trong thế giới ảo. Khi rời màn hình để trở lại với thế giới thực, họ lại dễ cảm thấy chán nản, tự ti khi cuộc sống xung quanh mình và cả bản thân mình không đẹp như tiểu thuyết.

Có thể nói, các bạn trẻ nếu không đủ sự tỉnh táo và bản lĩnh vững vàng sẽ dễ trở nên u mê, không còn phân biệt được đâu là phim truyền hình, đâu là đời thực, dẫn đến công việc, học tập, cuộc sống, các mối quan hệ... bị ảnh hưởng bởi những ảo tưởng sinh ra từ việc xem phim truyền hình.

3.2.2.5. Quan niệm vật chất về tình yêu và hôn nhân

Các phim truyền hình Trung Quốc theo thể loại gia đình đều mang tính thực tế. Chúng ta dễ dàng bắt gặp những nhận thức chưa đúng đắn về tình yêu và tiền bạc, hôn nhân gia đình. Trong tình yêu, nhiều cô gái chỉ nhìn về mặt vật chất và khi đối mặt với vấn đề vật chất thường không thể giữ được tình cảm trong sáng như lúc ban đầu. Trong hôn nhân, tiền đề kết hôn của một số nam nữ thanh niên trong phim Trung Quốc phải đạt tiêu chuẩn 3 "tử": phòng tử (có nhà đẹp), xa tử (có xe hơi xịn) và phiếu tử (có tiền gửi ngân hàng nhiều) mới có thể đi đăng ký và tổ chức lễ cưới. Nữ chính Phàn Thắng Mỹ trong phim "Hoan Lạc Tụng" vừa xinh xắn vừa năng động nhưng do xuất thân nghèo khó nên cô ấy suốt ngày ôm mộng đổi đời lấy chồng giàu và bỏ quên tình yêu của chàng trai nghèo nhưng yêu cô thật lòng. Bộ phim này cũng tạo được cơn sốt tại Việt Nam và nhiều bạn gái cũng đồng cảm với cô Phàn. Sự lựa chọn của cô giống một câu nói được phổ biến ở Việt Nam hiện nay "nhà mặt phố, bố làm to". Rõ ràng ngày nay đã không còn là thời "một túp lều tranh hai trái tim vàng" hay "thương nhau mấy núi cũng trèo, mấy sông cũng lội, mấy đèo cũng qua". Ngày nay, trong cuộc sống thường nhật không khó để gặp những trường hợp hành xử như trong phim, đặc biệt là các bạn trẻ chưa có nhiều kinh nghiệm nên dễ bị ảnh hưởng bởi tư tưởng vật chất, hưởng thụ trên phim ảnh. Từ đó dễ bị một số phần tử lợi dụng gây ra các hậu quả đáng tiếc về sau.

3.3. Một số giải pháp phát huy mặt tích cực, hạn chế mặt tiêu cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình

Trong suốt hơn ba thập kỉ du giới thiệu, tài trợ và liên kết để quảng bá các sản phẩm văn hóa - nghệ thuật tại thị trường Việt Nam, phim truyền hình Trung Quốc đã đi vào cuộc sống hàng ngày của khán giả Việt Nam một cách tự nhiên, trở thành “món ăn tinh thần” thường nhật. Bên cạnh những lợi ích mà các chương trình truyền hình Trung Quốc mang đến thì nó cũng đem lại một số ảnh hưởng tiêu cực tới khán giả Việt Nam, nhất là với giới trẻ. Do hạn chế về nhận thức và kinh nghiệm sống, các bạn trẻ rất dễ bị ảnh hưởng bởi những nội dung tiêu cực. Để hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của làn sóng văn hóa Trung Quốc trên truyền hình tới giới trẻ Việt Nam, từ các cơ quan chức năng đến nhà trường, từ gia đình đến cá nhân đều cần nâng cao ý thức trách nhiệm và chung tay thực hiện một số giải pháp như sau:

3.3.1 Một số giải pháp nhằm hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình

Thứ nhất, cần tăng cường quản lý của các cơ quan chức năng về phim truyền hình, các chương trình truyền hình nhập khẩu từ bên ngoài. Hiện nay, truyền hình là phương tiện truyền thông được yêu thích nhất tại Việt Nam và các nước vì có nhiều ưu thế riêng so với các phương tiện truyền thông khác. Các chương trình truyền hình được khai thác để truyền bá những giá trị văn hóa, chính trị, xã hội... đến với người dân. Trong đó, phim truyền hình được chú trọng đầu tư để truyền tải những giá trị của dân tộc đến nhân dân trong và ngoài nước. Trong bối cảnh phim ảnh truyền hình có rất nhiều thể loại, nội dung khác nhau, cơ quan chức năng của Việt Nam phải đảm bảo tạo ra môi trường truyền hình lành mạnh nhằm thực hiện công tác định hướng, giáo dục nhân sinh quan đúng đắn cho giới trẻ. Do đó, việc kiểm duyệt của cơ quan chức đối với phim ảnh nước ngoài nói chung và phim truyền hình Trung Quốc nói riêng vào Việt Nam là rất cần thiết. Các phim truyền hình trước khi được phát sóng đều phải qua sự kiểm duyệt nội dung và nghệ thuật

của các cấp cơ quan quản lý và thẩm định cuối cùng của Trung tâm Công nghệ Thông tin thuộc Bộ Văn hóa Thể thao và Du lịch. Các cơ quan chức năng cần làm tốt vai trò và trách nhiệm quản lý của mình, xây dựng và phổ biến rộng rãi những quy định quản lý văn hóa để xây dựng một môi trường truyền hình lành mạnh và bổ ích.

Đối với việc phát sóng những phim ảnh và các chương trình phim truyền hình có nội dung độc hại, vi phạm thuần phong mỹ tục của dân tộc thì các cơ quan chức năng nên tăng cường việc kiểm soát và xử phạt một cách nghiêm khắc theo mức độ vi phạm. Đối với những chương trình có quá nhiều tình tiết bạo lực, cực đoan và cảnh nóng trên phim thì cơ quan chức năng cần cân nhắc, tính toán kỹ lưỡng và cố gắng có những biện pháp hạn chế. Thực tế, việc hiểu và thực hiện những chuẩn mực về thuần phong mỹ tục, phong tục tập quán, văn hóa và định hướng chính trị của các nước không giống nhau. Vì thế, các phim truyền hình, các chương trình nhập khẩu từ bên ngoài sẽ tiềm ẩn những rủi ro nhất định mà nhà nước không kiểm soát được, do đó, việc kiểm soát, kiểm duyệt các sản phẩm phim ảnh nhập khẩu từ nước ngoài là rất cần thiết. Ví dụ như, năm 2015 Cục Xuất bản Việt Nam đã yêu cầu các nhà xuất bản không đăng ký các đề tài truyện ngôn tình, đam mỹ, trong đó có tiểu thuyết ngôn tình của Trung Quốc "Đồng lang cùng hôn", "Anh là định mệnh của em" và "Nở rộ" vì có nội dung không lành mạnh và không hợp với thuần phong mỹ tục Việt Nam (đã bị xử lý và đình chỉ phát hành).

Việt Nam cần nghiên cứu, học hỏi kinh nghiệm của Trung Quốc về kiểm soát đối với phim ảnh, chương trình truyền hình để vận dụng vào nước ta. Từ năm 2014, SARFT (State Administration of Radio, Film and Television) – Cơ quan quản lý nhà nước về Phát thanh, Truyền hình và Phim Trung Quốc đã ban hành quy định cho các chương trình truyền hình phát qua vệ tinh. Các đài trong nước mỗi năm chỉ được phát một phim nước ngoài, và không được chiếu vào giờ vàng

(từ 19h30-22h). Ngoài ra, các công ty truyền hình nước ngoài phát tín hiệu ở Trung Quốc thông qua một hệ thống vệ tinh quốc gia. Do vậy, cơ quan quản lý có thể chặn các tín hiệu, khi xuất hiện nội dung về các đề tài nhạy cảm²⁶. Những kinh nghiệm này rất cần thiết cho Việt Nam vận dụng để ngăn chặn kịp thời những sự cố bất ngờ trong phát sóng các phim truyền hình Trung Quốc.

Với ngành truyền hình cũng như vậy, nếu công tác kiểm duyệt, giám sát nội dung, chất lượng chương trình trước khi phát sóng được thực hiện nghiêm túc, sẽ không có những chuyện đáng tiếc xảy ra, không có những chương trình kém chất lượng, nhằm nhí được lên sóng. Bên cạnh đó, các nhà quản lý văn hóa cần nghiên cứu phát luật phát triển của thị hiếu, tuyên truyền các văn bản luật về truyền hình - điện ảnh và các quy định của nhà nước để điều chỉnh thị hiếu của giới trẻ cho phù hợp. Tăng cường công tác thanh tra các dịch vụ internet, băng đĩa hình tạo nên môi trường văn hóa lành mạnh để giới trẻ có những thị hiếu đúng đắn trong việc hưởng thụ các sản phẩm văn hóa, đặc biệt là phim ảnh nước ngoài.

Thứ hai, phát huy vai trò định hướng của các đài truyền hình đối với làn sóng văn hóa Trung Quốc thông qua các phim ảnh truyền hình. Từ năm 1991 đến nay, hoạt động giao lưu truyền hình của Việt Nam và Trung Quốc chủ yếu thông qua các đài truyền hình hai nước. Có thể xem các đài truyền hình là sứ giả của giao lưu văn hoá Việt - Trung, đảm nhận trách nhiệm và nghĩa vụ truyền bá, giao lưu văn hoá vô cùng quan trọng. Các đài truyền hình cần làm việc theo quy định, kiểm duyệt chặt chẽ về nội dung của các chương trình chứ không nên chỉ chạy theo thị hiếu của một bộ phận khán giả dễ dãi trong việc đưa các sản phẩm văn hóa có chất lượng thấp lên truyền hình. Cơ quan chức năng quản lý phát thanh, truyền hình cần nghiêm túc nghiên cứu nhu cầu, thị hiếu của giới trẻ hiện nay để có chủ trương, biện pháp tích cực nhằm thỏa mãn nhu cầu của họ. Việc lập những trang web bàn

²⁶ Vũ Duy Hưng (2014). *Quản lý văn hóa nhìn từ quản lý kênh truyền hình nước ngoài tại Việt Nam*. Hội thảo “Thực trạng cải cách thể chế văn hóa Trung Quốc từ năm 1978 đến nay”, Viện Nghiên cứu Trung Quốc.

luận của giới trẻ về các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình để hiểu được sở thích cũng như tâm tư nguyện vọng của họ là vô cùng cần thiết. Trên cơ sở đó, cơ quan chức năng sẽ hiểu được giới trẻ muốn gì, cần gì để lựa chọn các phim ảnh truyền hình phù hợp. Giới trẻ có thể tìm kiếm bất cứ thông tin gì về các chương trình truyền hình, đặc biệt là phim ảnh trên các trang web và họ có thể chia sẻ những sở thích của mình trên đó. Công việc điều tra thị hiếu truyền hình bằng khảo sát hay phỏng vấn trực tiếp khán giả, đặc biệt với đối tượng là giới trẻ nên được tiến hành.

Trên cơ sở nghiên cứu, định hướng của cơ quan chức năng, các nhà sản xuất, xuất nhập khẩu, phát hành cũng như phổ biến các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình (đặc biệt là phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc) mới có thể nắm được thị hiếu của giới trẻ để đưa ra những sản phẩm phù hợp. Nhằm nâng cao tính chuyên nghiệp và hiệu suất chương trình, các đài truyền hình nên cố gắng tăng cường các chương trình mang tính định hướng, giới thiệu các sản phẩm truyền hình mang tính tích cực và góp phần cho việc tuyên truyền văn hóa đại chúng hai nước Việt Nam và Trung Quốc. Các đài truyền hình cũng cần chú trọng đầu tư cho công tác đào tạo và nâng cao trình độ chuyên môn và bản lĩnh chính trị cho đội ngũ nhà báo, phóng viên và biên tập viên truyền hình. Nhân viên trong ngành phải có đạo đức trong sáng, nghiệp vụ vững vàng và phải thực hiện đầy đủ trách nhiệm đối với xã hội cũng như nghĩa vụ công dân của mình, nhất là phải nắm vững các kỹ năng sử dụng ngôn ngữ để bảo đảm tính hiệu quả cao của hoạt động truyền thông. Có như thế, đội ngũ cán bộ, nhân viên các đài truyền mới có đủ bản lĩnh chính trị và chuyên môn cao để phân tích, đánh giá nội dung, mức độ ảnh hưởng của phim ảnh truyền hình Trung Quốc khi phát sóng tại Việt Nam.

Thứ ba, chúng ta cũng phải nâng cao trách nhiệm của gia đình đối với việc trang bị kiến thức cho giới trẻ về những ảnh hưởng, tác động của văn hóa Trung Quốc thông qua các phim ảnh phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam. Từ trước đến nay, chúng ta đã có nhiều lời kêu gọi phải nâng cao trách nhiệm của gia đình đối với thanh thiếu niên để phòng tránh những ảnh hưởng tiêu cực của văn hóa truyền hình. Nếu thiếu sự quản lý của gia đình thì sẽ rất khó trong việc định hướng và giáo dục giới trẻ một cách đúng đắn. Gia đình là nơi sinh thành và nuôi dưỡng của mỗi người, vì vậy giáo dục trong gia đình cực kỳ quan trọng đối với sự phát triển và hình thành nhân cách cho các bạn trẻ. Nhân cách con người được hình thành và phát triển trong quá trình hoạt động thực tiễn và quan hệ xã hội. Sự phát triển nhân cách là bao gồm cả phát triển về thể chất, tâm lý và phát triển về phương diện xã hội. Ngoài yếu tố di truyền, các yếu tố về môi trường, giáo dục, đặc biệt là hoạt động cá nhân có vai trò quyết định đối với sự hình thành và phát triển nhân cách của con trẻ. Do đó, các bậc phụ huynh cần phải luôn theo sát và hướng dẫn con cái, giáo dục họ cách lựa chọn phương tiện truyền thông phù hợp và định hướng các luồng thông tin phù hợp với lứa tuổi của mình. Đặc biệt, trong thời đại mạng xã hội rất phổ biến và giới trẻ dễ dàng sở hữu điện thoại thông minh, giới trẻ rất dễ bị tác động bởi các yếu tố văn hóa ngoại lai.

Khi con cái còn ngồi trên ghế nhà trường, gia đình nên hợp tác chặt chẽ với nhà trường để giúp đỡ các em học tập và ngăn ngừa những yếu tố tiêu cực trong văn hóa bên ngoài, cụ thể là mặt trái của văn hóa Trung Quốc thông qua phim truyền hình. Một gia đình ấm êm hạnh phúc sẽ giúp cho con cái có đủ tự tin và bản lĩnh để chống lại các ảnh hưởng tiêu cực mà truyền hình mang lại. Các bậc phụ huynh nên đặc biệt quan tâm, coi trọng việc bồi dưỡng nâng cao ý thức trách nhiệm xã hội, rèn luyện thói quen, kỹ năng sống cho giới trẻ để họ có thể tránh được những ảnh hưởng tiêu cực của văn hóa truyền hình. Tiến sĩ Nguyễn Chương

Nhiếp trong luận án "Thị hiếu thẩm mỹ và vai trò của nó trong đời sống xã hội" đã nhận định rằng: "Thị hiếu thẩm mỹ tốt hay xấu đều phải do giáo dục luyện tập mà nên"²⁷. Và điều quan trọng là giới trẻ phải tạo cho mình lối sống lành mạnh bằng cách tích cực tham gia vào các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao và phải tích cực trao đổi những kiến thức về văn hóa nghệ thuật.

3.3.2. Một số giải pháp nâng cao ảnh hưởng tích cực của văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình

Về mặt an ninh- chính trị: Theo tình hình phát sóng và số lượng người xem từ năm 2010 – 2020, các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình trong nước do Việt Nam sản xuất chỉ đáp ứng 40% thị trường, 60% phim ảnh và các chương trình phim truyền hình là đến từ các nước khác, nhiều nhất là các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Hàn Quốc, Ấn Độ và Trung Quốc. Phim truyền hình Trung Quốc được phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam được khán giả đón nhận và theo dõi mạnh mẽ. Theo điều tra, năm 2010 tỷ suất người xem các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc cả ngày ở Thành phố Hồ Chí Minh chiếm 19%²⁸. Từ năm 2010 đến năm 2020, các đài truyền hình lớn ở Việt Nam đã chiếu hơn 600 bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc và phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc chiếm 57% các bộ phim nước ngoài chiếu ở Việt Nam²⁹. Do đó, Cơ quan chức năng Việt Nam cần nghiên cứu, đặt hàng và nhập khẩu những bộ phim truyền hình Trung Quốc có nội dung phù hợp với tình hình hợp tác giữa hai nước. Chúng ta cần tăng cường các bộ phim ảnh Trung Quốc có nội dung đảm bảo về mặt an ninh chính trị và phát triển quan hệ hữu hảo của Việt Nam với Trung Quốc đến

²⁷ Nguyễn Chương Nhiếp(2000), *Thị hiếu thẩm mỹ và vai trò của nó trong đời sống xã hội*
<http://luanan.nlv.gov.vn/luanan?a=d&d=TTbFabCxxn Cm2000.1.26&e=-----vi-20--1--img-txIN----->.

²⁸ Ha Thi Thao (2012), *中国电视剧在越南发展之路初探*；*电视研究*· 2012 (4) :79.

²⁹ Nguyen Thi Hai Yen (2015), *中国电视剧在越南的传播及其影响*, 华南理工大学· 广州: 9.

giới trẻ nhằm nâng cao nhận thức về mối quan hệ giữa hai quốc gia; truyền tải thông điệp hòa bình, bền vững và tự hào giữa hai dân tộc. Những bộ phim Trung Quốc hiện nay về lĩnh vực chính trị như *In the Name of People* – Danh nghĩa nhân dân năm 2017 đã gây tiếng vang lớn về mối quan hệ hữu nghị giữa hai nước.

Về mặt văn hóa, hai nước cần tạo thêm các buổi liên hoan phim trong nước và quốc tế, trao đổi văn hóa giữa hai quốc gia. Theo đó, ngày 22/07/2022 vừa qua Liên hoan phim quốc tế đã khởi động tại Hà Nội sau hai năm tạm hoãn vì dịch Covid-19; Liên hoan phim vinh danh một số phim nổi tiếng được đánh giá cao bởi giới chuyên môn, trong đó phim Trung Quốc chiếm một tỷ lệ đáng kể. Hội giao lưu Văn hóa đối ngoại Quảng Tây xuất bản tạp chí Hoa sen bằng hai thứ tiếng Trung, Việt phát hành tại các tỉnh biên giới thuộc hai nước nhằm quảng bá sâu hơn hình ảnh của Trung Quốc đối với Việt Nam. Ngoài ra, việc quảng bá mạnh mẽ về ẩm thực và sức lan rộng của các nhà hàng Trung Quốc tại các thành phố lớn và các tỉnh giáp biên hiện đang là những địa điểm thu hút lượng thực khách lớn là người Việt Nam³⁰

Đẩy mạnh công tác tuyên truyền trên các phương tiện thông tin đại chúng về chiến lược và quy hoạch phát triển điện ảnh Trung Quốc phù hợp với bản sắc dân tộc thu hút sự quan tâm của xã hội, khai thác tối đa lợi ích của điện ảnh Trung Quốc tới giới trẻ Việt Nam. Trung Quốc đã nỗ lực gây dựng “ấn tượng Trung Hoa” thông qua nhiều hoạt động viện trợ, tài trợ văn hóa. Trong những năm qua, Trung Quốc đã ưu tiên cung cấp học bổng cho các nước Tiểu vùng sông Mekong trong đó có Việt Nam; Ủy ban tiếng Hán đối ngoại Nhà nước Trung Quốc, Đại sứ quán Trung Quốc tại Việt Nam tài trợ tổ chức cuộc “Nhịp cầu Hán ngữ” tại Việt Nam; Tổ chức triển lãm sách, tranh ảnh, thư pháp, triển lãm tác phẩm Nhật ký trong tù của Chủ tịch Hồ Chí Minh bằng thư pháp tặng Việt Nam khoản tiền 150 triệu NDT

³⁰ <http://vnics.org.vn/Default.aspx?ctl=Article&aID=178>

để xây dựng Cung văn hoá Việt – Trung tại thủ đô Hà Nội; giúp đỡ xây dựng Trung tâm Hán ngữ ở Lào Cai (tài trợ thiết bị máy móc, giảng viên tình nguyện); xúc tiến thành lập Học Viện Khổng Tử tại Việt Nam; tích cực chuẩn bị cho “Năm Hữu nghị Việt – Trung” diễn ra trong năm 2010³¹.

Về cơ chế chính sách: Quá trình giao lưu, nhập khẩu văn hóa giữa Việt Nam và Trung Quốc vẫn còn trong trạng thái một chiều. Vì vậy, Việt Nam cần phải xây dựng và mở rộng giao lưu giữa hai bên, nỗ lực hướng tới đưa phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Việt Nam đến với Trung Quốc và thị trường nước ngoài. Muốn vậy, Việt Nam cần có những tác phẩm phim ảnh và các chương trình phim truyền hình chất lượng tốt. Hiện nay kinh phí làm ra một bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình còn quá ít ỏi, bởi vậy phim kém chất lượng và không đều. Các nhà làm phim nên tăng cường tìm nguồn vốn đầu tư bằng cách liên doanh, liên kết phim. Bên cạnh đó ngành truyền hình Việt Nam phải đầu tư chiều sâu vào các kịch bản hay, mở nhiều lớp hướng dẫn và đào tạo kỹ năng viết kịch bản và có chế độ đãi ngộ hợp lý cho những tài năng có những cống hiến xuất sắc, tạo điều kiện cho các tài năng trẻ trưởng thành và cống hiến. Vì vậy, Việt Nam cần tăng cường các chính sách cổ vũ cho các đơn vị, doanh nghiệp sản xuất phim trong nước phát triển. Không có sức kháng cự nào mạnh bằng chính sức mạnh nội lực của chính mình. Nuôi dưỡng các doanh nghiệp vững mạnh là cách thức để chúng ta chủ động trong việc tiếp biến các sản phẩm văn hóa bên ngoài, tạo ra những sản phẩm văn hóa, phim ảnh truyền hình đủ sức vươn tầm ra khu vực và thế giới.

Ngoài ra, chúng ta cũng cần tăng cường hợp tác giao lưu giữa truyền hình Việt Nam và Trung Quốc. Hai nước đều có thế mạnh riêng của mình trong ngành truyền hình, vì thế cần thường xuyên trao đổi kinh nghiệm. Về phía Trung Quốc, Trung Quốc là một quốc gia sản xuất phim ảnh và các chương trình phim truyền

³¹ <http://vnics.org.vn/Default.aspx?ctl=Article&aID=178>

hình lớn nhất trên thế giới, các bộ phim hay các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình đều có kỹ thuật quay hiện đại và tiên tiến; Còn với Việt Nam, Việt Nam sở hữu núi non hùng vĩ, phong cảnh thiên nhiên tươi đẹp và còn có nhiều phong tục và bản sắc văn hóa độc đáo. Điều đó là cảm hứng sáng tạo cho các nhà làm phim. Vì vậy, việc hợp tác truyền hình giữa hai nước cần được tiến hành thường xuyên và mạnh mẽ hơn.

Xây dựng phát triển ngành văn hóa cũng như ngành truyền hình, tạo ra được thế mạnh riêng, đặc sắc riêng của ngành truyền hình nhà nước. Phát triển nâng cao giá trị văn hóa dân tộc, tìm ra vị trí tương xứng trong văn hóa thế giới. Xây dựng thương hiệu văn hóa riêng đậm đà bản sắc dân tộc. Tuy nhiên, bên cạnh việc tăng cường hợp tác thì Việt Nam cũng cần có cái nhìn đúng đắn và chính xác về chiến lược triển khai sức mạnh mềm Trung Quốc. Trên cơ sở đó có thể đưa ra những cách ứng xử phù hợp mà vẫn bảo đảm được lợi ích xuyên suốt là độc lập tự do, giữ gìn hòa bình an ninh của Tổ Quốc.

Tiểu kết

Hiện nay, mặc dù giới trẻ Việt Nam có rất nhiều phương thức giải trí với sự đa dạng về loại hình, phong phú về nội dung nhưng truyền hình vẫn là phương tiện truyền thông phổ biến và được giới trẻ Việt Nam yêu thích. Trong đó, phim ảnh truyền hình Trung Quốc được phát sóng trên các đài truyền hình Việt Nam đã được giới trẻ đón nhận mạnh mẽ. Do Việt Nam và Trung Quốc có sự tương đồng về nguồn gốc văn hóa và sự đa dạng, hấp dẫn, mang đặc sắc riêng của phim truyền hình Trung Quốc nên các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc như phim truyền hình, các chương trình giải trí và âm nhạc đều được khán giả Việt Nam tiếp nhận, đặc biệt là giới trẻ Việt Nam. Trong đó, phim cổ trang đã chiếm hơn 50% thị phần của truyền hình Trung Quốc tại Việt Nam.

Bên cạnh ảnh hưởng của phim ảnh truyền hình, các sản phẩm văn hóa Trung Quốc như ẩm thực, hàng tiêu dùng, điện thoại di động và game online thông qua sự phát triển của truyền hình cũng có cơ hội vào thị trường Việt Nam một cách thuận lợi, tạo ra những tác động tích cực lẫn tiêu cực đối với giới trẻ Việt Nam. Do ảnh hưởng của truyền hình, nhiều bạn trẻ Việt Nam không chỉ thích các diễn viên, ca sĩ của Trung Quốc mà còn hứng thú về các danh lam thắng cảnh của đất nước này. Nhiều bạn trẻ đều có thể nói vài ba câu tiếng Trung học được từ phim, Các công ty Trung Quốc cũng được họ lựa chọn vào làm việc.

Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực, văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh truyền hình cũng có những tác động tiêu cực đối với giới trẻ. Các bạn trẻ vì chưa có nhận thức chín chắn nên dễ bị lôi kéo và ảnh hưởng bởi những tác động xấu từ truyền hình. Một số yếu tố không tốt như lối sống bạo lực, tư tưởng cực đoan, nghiện game online và quan niệm vật chất về tình yêu và hôn nhân cũng sẽ ảnh hưởng tới giới trẻ Việt Nam.

Như vậy, văn hóa Trung Quốc thông qua phim ảnh trên truyền hình đang được giới trẻ Việt Nam tiếp nhận và yêu thích. Những phim ảnh và các chương trình phim truyền hình không những mang lại nhiều tác động tích cực mà còn tồn tại một số mặt tiêu cực. Để hạn chế ảnh hưởng tiêu cực và tiếp tục phát huy mặt tích cực của phim ảnh/ phim truyền hình đến việc giáo dục, nuôi dưỡng phát triển hoàn thiện nhân cách và lối sống tốt đẹp của giới trẻ, mỗi gia đình, nhà trường, cơ quan, đơn vị đều cần làm tốt công tác giáo dục, bồi dưỡng cho thế hệ thanh thiếu niên nâng cao nhận thức về lợi ích và tác hại mà lĩnh vực truyền hình đem lại, có suy nghĩ và hành động đúng đắn trong việc lựa chọn các chương trình truyền hình. Chính phủ và các bộ ngành liên quan cũng cần xây dựng kế hoạch và các chính sách đúng đắn để thúc đẩy giao lưu văn hóa giữa hai nước hơn nữa trên lĩnh vực

truyền hình nhằm thúc đẩy mặt tích cực cũng như hạn chế mặt tiêu cực mà lĩnh vực truyền hình đem lại cho giới trẻ.

KẾT LUẬN

Trong bối cảnh toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế đang diễn ra mạnh mẽ, bên cạnh “sức mạnh cứng” về chính trị, kinh tế và quân sự, các quốc gia còn rất quan tâm đến tầm ảnh hưởng về “sức mạnh mềm”/ sức mạnh mềm văn hóa của quốc gia trên trường quốc tế. Trung Quốc cũng không phải là ngoại lệ. Những năm gần đây, Trung Quốc đang tiến hành triển khai sức mạnh mềm bằng rất nhiều phương thức khác nhau nhằm tăng cường ảnh hưởng của mình trên trường quốc tế. Trong đó, truyền hình được coi là phương tiện hữu hiệu và nhanh chóng nhất trong việc xuất khẩu văn hóa và gây dựng hình ảnh đất nước.

Việt Nam và Trung Quốc có sự tương đồng về văn hóa và có sự tiếp biến văn hóa đặc sắc. Những nét tương đồng gần gũi về mặt văn hóa, lịch sử, chính trị của Việt Nam và Trung Quốc đã tạo nên nhiều điều kiện thuận lợi cho việc xuất khẩu văn hóa Trung Quốc sang Việt Nam. Văn hóa Trung Quốc đang được truyền bá qua các kênh truyền hình và Việt Nam đã trở thành một trong những quốc gia xem phim ảnh và các chương trình phim truyền hình và các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc nhiều nhất trên thế giới. Từ bộ phim Trung Quốc đầu tiên "Khát vọng" được phát sóng trên kênh VTV1 đến nay, hàng loạt các bộ phim ảnh và các chương trình phim truyền hình và các chương trình giải trí truyền hình đã tạo ra những cơn sốt cho khán giả Việt Nam, đặc biệt là giới trẻ.

Các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc trong gần 30 năm tồn tại và phát triển ở Việt Nam đến nay đã trở thành một món ăn giải trí không thể thiếu của khán giả Việt Nam, nhất là phim truyền hình. Dù các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc không thể giữ được phong độ thời hoàng kim của những năm 90 của thế kỷ XX (phần lớn do chịu sự cạnh tranh của các thể loại chương trình nước ngoài khác, đặc biệt là Hàn Quốc), nhưng tại

Việt Nam vẫn có một bộ phận khán giả không nhỏ theo dõi và yêu thích các chương trình 90 truyền hình Trung Quốc. Ở những mức độ khác nhau, các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc vẫn đang thực hiện vai trò sức mạnh mềm nhất định đến đời sống của khán giả Việt Nam, đặc biệt là giới trẻ. Đây chính là minh chứng sống động cho sức sống của làn sóng văn hóa Trung Quốc ở Việt Nam.

Tình trạng xuất khẩu văn hóa Trung Quốc tại Việt Nam đã cung cấp một cái nhìn toàn diện về ảnh hưởng của văn hóa Trung Quốc trên truyền hình tới giới trẻ Việt Nam. Các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc, đặc biệt là các bộ phim cổ trang, phim ngôn tình Trung Quốc không những khắc họa sâu đậm một hình ảnh mới về đất nước và con người Trung Quốc tới khán giả thế giới cũng như Việt Nam mà còn ảnh hưởng tới văn hóa tôn thờ thần tượng, thói quen tiêu dùng mua sắm, cách sử dụng ngôn ngữ và việc lựa chọn nghề nghiệp của giới trẻ Việt Nam. Cùng với đó, các thương hiệu thời trang, các hãng điện thoại di động và các công ty Trung Quốc cũng được nhiều người biết đến và đón nhận. Đặc biệt là ngành du lịch Trung Quốc đang thu hút khá nhiều du khách Việt Nam. Bên cạnh đó, các phim ảnh và các chương trình phim truyền hình Trung Quốc cũng mang lại những ảnh hưởng tiêu cực trong đời sống của giới trẻ Việt Nam. Lối sống bạo lực, tư tưởng cực đoan và quan niệm vật chất về tình yêu và hôn nhân là những ảnh hưởng tiêu cực điển hình của làn sóng văn hóa Trung Quốc trên truyền hình tới giới trẻ Việt Nam. Do đó, để hạn chế những ảnh hưởng tiêu cực của văn hóa Trung Quốc trên truyền hình và tạo ra môi trường truyền hình lành mạnh, các cơ quan chức năng, đài truyền hình cũng như gia đình đều có vai trò cực kỳ quan trọng. Trong xu thế giao lưu và hội nhập văn hóa hiện nay, trước những vấn đề phức tạp về xây dựng môi trường văn hóa truyền hình trong sạch và thúc đẩy sự phát triển của ngành truyền thông đại chúng, việc giao lưu văn hóa truyền hình giữa các quốc

gia mang ý nghĩa vô cùng quan trọng. Trong việc giao lưu văn hóa truyền hình giữa Việt Nam và Trung Quốc, hai bên cần hợp tác sản xuất những sản phẩm có định hướng phát triển phù hợp để phát huy được những mặt tích cực của làn sóng văn hóa Trung Quốc, rút ra nhiều bài học kinh nghiệm trong việc khai thác các tiềm năng kinh tế, xã hội do văn hóa mang lại. Đồng thời mỗi nước tìm ra lợi thế riêng của mình và phát huy thế mạnh vốn có để sáng tạo ra nhiều sản phẩm văn hóa nghệ thuật có giá trị giáo dục đích thực cho công chúng, đặc biệt là giới trẻ (là những người kế thừa tinh hữu nghị Việt - Trung và là sử giả hữu nghị muôn đời của hai nước Việt Nam và Trung Quốc).

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1]. Bành Tân Lương (2008), *Ngoại giao văn hóa và sức mạnh mềm của Trung Quốc - Góc nhìn toàn cầu hóa*, NXB Bắc Kinh.
- [2]. Báo Dân trí, 2020, *Xem phim cũng là một “hoạt động thể thao”*
- [3]. Báo Nhân dân, ngày 29-02-2002
- [4]. Bộ Nội vụ - Quỹ Dân số Liên hợp quốc tại Việt Nam (2015). *Báo cáo quốc gia về thanh niên Việt Nam*, tháng 6-2015
- [5]. Cát Kiếm Hùng, (2005), *Bước thịnh suy của các triều đại phong kiến*, NXB Văn hóa thông tin
- [6]. Cát Song Song (2016), *Ảnh hưởng của làn sóng văn hóa Trung Quốc trên truyền hình tới giới trẻ Việt Nam*, Luận văn Thạc sĩ, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc Gia Hà Nội.
- [7]. Cục Thống kê Quốc gia Trung Quốc.
<http://data.stats.gov.cn/search.htm?s=%E6%96%87%E5%8C%96%E5%87%BA%E5%8F%A3>.
- [8]. Chủ Bích Thu, Nguyễn Kiều Minh (2008), *Định hướng và chính sách phát triển văn hóa của Trung Quốc từ năm 1978 – 2008*, Đề tài cấp Viện, Viện Nghiên cứu Trung Quốc.
- [9]. Directed by Hollywood (2015), *Edited by China: How China’s Censorship and Influence Affect Films Worldwide*, U.S, China Economic and Security Review Commission.
- [10]. Dương Xuân Sơn (2011), *Giáo trình báo chí truyền hình*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.

- [11].Đinh Mỹ Linh. *Ảnh hưởng của phim truyền hình trong đời sống người Việt qua hai thế kỷ 1990 và 2000.*
- [12].Ha Thi Thao (2012), 中国电视剧在越南发展之路初探；电视研究，2012 (4)
- [13].Hans J. Morgenthaw (1985). *Politics among Nations: The Struggle for and Peace* (6 th edition), New York, Alfred. A.khopf.Inc, 1985, p.95.
- [14].He Xiaoyan (2012), *A Research on the Cross-cultural Communication of Chinese TV Play in the Context of Globalization*, Postgraduate Program Film and Television Institute Chinese National Academy of Arts.
- [15].Hoàng Phê (2011), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb. Đà Nẵng
- [16].Joseph S.Nye, Jr.:*Bound to Lead - The Changing Nature of American Power*, New Yourk: Basic Books, Inc., Publisher,1990.
- [17].Kurlantzick, J (2006), “China’s Charm: Implications of Chinese Soft Power”, *Carnegie Endowment for International Peace: Policy Brief 47*, June. \
- [18].Lâm Bình Ân, (2022), *Phân tích ảnh hưởng của phim ảnh đến sinh viên học tiếng Trung*, Đại học Nguyễn Tất Thành.
- [19].Luu San San, 2011. *Làm thế nào để công tác đưa văn hóa ra ngoài tốt hơn nữa* (tiếng Trung), Tân Hoa Xã (chuyên đề tháng 09).
- [20].Muttawan Pinkul (2015), *A Study of Chinese Idol Drama Broadcasting in Thailand*, Zhejiang University.
- [21].Nguyen Thi Hai Yen (2015), 中国电视剧在越南的传播及其影响, 华南理工大学, 广州
- [22].Nguyễn Chương Nhiếp(2000), *Thị hiếu thẩm mỹ và vai trò của nó trong đời sống xã hội.*
<http://luanan.nlv.gov.vn/luanan?a=d&d=TTbFabCxnnCm2000.1.26&e=-----vi-20--1--img-txIN>

- [23]. Nguyễn Thị Thu Phương (2010), Trung Quốc gia tăng sức mạnh mềm ở Đông Nam Á, *Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc*, số 2, tr.62
- [24]. Nguyễn Thị Thu Phương (2013), *Sự trỗi dậy về sức mạnh mềm của Trung Quốc và những vấn đề đặt ra cho Việt Nam*, Nxb. Từ điển Bách Khoa, Hà Nội.
- [25]. Nguyễn Thúy Vy (2017), *Phát triển du lịch theo phim ảnh: Kinh nghiệm ở các nước và định hướng cho du lịch Việt Nam*, trường Đại học Văn Hiến.
- [26]. Phạm Đức Dương (2000), *Văn hóa Việt Nam trong bối cảnh Đông Nam Á*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội.
- [27]. Phạm Thị Hồng Nhung (2011), *Truyền thông của báo mạng điện tử Trung Quốc với vấn đề xung đột Biển Đông từ năm 2011 đến nay*, Khóa luận tốt nghiệp Khoa Đông Phương, Đại học Khoa học xã hội và nhân văn, tr.29 - 31
- [28]. Phạm Thị Hồng Nhung (2011), *Truyền thông của báo mạng điện tử Trung Quốc với vấn đề xung đột Biển Đông từ năm 2011 đến nay*, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc Gia Hà Nội.
- [29]. Phan Ngọc (1994), *Văn hóa Việt Nam và cách tiếp cận mới*, Nxb. Văn hóa Thông tin, Hà Nội
- [30]. Phương Anh, *Phim "Cán bộ nhà nước": Nóng hổi cuộc chiến chống tiêu cực, tham nhũng*. <http://thanhnien.vn/van-hoa/phim-can-bo-nha-nuoc-nong-hoi-cuoc-chien-chong-tieu-cuc-tham-nhung-158137.html>
- [31]. Phương, N. T. T., & Cương, N. M. (2017). *Văn hóa Việt Nam trong làn sóng toàn cầu hóa*.
- [32]. Quốc hội CHXHCNVN (2020). Luật Thanh niên, Luật Luật số: 57/2020/QH14 ngày 16 tháng 06 năm 2020. Hà Nội.
- [33]. Quý Minh: *"Mạng xã hội và người sử dụng"*, <http://ictvietnam.vn/mang-xa-hoi-va-nguoi-su-dung-4983-bcvt.htm>.
- [34]. Ron Kaufman, 1984, *The impact of television & video entertainment on student achievement in reading and writing*.

- [35]. Số liệu thống kê dựa trên chương trình phát sóng của Đài truyền hình Việt Nam đăng tải trên Tạp chí Truyền hình
- [36]. *Sức mạnh mềm văn hóa và lựa chọn của Việt Nam*.
<http://www.vhnt.org.vn/tin-tuc/y-kien-trao-doi/27721/suc-manh-mem-van-hoa-va-lua-chon-chinh-sach-cua-viet-nam>.
- [37]. Tiên Phùng (05/05/2017). 10 bộ phim có rating cao nhất lịch sử phim ảnh Trung Quốc. <https://ngoisao.vnexpress.net/10-bo-phim-co-rating-cao-nhat-lich-su-phim-anh-trung-quoc-3579410.html>
- [38]. Timothy A. Walton, *Brief on China's Three Warfares, Delex Special Report-3*, 18 January 2012, <http://www.delex.com/data/files/Three%20Warfares.pdf>.
- [39]. *Thị trường Smartphone Việt Nam: Apple đứng thứ 3 thì ai nhất ai nhì?*
<https://www.thegioidadong.com/tin-tuc/thi-truong-smartphone-viet-nam-apple-dung-thu-3-ai-nhat-nhi-98386>.
- [40]. Thủy, T. T., & Chi, T. P. (2020). Chính sách phát triển ngành Công nghiệp văn hoá của Trung Quốc từ đầu thế kỷ xxi đến nay. *Tạp chí Quản lý Kinh tế Quốc tế* (Journal of International Economics and Management), (131), 1-16
- [41]. Trần Quốc Vượng (2000), *Văn hóa Việt Nam tìm tòi và suy ngẫm*, Nxb. Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
- [42]. Trần Thị Thủy (2012), Chiến lược đi ra ngoài của công nghiệp văn hóa Trung Quốc 10 năm đầu thế kỷ XXI, *Tạp chí Nghiên cứu Trung Quốc*, số 8, tr. 37 – 53
- [43]. Trần Thu Hà (2014), “*Trung Quốc gia tăng truyền bá những giá trị văn hóa truyền thống trên các kênh truyền hình Việt Nam*” Luận văn tốt nghiệp Khoa Đông phương học, Trường ĐH Khoa học xã hội và Nhân văn Hà Nội.
- [44]. Trịnh Vĩnh Niên (2012). *Trung Quốc liệu có thể mang đến lựa chọn mới cho văn hóa thế giới, Mạng cộng thức*.

- [45]. Vạn Tế Phi (2011). Nhiệm vụ nặng nề của mang văn hóa đi ra ngoài (tiếng Trung). *Nhân dân nhật báo*.
- [46]. Viện Thông tin - Học viện Chính trị Quốc gia Hồ Chí Minh (2001), *Một số khái niệm về toàn cầu hoá*, Tư liệu chuyên đề.
- [47]. Vũ Duy Hưng (2014). *Quản lý văn hóa nhìn từ quản lý kênh truyền hình nước ngoài tại Việt Nam*. Hội thảo “Thực trạng cải cách thể chế văn hóa Trung Quốc từ năm 1978 đến nay”, Viện Nghiên cứu Trung Quốc.
- [48]. Yiwei Wang (2008), *Public Diplomacy and the Rise of Chinese Soft Power*, The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science
- [49]. 李家忠 (2005), 中国电视剧在越南深受欢迎 ; 对外传播, 2005 (10):24

PHỤ LỤC 1

Xin chào bạn! Tôi là Lý Ngọc Điệp hiện tôi là học viên khoa Đông Phương Học, tôi đang làm một nghiên cứu về **Sự ảnh hưởng của văn hoá Trung Quốc đến giới trẻ Việt Nam thông qua phim ảnh và các chương trình truyền hình trong giai đoạn từ 2010- 2020**. Tôi rất mong được các bạn giúp đỡ trong việc chia sẻ một số thông tin. Tôi xin chân thành cảm ơn nếu bạn dành một chút thời gian để trả lời những câu hỏi dưới đây. Những thông tin này rất quan trọng và có ích cho việc nghiên cứu của tôi. Tôi xin cam đoan những thông tin mà bạn cung cấp sẽ được giữ bí mật và không ảnh hưởng đến bạn. Tôi xin chân thành cảm ơn!

BẢNG 6. *Bạn cho biết bạn hay sử dụng thời gian*

Hoạt động	Tỷ lệ
Xem truyền hình	
Xem phim ở rạp	
Đọc sách báo	
Chơi điện thoại	
Họp mặt bạn bè	
Chơi game	
Tập gym	
Đạo phố mua sắm	
Đi làm thêm	

Hoạt động khác	
----------------	--

Câu 2: Bạn cho biết bạn mỗi tuần xem truyền hình khoảng mấy lần?

+ Trên 5 lần + 3 - 5 lần + 1 - 2 lần + Dưới 1 lần

Câu 3: Bạn cho biết bạn mỗi ngày xem truyền hình khoảng bao nhiêu thời gian?

+ Trên 120 phút + 60 - 120 phút + 30 - 60 phút + Dưới 30 phút

Câu 4: Bạn có tạm gác công việc khác để xem truyền hình hay không?

+ Thường xuyên + Đôi khi + Chưa khi nào

BẢNG 7. Mục đích xem truyền hình của bạn là gì?

STT	Mục đích xem truyền hình	Tích dấu X
1	Giải trí	
2	Biết các thông tin thời sự	
3	Làm tăng hiểu biết về văn hóa	
4	Làm giàu kiến thức cuộc sống	
5	Có diễn viên, ca sĩ yêu thích	
6	Ý kiến khác	

Câu 6 : Bạn thích xem các thể loại phim ảnh và các chương trình phim truyền hình gì ?

+ Phim ảnh và các chương trình phim truyền hình +Chương trình giải trí

+Chương trình kinh tế + Chương trình thời sự + Chương trình khác

Câu 7: Bạn một năm xem khoảng bao nhiêu bộ phim truyền hình? (trong 5 năm gần đây)?

+ Dưới 5 bộ

+ 5~10 bộ

+ 10~20 bộ

+ Trên 20 bộ

BẢNG 8. *Bạn thích xem các thể loại phim ảnh và các chương trình phim truyền hình gì?*

Thể loại phim ảnh	Mức độ yêu thích			
	Rất thích	Thích	Bình thường	Không thích
Phim ngôn tình				
Phim kiếm hiệp				
Phim gia đình				
Phim cổ trang				
Phim hành động				
Phim thần tượng				